

KRAMFORS KOMMUN

RENHÅLLNINGSDORDNING

med aktualiserade

RENHÅLLNINGSFÖRESKRIFTER

och AVFALLSPLAN 2024-2034

Föreskrifter om avfallshantering för Kramfors kommun

Dokumenttyp Föreskrift	Diarienummer PN	Datum för beslut 11 december 2023	Version --
Beslutsinstans Kommunfullmäktige	Dokumentansvarig Tekniska avdelningen	Ansvarig för uppföljning Tekniska avdelningen	Reviderad --
Dokumentet gäller 2024 - 2034		Granskad av --	Aktualiserad --
Dokumentet gäller för Kommunövergripande			

Innehållsförteckning

1	Inledande bestämmelser	4
1.1	Bemyndigande.....	4
1.2	Definitioner	4
2	Kramfors kommuns ansvar för avfallshantering, tillsyn och information	6
2.1	Ansvar.....	6
2.2	Tillsyn.....	6
2.3	Information	7
2.4	Betalning och information.....	7
3	Sortering och överlämning av avfall under kommunalt ansvar. 7	
3.1	Sortering av avfall.....	7
3.2	Skyldighet att överlämna avfall under kommunalt ansvar.....	8
3.3	Emballering av avfall under kommunalt ansvar samt placering av behållare..	9
4	Anläggande, underhåll och skötsel av behållare och annan utrustning	10
4.1	Anskaffande och ägande	10
4.2	Anläggande.....	10
4.3	Rengöring och tillsyn	11
4.4	Åtgärder inför hämtning av avfall som lämnas i kärl eller säck.....	11
4.5	Åtgärder inför hämtning av avfall från anläggningar	11
4.6	Hämtning- och transportvägar	12
4.7	Hämtningsområde.....	13
4.8	Hämtningsintervall	13
4.9	Åtgärder om föreskrift inte följs.....	14
5	Särskilt om avfall under kommunalt ansvar från verksamheter	15
5.1	Verksamheter.....	15
6	Annat avfall än avfall under kommunalt ansvar från verksamheter	15
6.1	Uppgiftsskyldighet.....	15
7	Undantag	16
7.1	Handläggning av anmälnings- och ansökningsärenden	16
7.2	Kompostering, annan återvinning eller bortskaffande av visst avfall under kommunalt ansvar.....	16
7.3	Förlängt hämtningsintervall	16
7.4	Uppehåll och dispens i hämtning	17
7.5	Eget omhändertagande och befrielse från skyldigheten att överlämna avfall under kommunalt ansvar till kommunen.....	17
7.6	Särskilda bestämmelser för försöksområden.....	18

7.7 Anmälan avseende insamling av förpackningsavfall för samlokalisera-
de verksamheter 18

8 Ikraftträdande..... 18

1 Inledande bestämmelser

1.1 Bemyndigande

1§ Med stöd av 15 kap. 38, 39 och 41 §§ miljöbalken (1998:808) och 9 kap. 1 och 2 §§, avfallsförordningen (2020:614) meddelar kommunfullmäktige dessa föreskrifter för avfallshantering i Kramfors kommun.

1.2 Definitioner

2§ Följande termer och begrepp används i dessa föreskrifter med de betydelser som anges här:

1. Med kommunalt avfall avses detsamma som i 15 kap. 3 § i miljöbalken, det vill säga avfall som kommer från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, med undantag för vad som anges i 15 kap. 3§ 1-6 punkterna. Det är till exempel matavfall, restavfall (städsopor, hygienavfall), slam, grovavfall, trädgårdsavfall samt döda sällskapsdjur (ej kadaver från större gårdsdjur). I begreppet kommunalt avfall ingår returpapper enligt 1 kap. 10 § avfallsförordningen (2020:614).
  - a. Med avfall under kommunalt ansvar avses kommunalt avfall och annat avfall som kommunen har ansvar för enligt 15 kap. 20 § miljöbalken samt förpackningsavfall enligt 6 kap. 2 och 6 §§ förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar.
  - b. Med kärl- och säckavfall avses den del av det kommunala avfallet under kommunalt ansvar som får läggas i kärl eller säck.
  - c. Med grovavfall avses avfall under kommunalt ansvar som är så tungt eller skrymmande eller har egenskaper som gör att det inte är lämpligt att samla in i säck eller kärl.
  - d. Med trädgårdsavfall avses sådant biologiskt trädgårdsavfall i enlighet med definitionen i 1 kap. 5 § 1 punkten avfallsförordningen (2020:614) som uppstår vid normalt nyttjande av trädgård vid bostadshus och sådant avfall från andra källor som är kommunalt avfall i enlighet med 15 kap. 3 § miljöbalken.
  - e. Med farligt avfall avses avfall som i bilaga 3 till avfallsförordningen (2020:614) beskrivs med en avfallskod markerad med en asterisk (*) i avfallsförordningen.
  - f. Med konsumentelavfall avses detsamma som i 13 § förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning. Till konsumentelavfall räknas uttjänta produkter som normalt har använts i hushållet.
  - g. Med före detta livsmedel avses butiksavfall av animaliskt ursprung enligt förordningarna 1069/2009/EG och 142/2011/EU.

- h. Med matavfall avses allt biologiskt nedbrytbart avfall enligt definitionerna i 15 kap. 3 § miljöbalken och 1 kap. 4 § avfallsförordningen (2020:614), som uppkommer i och med livsmedelshantering i hushåll, restauranger, storkök, butiker och liknande och som skulle kunna, eller har kunnat, användas som livsmedel och som utgör avfall under kommunalt ansvar. I begreppet ingår matavfall som hålls ut i vasken i de fall detta samlas upp avskilt i sluten tank.
- Butiksavfall av animaliskt ursprung utgör dock före detta livsmedel i enlighet med punkten (g) ovan. det vill säga som består av livsmedels- eller köksavfall som uppkommer i och med livsmedelshantering (skal, ben och liknande) i hushåll restauranger, storkök, butiker, personalmatsalar, catering och liknande.
- i. Med restavfall avses sorterat brännbart kärl- och säckavfall. Med detta avses det avfall som kvarstår när matavfall, returpapper, farligt avfall samt förpackningar, el-avfall och annat avfall som omfattas av producentansvar, har sorterats ut från kärl- och säckavfallet.
- j. Med bygg- och rivningsavfall avses i enlighet med 15 kap. 8 § miljöbalken avfall från bygg- och rivningsarbeten.
- k. Med bygg- och rivningsavfall som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet avses detsamma som i 15 kap. 20 § 4 punkten miljöbalken.
2. Med fastighetsinnehavare avses den som är fastighetsägare eller den som enligt 1 kap. 5 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) ska anses som fastighetsägare.
3. Med nyttjanderättshavare avses den som, utan att omfattas av begreppet fastighetsinnehavare, har rätt att bruka eller nyttja fastigheten.
4. Med avfallsansvariga nämnden avses kommunens Produktionsnämnd.
5. Med tillsynsansvariga nämnden avses kommunens Kommunstyrelse.
6. Med renhållare avses i dessa föreskrifter Produktionsnämnden.
7. Med behållare avses kärl, säck, container, bottentömmande behållare/ underjordsbehållare, latrinbehållare, fosforfälla, slamavskiljare, fettavskiljare eller annan anordning för uppsamling av avfall under kommunalt ansvar.
8. I enlighet med avgränsningen av kommunens ansvar enligt 15 kap. 20 § 2 miljöbalken, avses med enskilda avloppsanläggningar slutna tankar, slamavskiljare, fosforfällor, minireningsverk och andra motsvarande anläggningar som inte är allmänna enligt lag (2006:412)

om allmänna vattentjänster, som är dimensionerade för högst 25 personekvivalenter och endast används för hushållspillvatten eller spillvatten som till sin art och sammansättning liknar hushållspillvatten.

9. Med latrin avses latrin från torrtoaletter och andra jämförliga lösningar, i enlighet med 15 kap. 20 § 3 miljöbalken.
10. Med fettavskiljare avses behållare avsedd för avskiljning av fett från spillvatten. Fett från avskiljare vid affär, restaurang, bageri, gatukök och liknande verksamhet.
11. Med producentansvar menas att det finns förordning om producentansvar bemyndigat enligt 15 kap. 12-16 §§ miljöbalken. Avfall som bland annat omfattas av producentansvar är förpackningar, konsumentprodukter, batterier, däck och läkemedel.
12. Med återvinningscentral (ÅVC) menas kommunens mottagningscentral för grovavfall från hushåll och mindre verksamheter. Avfall som kan lämnas på återvinningscentralen är kommunalt avfall som inte samlas in vid fastighet och inte får plats i sopkärlet.
13. Med dragväg menas gångvägen mellan kärlet och hämtningsfordonets uppställningsplats.

För definitioner av andra termer och begrepp som används i dessa föreskrifter hänvisas till 15 kap. miljöbalken samt till gällande avfallsförordning och andra förordningar utfärdade med stöd av miljöbalken. Definitioner av vissa avfallsslag anges i bilaga A.

2 Kramfors kommuns ansvar för avfallshantering, tillsyn och information

2.1 Ansvar

3 § Produktionsnämnden har verksamhetsansvar, enligt 15 kap. 20 § i miljöbalken, för hanteringen av avfall under kommunalt ansvar i kommunen.

Om inte annat anges i dessa föreskrifter eller i kommunens beslut om auktorisation eller dispens, ska all borttransport och vidare hantering av avfall under kommunalt ansvar utföras av kommunens avfallsorganisation (renhållaren) eller, den som kommunens avfallsorganisation för ändamålet anlitar eller kommunen samverkar med, i dessa föreskrifter benämnd renhållarens utförare.

2.2 Tillsyn

4 § Tillsynen över avfallshanteringen enligt 15 kap. miljöbalken och enligt föreskrifter meddelade med stöd av miljöbalken utförs den tillsynsansvariga nämnden, kommunstyrelsen.

2.3 Information

5 § Produktionsnämnden har ansvar för att informera hushållen om krav och hantering avseende förpackningar, konsumentavfall, samt om avfallsförebyggande åtgärder.

2.4 Betalning och information

6 § Avgift ska betalas för

1. de åtgärder som kommunen vidtar i syfte att informera hushåll och verksamhetsutövare som producerar avfall som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. 20 § miljöbalken om avfallshantering och avfallsförebyggande åtgärder.
2. de åtgärder som kommunen vidtar för att underlätta insamling och sortering av återanvändbara produkter från hushåll och verksamhetsutövare som producerar avfall som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. 20 § miljöbalken.
3. den insamling, transport, behandling i form av återvinning, återanvändning och bortskaffande av avfall som utförs utav Kramfors kommun och i enlighet med de föreskrifter som kommunen har antagit med stöd av 27 kap. 4 § i miljöbalken (1998:808).

7 § Fastighetsinnehavaren och nyttjanderättsinnehavare är skyldiga att i behövlig omfattning informera den eller dem som bor på eller är verksamma inom fastigheten om gällande regler för avfallshantering.

3 Sortering och överlämning av avfall under kommunalt ansvar

3.1 Sortering av avfall

8 § Fastighetsinnehavare eller nyttjanderättsinnehavare, hushåll och andra som innehar avfall under kommunalt ansvar ska sortera ut avfallsslag i enlighet med bilaga A och hålla det skilt från andra avfall.

Utsortering av matavfall är obligatorisk från hushåll och verksamheter där jämförligt avfall uppstår från den dagen insamlingen startar i området.

8 a § Förpackningsavfall i form av

1. papper och kartong
2. plast
3. metall
4. färgat glas
5. ofärgat glas
6. trä

7. material som inte avses i 1-6 (övrigt förpackningsmaterial) ska enligt 3 kap. 4 § avfallsförordningen (2020:614) sorteras ut från annat avfall.

Hushåll ska lämna utsorterade förpackningar enligt 1-7 till ett insamlingssystem som renhållaren eller renhållarens utförare tillhandahåller.

Hushåll ska sortera ut skrymmande förpackningsavfall från annat avfall under kommunalt ansvar och från förpackningsavfall enligt punkterna 1-7 och lämna det till ett insamlingssystem som renhållaren eller renhållarens utförare tillhandahåller.

Plastflaskor och metallburkar som är avsedda för ett retursystem enligt 4 kap. 3 § förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar ska lämnas till retursystemet.

Av 3 kap. 4 a § avfallsförordningen (2020:614) framgår att den som har en förpackning som innehåller avfall ska se till att förpackningen skiljs från innehållet. Detta gäller dock inte en förpackning som innehåller farligt avfall eller läkemedelsavfall, om förpackningen underlättar den praktiska hanteringen av avfallet. Förpackning som innehåller farligt avfall eller rester av farligt avfall ska i stället hanteras som farligt avfall enligt 3 kap. 11 a § avfallsförordningen (2020:614).

Hushåll ska lämna förpackning som innehåller läkemedelsavfall som inte är farligt avfall till apotek i enlighet med förordning (2009:1031) om producentansvar för läkemedel.

8 b § Returpapper ska enligt 3 kap. 3 § avfallsförordningen (2020:614) sorteras ut separat och lämnas till ett insamlingssystem som renhållaren eller renhållarens utförare tillhandahåller.

8 c § Avfall i form av invasiva växter ska sorteras ut och hållas skiljt från annat avfall och sorteras ut från annat biologiskt avfall samt hanteras i enlighet med sorteringsanvisningarna till avfallsföreskrifterna, se bilaga A.

8 d § Sådant bygg- och rivningsavfall i form av schaktmassor som lyder under kommunalt ansvar enligt 15 kap. 20 och 20 a §§ miljöbalken ska sorteras ut samt hanteras i enlighet med bilaga A.

8 e § Ytterligare föreskrifter om sortering återfinns i bilaga A.

9 § Fastighetsinnehavare ska säkerställa för nyttjanderättshavare, hushåll och andra som nyttjar fastigheten att det går att sortera ut och hålla isär de avfallsfraktioner som enligt dessa föreskrifter ska lämnas till renhållaren eller renhållarens utförare för borttransport.

3.2 Skyldighet att överlämna avfall under kommunalt ansvar

10 § Avfall under kommunalt ansvar ska lämnas till renhållaren eller renhållarens utförare om inte annat sägs i dessa föreskrifter och i dess bilaga A.

Utsorterade avfallsslag hämtas vid fastigheten, vid överenskommen eller anvisad plats enligt 20 § eller vad som framgår i bilaga A. Kärll kan delas med närliggande fastigheter efter överenskommelse med renhållaren. I undantagsfall kan hämtning vid bostad godkännas av renhållaren, vilket kan medföra avgift för dragväg enligt taxan.

Behållare ska, om inget annat meddelats av renhållaren, ställas på anvisad eller överenskommen plats på hämtningsdagen senast klockan 06.00.

Det utsorterade avfallet ska transporteras bort så ofta att olägenhet för människors hälsa och miljö inte uppstår. Hämtningsintervall och storlek på behållare ska motsvara behovet för borttransport av avfall under kommunalt ansvar från fastigheten.

Fastighetsinnehavare och nyttjanderättshavare ska upplysa kommunen om ändrade förhållanden av betydelse för avfallshanteringen för fastigheten. Renhållaren har rätt att ändra kärllstorlek eller avsluta delning av kärll om det uppstår olägenheter vid hämtplatsen.

10 a § Grovavfall, trädgårds- och parkavfall, farligt avfall, bygg- och rivningsavfall, förpackningar och returpapper, matfetter och frityroljor, kanyler, textilavfall får lämnas till annan än renhållaren eller renhållarens utförare, för borttransport till den eller de platser i kommunen där kommunen tar emot sådant avfall.

Enligt 5 kap. 18 § avfallsförordningen (2020:614) ska yrkesmässig verksamhet som lämnar avfallet till någon annan än kommunen eller de som kommunen anlitar, kontrollera att den som tar emot avfallet har gjort de anmälningar eller har de tillstånd som krävs för hanteringen. Vid yrkesmässig transport av farligt avfall inklusive elavfall, ska även upprättas transportdokument och utföras den anteckning och rapportering som krävs enligt 6 kap. avfallsförordningen.

3.3 Emballering av avfall under kommunalt ansvar samt placering av behållare

11 § I behållare och utrymme för avfall får endast läggas sådant avfall för vilket behållaren och utrymme är avsedd.

Avfallet ska emballeras på sådant sätt att det inte kan spridas, orsaka skada, arbetsmiljöproblem eller annan olägenhet. Vid tömningstillfället ska behållaren vara placerad inom 1,6 m från där sopbilen stannar om inte särskilda skäl föranleder annat.

Närmare krav på emballering framgår av bilaga A.

Glödande avfall, varm aska eller produkter som kan förorsaka brand får inte lämnas till kommunens avfallshantering.

4 Anläggande, underhåll och skötsel av behållare och annan utrustning

4.1 Anskaffande och ägande

12 § Storlek och avgifter på behållare och annan utrustning som används i kommunen finns beskrivna i avfallstaxan.

13 § Kärl och latrinbehållare ägs och tillhandahålls av renhållaren. Matavfallspåsar till hushåll tillhandahålls av renhållaren. Hushåll och verksamheter ska använda matavfallspåsar godkända av renhållaren.

Container kan ägas av kommunen, entreprenör, fastighetsinnehavare eller nyttjanderättsinnehavare.

Underjordsbehållare (bottentömmande behållare), sopsugsanläggningar, fettavskiljare och enskilda avloppsanläggningar samt tillbehör till dessa anskaffas, installeras, ägs och underhålls av fastighetsinnehavaren.

Ägare av behållare ansvarar för märkning, reparation och vid behov, utbyte av behållare. När renhållaren eller renhållarens utförare ska utföra sådant underhåll av sina behållare ska behållaren vara tillgänglig. Märkning ska ske enligt anvisning från renhållaren eller renhållarens utförare.

Fastighetsinnehavaren ansvarar för och bekostar installation och underhåll av övriga inom fastigheten förekommande anordningar och utrymmen för avfallshantering.

4.2 Anläggande

14 § Vid anläggande av enskilda avloppsanläggningar eller fettavskiljare ska inte avstånd mellan uppställningsplats för slambil och botten på anläggningen överstiga 20 meter såvida inte särskilda skäl föreligger. Höjdskillnaden mellan fordonets uppställningsplats och botten på anläggningen ska vara mindre än 6 meter, om inte särskilda skäl föreligger.

Vid installation av bottentömmande behållare ska anläggningen utformas så att den är åtkomlig för fordon utrustat med kran enligt renhållarens instruktioner i bilaga B.

Anläggning som kräver byte av filtermaterial ska anläggas så att den är åtkomlig för hämtningsfordon. Anläggningar där hämtning av filtermaterial ska ske i filterkassett eller säck ska anläggas så att hämtning med fordon utrustat med kran kan utföras.

Vid installation och anläggande av enskilda avloppsanläggningar, fettavskiljare eller anläggning som kräver byte av filtermaterial ska hänsyn tas till vad som utgör en god arbetsmiljö vid hämtning av avfall från anläggningen.

Vid nyanläggningar ska det strävas efter lättillgänglighet och att avståndet för tömning blir så kort som möjligt för att förbättra arbetsmiljön vid hämtning (använda sugledning).

Vid nyanläggning av underjordbehållare och avfallsutrymmen ska platsen godkännas av renhållaren.

4.3 Rengöring och tillsyn

15 § Fastighetsinnehavaren har ansvar för rengöring och tillsyn av behållare samt anläggning. Behållare och anläggningar ska ges regelbunden service för att förebygga störningar i anordningens funktion och olägenheter såsom buller, lukt och dylikt.

Såväl behållare som inom fastigheten förekommande anläggningar, anordningar och utrymmen för avfallshantering ska skötas så att kraven på god arbetsmiljö uppfylls och risken för olycksfall minimeras.

4.4 Åtgärder inför hämtning av avfall som lämnas i kärl eller säck

16 § Behållare får inte fyllas mer än att den kan stängas. Den får inte heller vara så tung att det blir uppenbara svårigheter att flytta den eller att arbetsmiljökrav inte tillgodoses.

Behållare bör vara fri från snö och is vid hämtningstillfället.

Behållare ska vara uppställda så att hantering med den utrustning som används i kommunens insamlingssystem kan ske och att hämtning underlättas. Kärl ska placeras och vändas så att de kan hämtas med en sidlastande bil där sådan används och baklastande bil där sådan används.

Renhållaren eller renhållarens utförare ska ha tillträde till de utrymmen på fastigheten där arbetet ska utföras. Portkoder och koder till kodlås ska tillhandahållas renhållaren eller renhållarens utförare. Om nycklar används krävs speciellt avtal om detta. Ändringar ska utan uppmaning meddelas renhållaren eller renhållarens utförare.

4.5 Åtgärder inför hämtning av avfall från anläggningar

17 § Fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren ska inför hämtningstillfället placera storsäck, filterkassett eller annan flyttbar behållare som ska tömmas med fordon utrustat med kran, inom längsta tillåtna avstånd enligt bilaga B.

Enskilda avloppsanläggningar och fettavskiljare ska vara lätt tillgängliga för tömning. Lock eller manlucka som öppnas manuellt får inte vara övertäckt eller fastfruset när tömning ska ske. Lock eller manlucka får väga högst 15 kg, om inte särskilda skäl föreligger.

Anläggningen ska vara tillsluten på ett barnsäkert sätt och försedd med de säkerhetsanordningar som behövs med hänsyn till anläggningens beskaffenhet och belägenhet.

Avstånd mellan uppställningsplats för slambil och botten på enskild avloppsanläggning får vid hämtning inte överstiga 20 meter om inte särskilda skäl föreligger.

Tydliga instruktioner som behövs i samband med hämtning ska tillhandahållas av fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren i god tid innan tömning och ska finnas tillgängliga i direkt anslutning till anläggningen. Tömningsplatsen ska vara tydligt markerad med fastighetsbeteckning och/eller fastighetsadress vid anläggningen.

Fastighetsinnehavaren är skyldig att vidta erforderliga åtgärder för att skydda sin anläggning från skador vid tömning.

Filtermaterial i lös vikt ska vara sugbart, i förekommande fall efter vattentillförsel. Efter hämtning av uttjänt filtermaterial från fosforfallor ska nytt filtermaterial tillföras anläggningen genom fastighetsinnehavarens eller nyttjanderättsinnehavarens försorg.

Renhållaren eller renhållarens utförare ska ha tillträde till de utrymmen på fastigheten där arbetet ska utföras. Portkoder och koder till kodlås ska tillhandahållas renhållaren eller renhållarens utförare. Om nycklar används krävs speciellt avtal om detta. Ändringar ska utan uppmaning meddelas renhållaren eller renhållarens utförare.

18 § Renhållaren har rätt att göra stickprovskontroll av lämnat avfall för att kontrollera avfallsbehållarens innehåll och avfallets sortering, i syfte att säkerställa att renheten på avfallet upprätthålls. Med stickprovskontroll avses även plockanalyser som utförs på slumpmässigt utvalt kommunalt avfall i syfte att undersöka avfallets sammansättning i stort. Behållare som innehåller felsorterat avfall kommer enligt taxa att avgiftsbeläggas.

19 § Efter anslutning till kommunalt avlopps nät eller annan godkänd avloppsanläggning, som innebär att befintlig anläggning tas ur bruk, ska sluttömning ske. Sluttömning ska beställas av fastighetsinnehavaren.

4.6 Hämtning- och transportvägar

20 § Hämtning av avfall under kommunalt ansvar sker normalt vid fastighetsgränsen, vid en överenskommen plats eller vid en av kommunen anvisad plats.

Anvisning av plats görs av produktionsnämnden.

21 § Fastighetsinnehavaren ska se till att transportväg fram till den uppställningsplats som används vid hämtning, hålls i farbart skick.

Transportvägen ska inför hämtning ha fri sikt, hållas fri från hinder, röjas från snö och hållas halkfri enligt bilaga B. I slutet av väg ska godkänd vändmöjlighet enligt bilaga B finnas.

Enskild väg som utnyttjas vid hämtning av avfall under kommunalt ansvar ska vara så dimensionerad och hållas i sådant skick att den är farbar vid varje

hämtningstillfälle, för de hämtningsfordon som normalt används i hämtningsområdet.

Om farbar väg inte kan upprättas ska fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren avlämna avfallet på plats som överenskommes med renhållaren eller renhållarens utförare eller anvisas enligt 20 §.

Fastighetsinnehavaren ska, om hämtstället har överenskommen hämtning vid bostad, med gångväg till hämtningsfordonets uppställningsplats, så kallad dragväg, se till att den väg som kärlet behöver dras av den som utför hämtningen hålls i sådant skick att kärlet utan svårighet kan förflyttas. Dragvägen ska inför hämtning hållas fri från hinder, röjas från snö och hållas halkfri.

Kärl får inte vara placerat på sådant sätt att den hindrar gående eller annan trafik.

4.7 Hämtningsområde

22 § Kommunen utgör ett hämtningsområde med undantag från öar vilka är undantagna från hämtning av avfall under kommunalt ansvar. Fastigheter på öar kan efter begäran få hämtning på fastlandet på överenskommen plats.

4.8 Hämtningsintervall

23 § Ordinarie hämtning av avfall från hushåll sker med de intervall samt för verksamheter enligt 25 § sker med de intervall som framgår nedan.

Avfallsslag	Fastighet	Intervall
Restavfall och matavfall	Permanentbostad	1 gång varannan vecka
	Flerbostadshus	1 gång varannan vecka Kan hämtas oftare, dock högst 2 gånger per vecka, efter överenskommelse med renhållaren.
	Fritidshus	1 gång varannan vecka under perioden maj till och med september. Hämtning året runt kan beställas om det finns farbar väg året runt.
	Permanentbostad med wc	1 gång per år

Slam från slamavskiljare och minireningsverk	Fritidshus med wc	1 gång vartannat år
	Endast BDT-vatten	Efter särskild beställning.
	Sluten tank	Efter särskild beställning.
Latrin		Efter särskild beställning. Hämtas under perioden maj till och med september.
Fett från fettavskiljare		Efter särskild beställning.
Filtermassa från avloppsrening		Efter särskild beställning.

Vid dåliga väderförhållanden, fordons- eller tekniskt haveri eller sjukdom hos personal kan hämtningen behöva avbrytas och återupptas vid lämpligt tillfälle.

4.9 Åtgärder om föreskrift inte följs

24 § Renhållaren eller renhållarens utförare har rätt att inte utföra ordinarie hämtning om föreskrifterna i 8 a-c §§, 16 §, 17§, 21 § eller bilaga A inte följs.

Kommunalt avfall hämtas vid nästa ordinarie hämtningstillfälle efter att fastighetsinnehavaren åtgärdat bristerna. Slam från slamavskiljare hämtas snarast möjligt efter rättelse. Denna tömning debiteras enligt taxa för extratömning.

24 a § Vid felsortering av avfall vid fastighetsnära insamling eller vid överenskommen eller anvisad plats i system som avser den enskilda fastigheten eller mer än en fastighet såsom en gemensamhetsanläggning eller plats som är anvisad eller överenskommen för flera fastigheter kan felsorteringsavgift debiteras i enlighet med vad som närmare framgår av kommunens avfallstaxa.

Med felsortering av avfall vid fastighetsnära insamling avses vad som kan verifieras vid en okulär besiktning av innehållet i ett kärl eller anordning och där felsorteringen innebär att sortering inte har skett i kärl eller anordningar på det sätt som är reglerat med stöd av dessa föreskrifter eller dess bilaga A.

5 Särskilt om avfall under kommunalt ansvar från verksamheter

5.1 Verksamheter

25 § Utöver vad som föreskrivs i 8-24 §§ ska verksamheter hålla avfall under kommunalt ansvar åtskilt från annat avfall.

Konsumentelavfall lämnas vid kommunens insamlingsställe eller efter vad som anges i bilaga A. Tömning av enskilda tankar, slamavskiljare, fettavskiljare och latrin från torrtoaletter och jämförliga lösningar som genererar avfall under kommunalt ansvar utförs minst en gång per år och i övrigt efter behov för att upprätthålla en god funktion i tanken/avskiljaren.

25 a § Verksamheter som har avfallshantering som är samlokaliserad med hushåll och som har anmält att verksamheten vill ha kommunal insamling av förpackningsavfall eller skrymmande förpackningsavfall ska sortera ut förpackningsavfallet i enlighet med 8 a § och lämna det till ett insamlingssystem som kommunen eller den som renhållaren eller renhållarens utförare tillhandahåller.

För plastflaskor och metallburkar som är avsedda för ett retursystem gäller i stället att sådana alltid ska lämnas till retursystemet i enlighet med 8 a §.

Bestämmelsen i 8 a § om att utsorterat läkemedelsavfall och förpackningar innehållande läkemedelsavfall ska lämnas till apotek, gäller endast hushåll.

Närmare föreskrifter om sortering återfinns i Bilaga A.

6 Annat avfall än avfall under kommunalt ansvar från verksamheter

6.1 Uppgiftsskyldighet

26 § Den som bedriver en yrkesmässig verksamhet inom Kramfors kommuns geografiska område som ger upphov till annat avfall än avfall under kommunalt ansvar ska lämna de uppgifter om arten, sammansättningen, mängden eller hanteringen av avfallet som behövs som underlag för Kramfors kommuns renhållningsordning.

Enligt 4 kap 9 § i avfallsförordningen ska den som är innehavare av en hamn lämna in uppgift om behovet av avfallshantering enligt 4 kap 8 § i avfallsförordningen till kommunen. Uppgifterna ska lämnas till tillsynsansvariga nämnden.

7 Undantag

7.1 Handläggning av anmälnings- och ansökningsärenden

27 § Anmälan om kompostering eller ansökan om annat omhändertagande av avfall under kommunalt ansvar på den egna fastigheten och andra undantag från avfallsföreskrifterna handläggs av ansvarig nämnd enligt vad som anges nedan.

Anmälan eller ansökan ska vara skriftlig och innehålla uppgifter om vilka avfallsslag som avses omhändertas, samt en redogörelse för på vilket sätt omhändertagandet ska ske så att eventuell påverkan på miljön och människors hälsa kan bedömas.

Ansökan enligt bestämmelserna i 33, 34 och 35 §§ ska ske senast en månad före den avsedda uppehållsperioden

Av ansökan eller anmälan ska framgå den tidsperiod som avses och uppgifter om de beräknade avfallsmängderna.

7.2 Kompostering, annan återvinning eller bortskaffande av visst avfall under kommunalt ansvar

28 § Avfall får endast tas om hand på den egna fastigheten enligt vad som anges i 29-31 §§ och under förutsättning att det kan ske utan risk för olägenheter för människors hälsa och miljö.

Anmälan eller tillstånd för yrkesmässig kompostering och annan behandling kan eventuellt krävas enligt miljöprövningsförordningen (2013:251).

29 § Trädgårdsavfall från fastigheten får komposteras på fastigheten utan särskild anmälan enligt dessa föreskrifter.

30 § Fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare som själv avser att kompostera matavfall, latrin från fastigheten på sin fastighet, ska anmäla detta till tillsynsansvariga nämnden.

Kompostering på fastigheten ska ske i skadedjurssäker behållare och på sådant sätt att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppstår. Fastigheten ska ge utrymme för användning av den erhållna kompostjorden.

7.3 Förlängt hämtningsintervall

31 § Fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare som komposterar allt matavfall från hushållet på den egna fastigheten, kan efter ansökan till tillsynsansvariga nämnden medges förlängt hämtningsintervall för restavfallet under förutsättning att olägenheter för människors hälsa eller miljön inte uppstår.

Medgivande om utsträckt hämtningsintervall kan återkallas om kommunen konstaterar att matavfall, trots uppgifterna om kompostering eller utsortering, lämnas i behållaren för restavfall för hämtning eller om

kommunen på annat sätt gör sannolikt eller konstaterar att matavfall från fastigheten inte omhändertas på det sätt som medgivits eller uppgivits.

32 § Hämtningsintervallet för tömning av slamavskiljare vid permanentbostad kan förlängas, efter prövning av tillsynsansvariga nämnden, till en gång vartannat år. Förutsättning är att avloppsanläggningen är överdimensionerad, uppfyller gällande krav samt att det kan göras utan risk för människors hälsa och miljön.

Det är fastighetsinnehavarens ansvar att hämtning anpassas till anläggningens behov.

Medgivande om utsträckt hämtningsintervall kan återkallas om kommunen konstaterar att förutsättningarna för sådant inte är uppfyllda.

7.4 Uppehåll och dispens i hämtning

33 § Uppehåll i hämtning av avfall från hushåll och slam vid permanentbostad kan efter ansökan till produktionsnämnden medges fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare om fastigheten inte kommer att utnyttjas under en sammanhängande tid om minst sex månader.

33 a § Uppehåll i hämtning vid fritidshus kan efter ansökan medges fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare om fastigheten inte kommer att utnyttjas under en sammanhängande tid om minst fem månader (hela hämtningsperioden).

Ansökan ska lämnas till produktionsnämnden senast en månad före den avsedda uppehållsperioden.

34 § Samtliga överenskommelser, dispenser och undantag från renhållningsordningens lokala avfallsföreskrifter är personliga. Beviljade undantag kan omprövas om fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren lämnat felaktiga uppgifter eller om det uppstår olägenheter för människors hälsa eller miljön.

7.5 Eget omhändertagande och befrielse från skyldigheten att överlämna avfall under kommunalt ansvar till kommunen

35 § Kommunen får efter ansökan till den tillsynsansvariga nämnden, om det finns särskilda skäl, medge dispens för fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare från förbudet i 15 kap. 24 § 1 st. miljöbalken (1999:808) om den som ska hantera avfallet med stöd av dispensen kan göra det på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt.

Anmälan eller tillstånd för yrkesmässig kompostering kan eventuellt krävas enligt miljöprövningsförordningen (2013:251).

7.6 Särskilda bestämmelser för försöksområden

36 § Begränsade områden kan av produktionsnämnden eller som den utser, utses som försöksområde för ändrade tömningsrutiner under en begränsad tidsperiod. För dessa områden kan särskilda bestämmelser och föreskrifter som avviker från dessa föreskrifter utfärdas.

7.7 Anmälan avseende insamling av förpackningsavfall för samlokaliserade verksamheter

37 § En verksamhet i en fastighet som har fastighetsnära insamling av förpackningsavfall och som har en avfallshantering som är samlokaliserad med hushållens ska anmäla till kommunen att den vill ha kommunal insamling senast en månad innan insamlingen ska påbörjas.

8 Ikraftträdande

Dessa föreskrifter träder i kraft den 2024-01-01 då föreskrifter för avfallshantering för Kramfors kommun 2013-02-25 upphör att gälla. Tidigare meddelade dispenser och andra beslut meddelade med stöd av de upphävda föreskrifterna ska anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelser i denna föreskrift.

Föreskrifter om avfallshantering för Kramfors
kommun 2024-2034

Sortering och hantering av avfall

Bilaga A

Sortering och hantering av avfall.

Storlek på behållare som används i systemet för insamling av avfall framgår av avfallstaxan.

Återvinningscentral förkortas ÅVC. Återvinningscentral finns vid Högberget samt i Höga kusten, Ullånger.

Typ av avfall som ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall	Krav på utsortering	Krav på emballering med mera	Instruktion för hämtning/lämning
Verksamhetsavfall och avfall som inte är ett kommunalt avfall under kommunalt ansvar.	Detta avfall ska hanteras separat från avfall under kommunalt ansvar.		Hantering av verksamhetsavfall ingår inte i Kramfors kommuns renhållningsansvar.
Bygg- och rivningsavfall som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet.			Bygg- och rivningsavfall från eget arbete på egen fastighet kan lämnas sorterat vid ÅVC enligt gällande instruktioner mot kostnad enligt gällande taxa.
Farligt avfall är sådant avfall som enligt förteckningen i avfallsförordningens (2020:614 bilaga 3) betecknas med en asterisk (*). Med farligt avfall anses bland annat: <ul style="list-style-type: none"> • Färg, lackavfall samt hartser • Limavfall (exempelvis kontaktlim, epoxilim, spackel) Elektriska och elektroniska produkter.	Farligt avfall ska sorteras ut och hållas avskilt från annat avfall.	Ska vara tydligt märkt med uppgift om innehåll. Olika typer av farligt avfall får inte blandas eller spädas ut. Inlämnat farligt avfall ska vara väl förpackat så att det går att hantera och lagra utan risker för personal och utrustning.	Farligt avfall lämnas vid återvinningscentral eller på annan av Kramfors kommun anvisad plats.

Typ av avfall som ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall	Krav på utsortering	Krav på emballering med mera	Instruktion för hämtning/lämning
<p>Farligt avfall fortsättning</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lysrör (exempelvis lågenergilampor, solarierör, halogenlampor) • Lösningemedel • Fotokemikalier (exempelvis fix och framkallare) • Bekämpningsmedel • Sprayburkar • Annat starkt surt eller alkaliskt avfall (exempelvis frätande ämnen som kaustiksoda, svavelsyra, ammoniak, lut, avkalkningsmedel) • Avfall som innehåller kvicksilver (exempelvis termometrar, barometrar, reläer) • Asbest 	<p>Farligt avfall ska sorteras ut och hållas avskilt från annat avfall.</p>	<p>Ska vara tydligt märkt med uppgift om innehåll. Olika typer av farligt avfall får inte blandas eller spädas ut.</p> <p>Inlämnat farligt avfall ska vara väl förpackat så att det går att hantera och lagra utan risker för personal och utrustning.</p>	<p>Farligt avfall lämnas vid återvinningscentral eller på annan av Kramfors kommun anvisad plats.</p>
<p>Spillolja utgör farligt avfall</p>	<p>Spillolja ska sorteras ut och hanteras separat från annat farligt avfall. Spillolja som är isolerolja ska hållas åtskild från andra isoleroljor och andra spilloljor till dess att halten av PCB-produkter i isoleroljan har fastställts. Den som hanterar spillolja ska se till att spilloljan inte blandas med spilloljor med andra egenskaper eller med andra typer av avfall eller ämnen på ett sätt som hindrar (1) regenerering av</p>	<p>Ska vara tydligt märkt med uppgift om innehåll.</p>	<p>Spillolja lämnas vid återvinningscentral.</p>

	spilloljan, eller (2) annan materialåtervinning som ger likvärdiga eller bättre miljöeffekter än regenerering.		
--	--	--	--

Typ av avfall som ska sorteras ut och hållas skiljt från annat avfall	Krav på utsortering	Krav på emballering m.m.	Instruktion för hämtning/lämning
Konsumentelavfall	I enlighet med definition i förordning (2014:1075) om producentansvar för el utrustning, kasserade elektriska och elektroniska produkter, ex. kyl- och frys-skåp, spisar, TV-apparater och batteridrivna leksaker samt lysrör, lågenergilampor och glödlampor. Skrymmande konsumentelavfall ska sorteras ut och hållas skiljt från annat grovavfall. Smått elavfall ska sorteras ut och hållas skilt från kärl- och säckavfall.	På ÅVC ska avfallet lämnas enligt instruktioner på plats. Hämtning vid fastighet förutsätter att avfallet är förpackat och placerat enligt renhållarens instruktioner och anvisningar.	Lämnas vid ÅVC, grovsopsinsamling eller på plats som producenterna anvisar.
Grovavfall	Grovavfall som utgör avfall under kommunalt ansvar behöver på grund av avfallets egenskaper hanteras separat från annat avfall från hushåll. Det är avfall som inte ryms i avsett kärl eller behållare, så kallat skrymmande avfall eller "lös-öre". Exempelvis utranterade möbler, cyklar, barnvagnar och större emballage. Gäller inte fast monterad utrustning, till exempel garderober, varmvattenberedare, toalettstolar och tvättställ.	På ÅVC ska avfallet lämnas enligt instruktioner på plats. Hämtning vid fastighet förutsätter att avfallet är sorterat och placerat enligt renhållarens instruktioner och anvisningar.	Grovavfall från hushållen lämnas vid ÅVC. Avfallet ska sorteras och lämnas enligt instruktioner på plats. All övrig transport av grovavfall från fastighet ska utföras genom renhållarens försorg. Hämtning från fastighet enligt renhållarens instruktioner.

Typ av avfall som ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall	Krav på utsortering	Krav på emballering m.m.	Instruktion för hämtning/lämning
Trädgårds- och parkavfall	Ska sorteras ut och hållas skilt från annat grovavfall.	Trädgårdsavfall kan komposteras på den egna fastigheten eller lämnas vid ÅVC. På ÅVC ska avfallet lämnas enligt instruktioner på plats.	Trädgårdsavfall från hushållen lämnas vid ÅVC.
Avfall från invasiva arter	Kramfors kommun Strategi för motverkande av invasiva arter, 2020, ska följas. Biologiskt nedbrytbart trädgårds- eller parkavfall som innehåller parkslide, jättebjörnlöka, blomsterlupin eller invasiva främmande arter som finns upptagna på unionsförteckningen ska sorteras ut och hållas skilt från övrigt trädgårdsavfall och annat avfall.	Avfallet från invasiva arter ska förpackas säkert, till exempel i dubbla säckar, och förslutas väl. Risken för spridning ska minimeras.	Avfallet från invasiva arter från hushållen lämnas vid Höggergets avfallsanläggning enligt instruktioner på plats. Jord som kan innehålla frön eller rottdelar från invasiva arter tas inte emot.
Latrin	Latrin ska avskiljas och hållas skilt från annat avfall. Latrinkärl ska endast användas till latrin i form av urin, avföring och toapapper. Kärlet och/eller dess innehåll får inte inneslutas i annat emballage. Kärlet får inte tillföras ämne eller produkt som försvårar den fortsatta hanteringen, t.ex. produkter innehållande formalin, fenol eller liknande desinfektionsmedel (saneringsvätska eller karbolalk).	Kärl för uppsamling av latrin tillhandahålls av renhållaren och ska vara av godkänd typ. Fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren ska försluta och rengöra latrinkärl på utsidan innan lämning eller hämtning sker.	Latrinkärl hämtas vid fastighet (på samma plats där behållare för restavfall hämtas) i kärl utlämnade av renhållaren efter beställning mot avgift. Latrinkärl får max väga 15 kg.

Typ av avfall som ska sorteras ut och hållas skiljt från annat avfall	Krav på utsortering	Krav på emballering m.m.	Instruktion för hämtning/lämning
<p>Matavfall från hushåll</p> <p>Med matavfall menas biologiskt nedbrytbart livsmedels- eller köksavfall. <i>Exempelvis matrester, kaffesump, fruktskal och annat biologiskt lätt nedbrytbart avfall. Små mängder fallfrukt och snittblommor är trädgårdsavfall som kan lämnas i matavfallet.</i></p>	<p>Ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall från den dagen då insamlingen startar i området.</p>	<p>Utsorterat matavfall från hushåll ska läggas i papperspåse som tillhandahålls av renhållaren/ renhållarens utförare alternativt är godkänd av renhållaren. Avfallet lämnas i avsett kärl eller behållare. Alternativt kan matavfallet komposteras i kompost på den egna fastigheten. Egen matavfallskompostering ska anmälas till tillsynsansvariga nämnden.</p> <p>Matavfall får ej släppas till avloppsnätet via avfallskvarn.</p>	<p>Matavfall borttransporteras från fastigheten i enlighet med hämtningsintervall som Kramfors kommun tillhandahåller.</p>
<p>Matavfall från verksamhet</p> <p>Biologiskt nedbrytbart livsmedels- eller köksavfall från kontor, restauranger, grossister, matsalar, catering och detaljhandelslokaler. <i>Exempelvis matrester, kaffesump, fruktskal och annat biologiskt lätt nedbrytbart avfall. Små mängder fallfrukt och snittblommor är trädgårdsavfall som kan lämnas i matavfallet.</i></p>	<p>Ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall från den dagen då insamlingen startar i området.</p>	<p>Utsorterat matavfall ska läggas i papperspåse som införskaffas av verksamheten och är godkänd av renhållaren. Avfallet lämnas i avsett kärl eller behållare. Alternativt kan matavfallet komposteras i kompost på den egna fastigheten. Egen matavfallskompostering ska anmälas till tillsynsansvariga nämnden.</p>	<p>Matavfall borttransporteras från fastigheten i enlighet med hämtningsintervall som Kramfors kommun tillhandahåller.</p>

Typ av avfall som ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall	Krav på utsortering	Krav på emballering m.m.	Instruktion för hämtning/lämning
Restavfall <i>Med restavfall menas sådant avfall som inte är farligt avfall och som inte går att återanvända eller återvinna på annat sätt än genom förbränning. Exempelvis blöjor, kuvert, dammsugarpåsar, cigaretter (ej glödande), tuggummi m.m.</i>	Ska sorters ut och hållas skilt från annat avfall.	Läggs i påse eller emballeras och lämnas i behållare. Avfallet ska vara väl emballerat så att det inte sprids eller så att skada, arbetsmiljöproblem eller andra olägenheter inte uppkommer. Restavfall får inte lämnas på ÅVC.	Restavfall borttransporteras från fastigheten i enlighet med hämtningsintervall som Kramfors kommun tillhandahåller. Extra hämtning kan beställas enligt fastställd taxa.
Slam och fosforfiltermaterial från enskilda avloppsanläggningar	Ska vara åtkomligt för tömning i den anläggning där det genereras.	Filtermaterial från fosforfällor och andra jämförbara filter ska vara förpackat eller tillgängligt på ett sådant sätt att hämtning kan utföras av fordon utrustat med kran eller suganordning.	Avståndet mellan kranfordonets uppställningsplats och filterkassett ska anpassas efter vikten på filterkassetten. Exempelvis högst 10 meter om filterkassett (säck) 500 kg används och högst 5 meter om storsäck 1000 kg används.
Fett från fettavskiljare	Ska vara åtkomlig för tömning i den anläggning där det genereras.	-	-
Matfetter och frityr-oljor	Ska sorteras ut och inte spolats ner i avlopp.	Ska förvaras i behållare med tätslutande lock.	Maximalt 1,5 liter flytande emballerat avfall får lämnas in på ÅVC.

Typ av avfall som ska sorteras ut och hållas skiljt från annat avfall	Krav på utsortering	Krav på emballering m.m.	Instruktion för hämtning/lämning
Döda sällskapsdjur samt avfall från husbehovsjakt.		Ska förpackas väl innan det läggs i behållare för restavfall. Mindre sällskapsdjur (maxstorlek hund) kan även grävas ner på den egna fastigheten, förutsatt att graven är så djup att djur hindras från att gräva upp kroppen, att ingen misstanke om smitta föreligger samt att det kan ske utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.	
Andra djur än sällskapsdjur	Jordbrukets djur och husdjur som inte är sällskapsdjur.	Enligt ABP-lagstiftningen och instruktioner från den som hämtar ABP, till exempel Svensk Lantbrukstjänst AB.	Enligt ABP-lagstiftningen och instruktioner från den som hämtar ABP, till exempel Svensk Lantbrukstjänst AB.
Stickande och skärande avfall	Bland annat kanyler och sprutor.	Ska förpackas i skyddande hölje innan det läggs i behållare för kärloch säckavfall, så att inte skärskador, arbetsmiljöproblem eller annan olägenhet uppstår. Kanyler kan läggas i speciella behållare som tillhandahålls av apoteket och lämnas till apoteket.	Väl emballerat avfall läggs i behållare för restavfall. Kanyler kan läggas i speciella behållare som tillhandahålls av apoteket och lämnas till apoteket.

Typ av avfall som ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall	Krav på utsortering	Krav på emballering m.m.	Instruktion för hämtning/lämn ing
Förpackningar	I enlighet med definitionen av en förpackning i förordning (2018:1462) om producentansvar för förpackningar. 1. papper och kartong, 2. plast 3. metall, 4. färgat glas, 5. ofärgat glas, 6. trä, och 7. material som inte avses i 1-6 (övrigt förpackningsmaterial) ska enligt 3 kap. 4 § avfallsförordningen (2020:614) sorteras ut från annat avfall.	Hushåll och verksamheter ska sortera ut skrymmande förpackningsavfall från annat avfall under kommunalt ansvar och från förpackningsavfall enligt punkterna 1-7. Förpackningar ska tömmas. Förpackningar får transporteras till ÅVS eller ÅVC av avfallslämnare.	Ska lämnas i de insamlingssystem som renhållaren eller renhållarens utförare tillhandahåller. Plastflaskor och metallburkar som är avsedda för ett retursystem enligt 4 kap. 3 § förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar ska lämnas till retursystemet.
Returpapper	I enlighet med definitionen av returpapper i avfallsförordningen.	Returpapper ska hanteras enligt renhållarens anvisningar och lämnas löst i de behållare/kärl som tillhandahålls/ anvisas.	Ska lämnas i de insamlingssystem som tillhandahålls av renhållaren eller dess utförare.
Kasserade bilbatterier	I enlighet med definitionen av batteri i batteriförordningen (2008:834) om producentansvar för batterier.	Ställs upp på ett sätt som förhindrar att batterisyra/innehåll rinner ut.	Lämnas vid ÅVC eller i de insamlingssystem som tillhandahålls av producenterna, eller av producenterna upphandlad utförare.
Kasserade bärbara batterier	I enlighet med definitionen av bärbart batteri i batteriförordningen (2008:834) om producentansvar för batterier.	Om kasserade produkter innehåller lösa batterier ska dessa plockas ur. Är de bärbara batterierna inbyggda i produkten hanteras den som avfall från el utrustning.	Lämnas vid ÅVC eller i de insamlingssystem som tillhandahålls av producenterna eller av producenterna upphandlad utförare.

Läkemedel	I enlighet med definitionen av läkemedel i förordningen (2009:1031) om producentansvar för läkemedel.	Ska lämnas i behållare/ påse som tillhandahålls av apoteket.	Lämnas till apotek.
------------------	---	--	---------------------

Typ av avfall som ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall	Krav på utsortering	Krav på emballering m.m.	Instruktion för hämtning/lämning
Glödande avfall	Exempelvis varm aska, frätande ämnen eller ämnen som kan förorsaka självantändning.		Får inte lämnas som restavfall. Lämnas till ÅVC enligt instruktioner.
Textil	Enligt EU:s avfallsdirektiv ska alla medlemsstater samla in textil separat från annat avfall senast till 1 januari 2025.	Textil utgörs av kommunalt avfall under kommunalt ansvar. Kan exempelvis vara kläder, inredningstextilier, skor och accessoarer.	Textil från hushållen lämnas vid ÅVC. Avfallet ska sorteras och lämnas enligt instruktioner på plats.
Däck	Enligt förordning (1994:1236) om producentansvar för däck är producenter skyldiga att på ett miljömässigt godtagbart sätt ta hand om däck som har tjänat ut.	Däcken ska vara demonterade från fälgen.	Uttjänta däck lämnas till återförsäljare eller till Ådalens bildemontering. Större mängder däck samt stora däck, exempelvis traktordäck hanteras av Svensk Däckåtervinning AB.

Kommunledningsförvaltningen

Avfallsplan för Kramfors Kommun 2024-2034

Dokumenttyp Avfallsplan	Diarienummer KS 2023/572 PN 2023/841	Datum för beslut 11 december 2023	Version --
Beslutsinstans Kommunfullmäktige	Dokumentansvarig Tekniska avdelningen	Ansvarig för uppföljning Teknisk chef	Reviderad --
Dokumentet gäller 2024-2034		Granskad av --	Aktualiserad --
Dokumentet gäller för Kommunövergripande			

Innehållsförteckning

1	Inledning/nuläge	3
1.1	Bakgrund	3
1.2	Syfte	3
2	Lagstiftning och nationella mål.....	4
2.1	Lagstiftning kring nedskräpning	4
2.2	Tillsyn.....	4
2.3	Aktuella förändringar av lagstiftningen.....	4
3	Ansvar, organisation och resurser	5
3.1	Framtagande och förankring av avfallsplanen	5
4	Mål och aktiviteter	6
5	Styrmedel - samverkande dokument, avtal och parter	7
5.1	Kommunala styrdokument.....	7
5.1.1	Fysisk planering	7
5.1.2	Avfallsföreskrifter	8
5.1.3	Avfallstaxa	8
6	Uppföljning	9

Bilageförteckning

Bilaga 1	Mål, strategier och lagstiftning nationellt och inom EU
Bilaga 2	Mål och åtgärder avfallsplan
Bilaga 3	Nulägesbeskrivning
Bilaga 4	Nedlagda deponier
Bilaga 5	Nedlagda deponier Tabell
Bilaga 6	Måluppföljning
Bilaga 7	Miljökonsekvensbeskrivning
Bilaga 8	Framtida avfallsmängder, insamlingsystem och anläggningar

1 Inledning/nuläge

1.1 Bakgrund

Enligt Miljöbalken (SFS 1998:808) är varje kommun skyldig att upprätta en renhållningsordning, bestående av avfallsplan och avfallsföreskrifter. Kommunens avfallsplan är ett verktyg för att förebygga avfall samt långsiktigt utveckla och förbättra avfallshanteringen i akt och mening för att bidra till det hållbara samhället.

Enligt 9 kapitlet 8 § avfallsförordningen (2020:614) ska uppgifter i den kommunala avfallsplanen ses över minst vart fjärde år och uppdateras vid behov. Avfallsplanen 2015-2023 för Kramfors kommun har i stort genomförts. Ändrad lagstiftning, ny nationell avfallsplan och nya nationella mål har föranlett att avfallsplanen bedömts vara i behov av en revidering. Genom avfallsplanen 2024-2034 vill Kramfors kommun skapa förutsättningar för ett långsiktigt arbete med att förebygga avfall samt utveckla avfallshanteringen i riktning mot de övergripande syften som satts för verksamheten.

1.2 Syfte

Kramfors liksom många andra av Sveriges kommuner, står inför utmaningar kommande år. För att bromsa klimatförändringarna är kraftiga åtgärder nödvändiga och arbetet måste påbörjas omedelbart. Att aktivt arbeta för att se till att avfall inte uppstår är nödvändigt. Avfallshanteringen kommer också att utvecklas och förbättras genom nya lagkrav för att miljöpåverkan ska minska, exempelvis genom införande av utsortering av matavfall och bostadsnära insamling av förpackningar och returpapper.

De övergripande målsättningarna med Kramfors avfallsplan är:

- Kramfors kommun ska bidra till en långsiktig resurshushållning genom att uppkomst av avfall förebyggs och det avfall som uppstår behandlas som en resurs.
- Vara ett verktyg för att kommunicera behov av förändringar av avfallshanteringen för att möta samhällets nya krav inom området.
- Ge en samlad bild av den nuvarande avfallshanteringen.

2 Lagstiftning och nationella mål

De lagar som styr den kommunala avfallshanteringen och hanteringen av avfall från hushåll är framför allt miljöbalken med tillhörande förordningar, bland annat avfallsförordningen och förordningarna om producentansvar. Anläggningsägare berörs dessutom av bland annat förordningen om deponering av avfall och förordningen om avfallsförbränning. Kravet på en kommunal renhållningsordning med avfallsplan och avfallsföreskrifter finns i miljöbalkens kapitel 15. Varje kommun ska ha en renhållningsordning och den ska antas av kommunfullmäktige. Avfallsplanen ska innehålla uppgifter om avfall som uppkommer inom kommunen och åtgärder för att minska mängden avfall och dess farlighet.

NFS 2020:6 Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall är de regler som styr vad kommunens avfallsplan ska innehålla. Dessa föreskrifter bygger dels på gemensamma åtagande som träffats inom EU dels på den nationella lagstiftningen. En genomgång av globala, europeiska samt nationella mål, strategier och lagstiftning finns i bilaga 1.

2.1 Lagstiftning kring nedskräpning

Det är förbjudet att skräpa ned utomhus på en plats som allmänheten har tillträde eller insyn till. Med skräp menas både mindre föremål som glas, papper och fimpar såväl som större föremål som exempelvis byggavfall, möbler, bilar och hemelektronik. Den som skräpar ner på en plats som allmänheten har tillträde till kan dömas för nedskräpningen och straffet är böter eller fängelse i högst ett år. När det gäller nedskräpning som är mindre allvarlig kan polisen bötfälla på plats - meddela så kallad nedskräpningsförseelse. Förbudet mot nedskräpning och straffbestämmelserna finns i 15 respektive 29 kap. miljöbalken. I miljöbalken anges även att den som hanterar avfall ska se till att hanteringen inte skadar eller orsakar skada på människors hälsa eller miljön.

2.2 Tillsyn

Tillsynen enligt miljöbalken utövas av Kramfors kommuns miljö- och byggavdelning på kommunstyrelsen eller av Länsstyrelsen. Naturvårdsverket är central myndighet när det gäller avfallsfrågor.

2.3 Aktuella förändringar av lagstiftningen

Från och med år 2022 omfattas inte längre returpapper av reglerna för producentansvar. Både insamling och återvinning av returpapper ingår istället i kommunernas ansvar.

Från och med år 2023 ansvarar kommunerna för hantering av bygg- och rivningsavfall som inte har uppstått i yrkesmässig verksamhet.

Matavfallsinsamling blir obligatorisk för alla kommuner från och med 1 januari 2024. Kramfors kommun har av Naturvårdsverket sökt och fått dispens från insamling av matavfall. Beslut är fattat enligt 3 kap. 16 § avfallsförordningen (2020:614) och gäller för hela kommunen. Kommunen beviljas dispens till och med 31 mars 2024.

Under år 2022 har det beslutats om nya regler för insamling av förpackningar. Kommunerna övertar ansvaret för insamling av förpackningar från hushåll från och med år 2024 men det ekonomiska ansvaret ligger kvar hos producenterna. Från och med 1 januari 2027 ska insamling av förpackningar ske fastighetsnära enligt 4 § 6 kap. förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar.

3 Ansvar, organisation och resurser

Sveriges kommuner ansvarar för hantering av kommunalt avfall förutom hantering av som omfattas av producentansvar. För visst avfall som producenterna ansvarar för, men som inte lämnas i producenternas system har kommunen ett ansvar för att säkerställa att det samlas in, återvinns och bortskaffas. Det avfall som kommunen ansvarar för får inte hanteras på annat sätt än genom kommunens försorg. Detta innebär att kommunen såväl har ansvar för, som ägorätt till avfallet.

Avfallsplanen är ett styrdokument som gäller hela kommunen. Enheten för Avfall och Återvinning vid Tekniska avdelningen/Produktionsförvaltningen ansvarar för de regelbundna insatserna som görs i form av avfallshämtning från hushållen och för återvinningscentral(er) som finns i kommunen. Övrig organisation i kommunen har ansvaret både för att motverka att avfall uppstår samt hanteringen av det avfall som ändå uppstår i sin respektive verksamhet.

Avfallsplanen ska ses som ett hjälpmedel för alla innevånare att hjälpas åt för att nå ett mer cirkulärt samhälle.

3.1 Framtagande och förankring av avfallsplanen

Arbetet med planen har utförts av en projektgrupp inom Produktionsförvaltningen. I framtagande av mål och aktiviteter har två workshops hållits med ett brett deltagande från kommunen. Förslag och diskussioner vid dessa workshops har bearbetats av projektgruppen till de mål och aktiviteter som nu är planerade. Ytterligare utveckling av planen har gjorts efter genomfört samråd i vilket synpunkter från Länsstyrelsen i Västernorrland och Kommunens Miljö och Byggavdelning inkommit.”

En inledande workshop hölls den 21 april 2023 med ledande politiker och tjänstepersoner från flera förvaltningar i Kramfors kommun. Deltagarna var mycket engagerade i avfallsfrågorna, vilket ledde till givande diskussioner om nuläge, utmaningar och målbild. Utifrån målsättningar diskuterades därefter tänkbara åtgärder, mått, fokusperioder, styrmedel, arbetssätt och roller.

Därefter bearbetades förslagen och en uppföljande samling hölls den 25 april 2023 med samma inbjudna personer för att stämna av och förankra innehållet.

4 Mål och aktiviteter

Kramfors kommun kommer att arbeta främst inom fyra målområden under kommande planperiod. Målområdena pekar på de områden där insatser behöver göras avseende förebyggande av samt hantering av avfall. Inom varje målområde finns ett antal mål. Aktiviteterna inom dessa mål är fördelade över tid, dels för att kunna fokusera på området när det är som mest aktuellt, men främst för att kunna samla organisationen på färre områden i taget. Det bedöms ge ett bättre resultat än att ha samtliga aktiviteter i gång parallellt. Aktiviteterna som de är formulerade här kommer att göras mer detaljerade när arbetet startas. Planen avser en 10-årsperiod och under den tiden förväntas området generellt sett genomgå stora förändringar.

1. Öka graden av cirkulär och hållbar livsstil

Inom målområdet beskrivs mål och aktiviteter som på olika sätt syftar till minskade avfallsmängder, ökat återbruk och ökad återvinning vilket låter varor och material vara till nytta i samhället längre tid – mer återbruk och mindre slit och släng. Kramfors kommun arbetar aktivt med detta i sina egna verksamheter genom samverkan såväl inom som utom kommunorganisationen. Information är ett viktigt verktyg i detta.

2. Minskad miljöpåverkan från insamling och behandling av avfall

Målområdet innefattar utsortering av matavfall och utveckling av återvinningscentralerna, fastighetsnära insamling av förpackningar och kontroll samt kontroll och åtgärder av nedlagda deponier.

3. Giftfri miljö, rätt hantering av elavfall och farligt avfall

Här återfinns hanteringen av elavfall och farligt avfall som uppkommer hos hushåll och verksamheter inom kommunen.

4. Minskad nedskräpning

Målområdet innefattar arbetet med att minska ned-skräpning i kommunen och rör alltifrån smått skräp till skrotbilar.

Mål och aktiviteter samt tidplan och ansvar för dessa presenteras i tabellerna 1-4 i denna plan samt i bilaga 2.

5 Styrmedel - samverkande dokument, avtal och parter

FN:s globala mål för hållbar utveckling, och Sveriges miljömål är övergripande målsättningar som avfallsplanen samspelar med.

5.1 Kommunala styrdokument

Inom Kramfors kommun finns ett antal dokument som interagerar med avfallsplanen. För att kommunens vision ska nås behöver avfallsområdet fungera väl. I Programmet för ekologisk hållbarhet, (KF 2019-11-25, KS 2019/601) finns många paralleller till avfallshantering. Både översiktsplan och andra planer tangerar också avfallsområdet genom olika livsmiljöfrågor. Arbetet pågår med framtagande av klimatstrategi med energiplan, vilket också kommer att påverka avfallsområdet.

Utvecklingsbehov inom avfallsområdet såväl till följd av nya nationella krav som kommunens egna förutsättningar hanteras i avfallsplanen med dess mål och aktiviteter. De olika kommunala styrdokumenterna kan ge övergripande förutsättningar för avfallsplanen, men riktningen av styrningen kan också vara den motsatta. Avfallsföreskrifternas bilaga om utrymmesbehov för renhållningsfordon ger tydliga planeringsförutsättningar för markanvändning i exempelvis detaljplaner.

Avfallsplanen ska ange en strukturerad form för utveckling av arbetet med förebyggande av avfall inom hela kommunen samt av kommunal avfallsverksamhet i samspel med andra planer inom kommunen. Vid revidering av översiktsplanen kommer avfallsplanens inriktning med som ett underlag både i fråga om pågående och kommande markanvändning.

Frågor om klimatförändringar och beredskap är relevanta för planområdet. De ingår i kommunens långsiktiga planering, dels i den klimatstrategi med energiplan, som är under framtagande, dels i kommunens beredskapsplanering. Kramfors kommun har utökat sin verksamhet inom beredskapsplanering, bland annat för att kunna hantera konsekvenserna av klimatförändringar.

En vattentjänstplan ska tas fram för kommunen. Den kommer avfallsplanen att samspela med främst kring slamfrågan.

Upphandling är ett viktigt styrmedel när det gäller att förebygga avfall och är även grundläggande för att själva avfallshanteringen ska fungera i vardagen.

5.1.1 Fysisk planering

En väl fungerande avfallshantering är ett allmänt intresse och finns därför med i den fysiska planeringen. Det kan gälla fastighetsnära platser för källsortering, återvinningscentraler och avfallsanläggningar.

I detaljplaner regleras markens lämplighet för en viss användning. I arbetet med att ta fram en detaljplan ska avvägningar göras mellan allmänna och

enskilda intressen, vilket innebär att bland annat möjligheterna att ordna avfallshämtning kan behöva utredas.

I byggandet av det hållbara samhället är avfallshanteringen en del av den grundläggande infrastrukturen. Fysisk planering är därför ett viktigt styrmedel för att nå avfallsplanens mål om förebyggande, återanvändning och återvinning av avfall. Det sker genom att säkerställa att det finns ytor och utrymmen för avfallssortering inom byggnader och på fastigheter. I den fysiska planeringen behöver hänsyn också tas till att hämtning och transport av avfall ska kunna ske på ett säkert sätt för både hämtningspersonal, boende och andra som vistas i området.

I den fysiska planeringen tas avfallshantering med i de detaljplaner där det behövs, till exempel i planer för ny bebyggelse. Kommunernas avfallsverksamheter är remissinstanser för exempelvis detaljplaner och bygglov i respektive kommun och bistår i övrigt med råd när behov uppstår.

5.1.2 **Avfallsföreskrifter**

Avfallsföreskrifterna är det styrmedel som kommunen främst kan använda sig av för att reglera avfallshanteringen lokalt. Det är ett bindande dokument där förutsättningarna för den kommunala avfallshanteringen regleras. Enligt miljöbalken ska alla kommuner ha avfallsföreskrifter som beslutas av kommunfullmäktige.

I avfallsföreskrifterna anges bland annat hur avfallet ska sorteras, vilka fraktioner som hämtas vid fastigheten och vilka som måste föras till speciella avlämningsplatser samt hur ofta avfall hämtas vid fastigheter. Nya bestämmelser om sortering och insamling av förpackningar har lagts in i föreskrifterna i och med att kommunerna får ansvar för den insamlingen.

Avfallsföreskrifterna ska också skapa förutsättningar för en bra arbetsmiljö för alla som yrkesmässigt hanterar avfall.

5.1.3 **Avfallstaxa**

Finansieringen av avfallshanteringen i Kramfors kommun sker genom avgifter som kunderna betalar. För kommunala avfallstaxor ska självkostnads- och likställighetsprinciperna tillämpas. Självkostnadsprincipen innebär att avgifterna inte får vara högre än att kostnaderna för verksamheten täcks. Likställighetsprincipen säger att kommunerna ska behandla sina invånare lika om det inte finns sakliga skäl till att inte göra det. En kommun kan således inte ha olika avgifter för samma tjänst i olika kommundelar. Däremot kan kommunen ha taxor som är anpassade till variationer i serviceutbudet. En viktig princip är att avgifter får tas ut på ett sådant sätt att återanvändning, återvinning eller annan miljöanpassad avfallshantering främjas. Detta innebär att avfallstaxan kan utformas på ett sätt som främjar uppfyllandet av avfallsplanens vision och mål.

Taxan är ett viktigt ekonomiskt styrmedel för att påverka fastighetsägares och verksamhetsutövers val av avfallslösning, genom att standardabonnemang

presenteras. Utformningen av taxan och de tjänster som erbjuds i taxan kommer att behöva anpassas när kommunen ska tillhandahålla system för returpapper och fastighetsnära insamling av förpackningar.

6 Uppföljning

Produktionsnämnden har det operativa ansvaret för avfallshanteringen och kommer därmed att följa avfallsplanen över tid. Rapportering till nämnden kommer att ske efter varje genomförd fokusperiod.

Med fokusperiod menas den period då aktuellt mål ligger i fokus för aktiviteter. Detta upplägg är valt för att främja framdrift och resultat jämfört med att alla mål ska arbetas med samtidigt. En övergripande resursplanering är gjord för att fördela fokustiderna sett till de olika målens omfattning sett till resursbehov.

Inför varje fokusperiod föreslås ett antal detaljerade aktiviteter till nämnd där aktiviteter och genomförande fastställs. Efter genomförd period återrapporeras utfallet av arbetet till nämnden.

I tabellerna 1-4 presenteras mål inom planens målområden.

I tabellerna används följande förkortningar:

- Produktionsnämnden (PN),
- Kommunstyrelsen (KS),
- Bildningsnämnden (Bildning),
- Samtliga nämnder (nämnder).
- Med bolagen avses de av Kramfors kommun helägda bolagen. Kommunhus Kramfors AB är moderbolag för de tre dotterbolagen Krambo AB, Kramfast AB och Kramfors Mediateknik AB.

Aktiviteter till målen finns beskrivna i Bilaga 2.

Tabell 1. Målområde Öka graden av cirkulär och hållbar livsstil.

Mål	Ansvar för aktivitet	Fokusperiod	Rapport till nämnd
Målområde: Öka graden av cirkulär och hållbar livsstil			
Verksamheterna ska med upphandling som verktyg öka återanvändning som en del av kommunal god ekonomisk hushållning genom fokus på förpackningar som kan gå i retur.	KS	2026-2028	Efter period
Återbruk av möbler inom kommunens verksamheter ska vara första-handslösningen på verksamheternas möbelbehov.	KS	2024-2025	Efter period
Alla nya invånare samt fritidshusägare från andra kommuner och länder ska ges information och kunskap om avfallshantering och nedskräpning. Informationen ska finnas på lämpliga språk sett till målgrupp.	PN	Årligen	Årligen
Mängden serveringssvinn minskar år från år. Tallrikssvinn minskar år från år.	Kost Bildning och välfärd	Årligen	Årligen
I större utsträckning ge medborgare förutsättningar för att använda och erbjuda återbrukade produkter, dela, hyra, låna och laga.	KS Krambo	2025-2027	Efter period

Mål	Ansvar för aktivitet	Fokusperiod	Rapport till nämnd
Slam från slamavskiljare, fettavskiljare, avloppsreningsverk och slamlaguner ska i större utsträckning kunna användas så att näringsämnen och energi tillvaratas.	PN	2026-2030	Efter period

Tabell 2. Målområde Minskad miljöpåverkan av insamling och behandling.

Mål	Aktivitet ansvar	Fokusperiod	Rapport till nämnd
Målområde: Minskad miljöpåverkan av insamling och behandling			
Öka utsorteringen av förpackningar i kommunens hushåll.	PN	2024-2027, 2030	Årligen
Alla kommunens arbetsplatser ska ha källsortering av matavfall och förpackningar.	KS Alla nämnder och bolag	2027-2030 (utvecklingsarbete sker efter införandet)	Efter period
Höj tillgängligheten för hushållen att lämna grovavfall.	PN	2024, 2028	Efter period
Utveckla arbetet med nedlagda deponier. Ta fram en åtgärdsplan utifrån uppdaterad information.	PN	Årligen	Årligen

Tabell 3. Målområde Giftfri miljö, rätt hantering av elavfall och farligt avfall.

Mål	Aktivitet ansvar	Fokusperiod	Rapport till nämnd
Målområde: Giftfri miljö, rätt hantering av elavfall och farligt avfall			
Mängderna av elavfall och farligt avfall i restavfallet ska minska.	PN	2024–25, 2028	Efter period

Tabell 4. Målområde Minskad nedskräpning.

Mål	Aktivitet ansvar	Fokusperiod	Rapport till nämnd
Minskad nedskräpning			
Minska nedskräpning på allmän plats.	Gata park, Fritidsenheten och Krambo	2025, 2028 och 2031	Året efter respektive period
Inför källsortering av förpackningar på allmän plats där kommunen har renhållningsansvar och där det uppkommer mycket förpackningar (SFS 2022:1275)	Gata park/Fritidsenheten	2024–2025	Efter period
Minska antalet dumpade fordonsvrak.	Gata park	Kontinuerligt	Årligen
Minska nedskräpning, motverka att upplag för avfall uppstår.	Gata park, Miljö och bygg	2030–2031	Efter period

Bilaga 1

Mål strategier och lagstiftning nationellt och inom EU

2023-09-28

1 Inledning

I denna bilaga beskrivs lagstiftning, mål och strategier som varit av betydelse vid framtagande av mål och åtgärder i avfallsplanen 2024-2034. En sammanställning av de viktigaste lagarna, målen och bestämmelserna som gäller på avfallsområdet redovisas och några aktuella förändringar av lagstiftningen beskrivs. Lagstiftning ändras ständigt, så denna sammanställning är en lägesbild för september 2023.

2 De globala målen

Globala målen antogs av världens ledare 2015. Målen ska bidra till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling och vara uppnådda till år 2030 i världens alla länder. De globala målen beskrivs av följande bilder:

Mål 1: ingen fattigdom

Mål 1 handlar om att avskaffa fattigdom i alla dess former överallt.

Mål 2: ingen hunger

Mål 2 handlar om att ingen ska lida av hunger och att alla människor ska få bra och näringsrik mat året om.

Mål 3: god hälsa och välbefinnande

Mål 3 handlar om att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.

Mål 4: god utbildning för alla

Mål 4 handlar om att alla ska få tillgång till utbildning av god kvalitet.

Mål 5: jämställdhet

Mål 5 handlar om att uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt.

Mål 6: rent vatten och sanitet

Mål 6 handlar om att försäkra att alla människor har tillgång till rent vatten och sanitet.

Mål 7: hållbar energi för alla

Mål 7 handlar om att alla individer ska ha tillgång till pålitlig och prisvärd energi.

Mål 8: anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Mål 8 handlar om att alla människor ska ha ett arbete med goda arbetsvillkor och främja en inkluderande ekonomisk tillväxt.

Mål 9: hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Mål 9 handlar om att bygga motståndskraftig infrastruktur, främja en inkluderande industrialisering samt uppmuntra nya innovationer.

Bild 1. De globala målen, Agenda 2030.

3 EU:s direktiv och förordningar

Till grund för den nationella avfallslagstiftningen finns bland annat EU:s avfallsdirektiv¹, som anger ramarna för medlemsländernas avfallshantering. Ett direktiv föreskriver vilket resultat medlemsländerna ska uppnå och ska införlivas i respektive medlemslands lagstiftning, men lämnar till de enskilda länderna att avgöra hur det ska uppnås och hur den egna lagstiftningen behöver anpassas. Det finns flera EU-direktiv som kan påverka avfallshanteringen på olika sätt, men följande direktiv är de som närmast styr verksamheten:

- Direktivet om avfall (2008/98/EG) beslutades 2008 och reviderades senast 2018. Målet med ändringarna var bland annat minskade avfallsmängder, ökad återanvändning av produkter, ökad återvinning samt en förbättrad avfallshantering.

¹ Direktiv om avfall (2008/98/EG), senast ändrad 2018/851

- Direktivet om deponering av avfall (1999/31/EG) beslutades i april 1999 och bestämmelserna har införlivats i svensk lagstiftning i form av förordning om deponering av avfall och Naturvårdsverkets föreskrifter om deponering, som i stort följer EU:s deponeringsdirektiv.
- Direktivet om förbränning av avfall (2000/76/EG) beslutades år 2000 och har införlivats i svensk lagstiftning i form av bland annat förordningen om avfallsförbränning och Naturvårdsverkets föreskrifter om avfallsförbränning.
- Direktivet om förpackningar och förpackningsavfall (1994/62/EG) beslutades 1994 och har införlivats i svensk lagstiftning i form av bland annat förordning om producentansvar för förpackningar.
- Direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk eller elektronisk utrustning beslutades 2012 (2012/19/EU) och har införlivats i svensk lagstiftning i form av bland annat förordning om producentansvar för batterier samt producentansvar för elektriska och elektroniska produkter.
- Direktivet om batterier och ackumulatorer (2020/21:FPM65)

Direktivet om avfall, som nämns ovan, innebär att medlemsländerna ska arbeta för att sambandet mellan ekonomisk tillväxt och negativ miljöpåverkan från avfallsproduktion ska brytas. Direktivet vill att medlemsländerna ska uppmuntra källsortering genom separat insamling och EU:s avfallshierarki har lyfts in, vilket ger den större tyngd. Avfallsdirektivet anger också att det ska finnas en nationell avfallsplan för respektive medlemsland.

Utöver ovanstående direktiv påverkas avfallsplaneringen av direktiv om miljöbedömning av planer och program², vilket är inarbetat i den svenska miljöbalken och förordningen om miljökonsekvens-beskrivning.

En EU-förordning som har trätt i kraft gäller direkt och lika i alla medlemsländer som en del av den nationella lagstiftningen. De EU-förordningar som hittills finns beslutade och som reglerar avfallshanteringen är EU-förordningen om avfallsstatistik³ samt EU-förordningar som reglerar transporter av avfall, inklusive export av avfall⁴. Det finns dock angränsande EU-förordningar som berör vissa delar av avfallshanteringen, till exempel EU-förordningen om säker förvaring av kvicksilver⁵.

² Direktiv 2001/42/EG om bedömning av vissa planer och programs miljöpåverkan

³ Förordning nr 2150/2002 om avfallsstatistik

⁴ Förordning (EG) nr 1013/2006 om transport av avfall samt Förordning (EG) nr 801/2007 om export för återvinning av visst avfall

⁵ Förordning (EG) nr 1102/2008 om exportförbud för metalliskt kvicksilver och vissa kvicksilverföreningar och kvicksilverblandningar och säker förvaring av metalliskt kvicksilver

3.1 EU:s Avfallshierarki

EU har beslutat om en så kallad avfallshierarki⁶, eller avfallstrappa, som även har införts i 15 kapitlet miljöbalken och styr hur avfallet tas omhand i Sverige. Avfallstrappan består av fem steg, som alla representerar olika behandlings-metoder för avfall, där strävan mot det översta trappsteget är centralt, se Figur 1.

1. Förebyggande – Förebygga att avfall uppstår och därmed minimera mängden avfall. Köp och tillverka mer hållbara produkter och reparera istället för att slänga. Konsumera i högre utsträckning tjänster och upplevelser istället för varor.
2. Återanvändning – Det en person inte behöver längre kan någon annan ha nytta av. Sälj eller ge bort istället för att kasta.
3. Materialåtervinning – Återvinna material för att göra nya produkter av. Ett minskat behov av att utvinna nytt råmaterial sparar energi och vår natur.
4. Energiåtervinning – En stor del av det som inte går till återanvändning eller kan materialåtervinnas går till förbränning. Ur det som förbränns utvinns energi och värme.
5. Deponering – Om inget av alternativen ovan är möjliga är sista vägen att deponera avfallet.

Figur 1 EU:s avfallshierarki – Avfallstrappan (Källa: Avfall Sverige)

⁶Direktiv om avfall (2008/98/EG)

4 Nationella lagar och förordningar

De lagar som styr den kommunala avfallshanteringen och hanteringen av hushållsavfall är framförallt miljöbalken med tillhörande förordningar, bland annat avfallsförordningen och förordningarna om producentansvar. Anläggningsägare berörs dessutom av bland annat förordningen om deponering av avfall och förordningen om avfallsförbränning.

Insamling av matavfall och biologisk behandling med syfte att återföra mullämnena och näringsämnen till åkermark påverkas även av lagstiftning för skydd av mark och minskad risk för smittspridning till djur och människor.

Tillsynen enligt miljöbalken utövas av kommunens miljö- och hälsoskyddsmyndighet eller motsvarande, eller av Länsstyrelsen. Naturvårdsverket är central myndighet när det gäller avfallsfrågor.

Avfallshanteringen påverkas även av annan lagstiftning, till exempel:

- Plan- och bygglagen⁷ där det bland annat ställs krav på kommunala översiktsplaner och att hänsyn tas till var nuvarande och framtida avfallsanläggningar samt nedlagda deponier finns. I plan- och bygglagen finns särskilda bestämmelser om rivning. När en fastighet rivs ska en rivningsplan göras för att redovisa hur rivningsmaterial ska tas om hand och farligt avfall ska särskilt beaktas.
- Arbetsmiljölagen⁸ och tillhörande förordningar och föreskrifter. Det är viktigt att arbetsmiljöfrågorna ingår som en naturlig del i avfallsarbetet.
- Lagen om transport av farligt gods⁹ med tillhörande förordning och Räddningsverkets föreskrifter reglerar bland annat transporter av farligt avfall.
- Lagen om offentlig upphandling¹⁰.

4.1 Miljöbalken

Den övergripande lagstiftningen är miljöbalken¹¹ som trädde i kraft 1999. I balkens andra kapitel finns de s.k. allmänna hänsynsreglerna som gäller för alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd. Regler om avfall och producentansvar finns främst i miljöbalkens kapitel 15 och i olika förordningar utfärdade med stöd av balken.

Miljöbalkens kapitel 15 handlar om avfall och producentansvar. Utgångspunkten är att avfall ska hanteras på ett sådant sätt att det inte uppkommer olägenhet ur hälso- eller miljöskyddssynpunkt. Kommunen

---

⁷ Plan- och bygglag (2010:900)

⁸ Arbetsmiljölagen (1977:1160)

⁹ Lag om transport av farligt gods (2006:263)

¹⁰ Lag om offentlig upphandling (2007:1091)

¹¹ Miljöbalk (1998:808)

ansvarar för transport och behandling av avfall som omfattas av 15 kapitlet 20 § miljöbalken. I kapitel 15 finns också bestämmelsen att det är förbjudet att skräpa ner i naturen eller på annan plats dit allmänheten har insyn.

Kravet på en kommunal renhållningsordning med avfallsplan och avfallsföreskrifter finns i miljöbalkens kapitel 15. Varje kommun ska ha en renhållningsordning och den ska antas av kommunfullmäktige. Avfallsplanen ska innehålla uppgifter om avfall som uppkommer inom kommunen och åtgärder för att minska mängden avfall och dess farlighet, se vidare i avsnitt 7.

4.2 Avfallsförordningen

I avfallsförordningen¹² finns bestämmelser om hantering av avfall samt beskrivning av vad som är avfall. Avfallsförordningen reglerar även hanteringen av farligt avfall. I avfallsförordningen finns också bestämmelser om tillståndsplikt för transport av avfall och om uppgiftsskyldighet för den som ger upphov till eller yrkesmässigt transporterar annat avfall än hushållsavfall.

4.3 Förordningar om producentansvar

För vissa avfallsslag har producenterna ansvar för insamling och omhändertagande. För dessa har förordningar tagits fram.

- Förordning om producentansvar för däck (1994:1236)
- Förordning om producentansvar för bilar (1997:788)
- Förordning om producentansvar för glödlampor och vissa belysningsarmaturer (2000:208)
- Förordning om producentansvar för förpackningar (2022:1274)
- Förordning om batterier (2008:834)
- Förordningen om producentansvar för läkemedel (2009:1031)
- Strålskyddsförordning (2018:506)
- Förordning om producentansvar för elutrustning (2022:1276)

4.4 Aktuella förändringar av lagstiftningen

Från och med år 2022 omfattas inte längre returpapper av reglerna för producentansvar. Hantering av returpapper ingår istället i kommunernas ansvar.

Från och med år 2023 ansvarar kommunerna för hantering av bygg- och rivningsavfall som inte uppstått i yrkesmässig verksamhet.

Under år 2022 har det beslutats om nya regler för insamling av förpackningar. Kommunerna ska ta över ansvaret för insamlingen av förpackningar från hushåll från och med år 2024, men det ekonomiska ansvaret ska ligga kvar hos producenterna. Från och med 1 januari 2027 ska kommunerna tillhandahålla

---

¹² Avfallsförordning 2020:614

fastighetsnära insamling av förpackningar enligt 4 § 6 kap. förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar.

5 Miljömål inom EU

Styrmedel och åtgärder på avfallsområdet utvecklas idag i många fall gemensamt inom EU. Målsättningar och strategier på övergripande europeisk nivå är av stor betydelse eftersom det finns direkta kopplingar till den svenska miljöpolitiken. Ett exempel är EU:s sjätte miljöhandlingsprogram¹³ där det anges att förebyggande av avfall och avfallshantering är ett av fyra prioriterade områden. Programmets främsta mål är att sambandet mellan ekonomisk tillväxt och negativ miljöpåverkan från avfallsproduktion ska brytas, vilket tas upp i direktivet om avfall.

EU:s strategi inom avfallshanteringen bygger på följande tre principer:

1. Förebygga uppkomsten av avfall och minska farligheten hos det avfall som uppstår.
2. Återanvändning och återvinning av det avfall som uppstår.
3. Förbättrad miljösäker energiutvinning och i sista hand deponering med noggrann övervakning av miljöpåverkan.

I EU-direktivet för avfall finns bland annat följande mål för medlemsländerna:

- Till år 2025 ska 55 % av summan av papper, glas, metall och plast i avfall från hushåll och liknande avfall återanvändas eller återvinnas. Målnivån för 2030 är 60% och 2035 65%,
- Till år 2025 ska 70 % av bygg- och rivningsavfall återanvändas eller återvinnas.
- Till 2024 ska medlemsländerna anordna separat insamling av biologiskt nedbrytbart avfall, om det inte återvinns genom att komposteras i hemmet.
- Till 2025 ska medlemsländerna anordna separat insamling¹⁴ av textilier liksom av farligt avfall.

I december 2015 presenterade EU-kommissionen ett paket om cirkulär ekonomi. Paketet innehöll en handlingsplan och ett förslag om revidering av avfallslagstiftningen.

I mars 2020 antogs en ny handlingsplan för cirkulär ekonomi som en del i Den gröna given. Den nya handlingsplanen har den tidigare som utgångspunkt och innehåller steg mot att hållbara produkter blir norm på marknaden.

¹³ Miljö 2010: Vår framtid. EU:s sjätte miljöhandlingsprogram

¹⁴ Förslag på krav på separat insamling av textilier föreligger i svensk lagstiftning

6 Nationella och regionala miljömål

Miljökvalitetsmålen är centrala för miljöarbetet i Sverige, men andra aktuella exempel på arbete på nationell nivå och som syftar till att förebygga avfall är projekt inom EU-kommissionen och branschorganisationen Avfall Sveriges arbete med förebyggande av avfall. Avfall Sverige har visionen – *Det finns inget avfall*¹⁵. Organisationen verkar genom kunskap, erfarenhet och utifrån ett samhällsansvar, direkt och indirekt, för att inget onödigt konsumeras och för att allt kommer till optimal nytta och att skapa en stark och tydlig trend uppåt i avfallshierarkin. Avfall Sverige kompletterar visionen och det långsiktiga målet med 25/25-målet. Det betyder att till år 2025 ska mat- och restavfallet minska med 25 procent, jämfört med år 2015. EU-kommissionens projekt ”Europa minskar avfallet”¹⁶ syftar till att minska avfallet i hela Europa. Naturvårdsverket samordnar den svenska delen av projektet tillsammans med Avfall Sverige.

6.1 Nationella miljökvalitetsmål och etappmål

Riksdagen har antagit 16 nationella miljökvalitetsmål¹⁷. Målen ska styra verksamhet i Sverige mot en hållbar utveckling för att tillförsäkra nuvarande och kommande generationer en god och hälsosam livsmiljö.

Målen vilar på fem grundläggande värden som syftar till att:

1. Främja människors hälsa.
2. Värna om den biologiska mångfalden och naturmiljön.
3. Ta tillvara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena.
4. Bevara ekosystemets långsiktiga produktionsförmåga.
5. Trygga en god hushållning med naturresurserna.

Miljöpåverkan från avfallshanteringen berör främst miljökvalitetsmålen nedan, inklusive deras etappmål som anger steg på vägen.

- God bebyggd miljö
- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö

Avfall är en del av miljökvalitetsmålet ”God bebyggd miljö”. Åtgärder inom avfallsområdet påverkar även möjligheterna att nå andra miljökvalitetsmål. Etappmålen som rör avfallsområdet är formulerade så här¹⁸:

---

¹⁵ www.avfallsverige.se

¹⁶ Källa: <http://www.avfallsverige.se/avfallshantering/foerebyggande-av-avfall/europa-minskar-avfallet/> (2015-04-21)

¹⁷ Enligt riksdagsbeslut 28 april 1999 om 15 miljökvalitetsmål samt riksdagsbeslut november 2005 om ett 16:e miljökvalitetsmål.

¹⁸ Källa: www.avfallsverige.se (2015-04-21)

- *Ökad utsortering och biologisk behandling av matavfall*
Senast år 2023 ska minst 75 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring och biogas tas tillvara.
- *Mer bygg- och rivningsavfall materialåtervinns och förbereds för återanvändning*
Förberedande för återanvändning, materialåtervinning och annan återvinning av icke-farligt bygg- och rivningsavfall, med undantag av jord och sten, ska årligen fram till 2025 uppgå till minst 70 viktprocent.
- *Öka andelen kommunalt avfall som materialåtervinns och förbereds för återanvändning*
Senast 2025 ska förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall ha ökat till minst 55 viktprocent, 2030 till minst 60 viktprocent och 2035 ha ökat till minst 65 viktprocent.
- *Matsvinnet ska minska mätt i mängd livsmedelsavfall*
Matsvinnet ska minska så att det sammantagna livsmedelsavfallet minskar med minst 20 viktprocent per capita från 2020 till 2025.

Ett av de tidigare delmålen till miljö kvalitetsmålen berörde återföring av näringsämnen från avlopp och bedöms fortfarande vara aktuellt i avvaktan på att ett eventuellt nytt mål som berör denna fråga beslutas. Delmålet lyder:

- *År 2015 tas minst 60 procent av fosforföreningarna i avlopp tillvara och återförs till produktiv mark, varav minst hälften återförs till åkermark.*

Till miljö kvalitetsmålet ”Begränsad klimatpåverkan” hör ett etappmål om 63 procent lägre utsläpp av växthusgaser år 2030 jämfört med 1990, för verksamheter som inte omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter.

Inom området farliga ämnen har regeringen beslutat om flera etappmål, som i hög grad bidrar till möjligheterna att nå miljö kvalitetsmålet ”Giftfri miljö” men även påverkar möjligheterna att nå andra miljö kvalitetsmål. Det mål som är mest relevant för avfallsbranschen är:

- *Senast år 2030 ska utsläpp av dioxin från punktkällor vara kartlagda och minimerade.*

6.2 Regionala mål

Länsstyrelsen har en samordnande roll i det regionala arbetet med miljömålen och arbetar tillsammans med kommuner, näringsliv, frivilliga organisationer och andra aktörer för att miljömålen ska få genomslag i länet och miljön ska bli bättre. Länsstyrelsen följer också upp hur miljöarbetet går.

6.3 Nationell avfallsplan

Alla EU:s medlemsländer ska enligt avfallsdirektivet ha en nationell avfallsplan. Länderna ska också ta fram särskilda nationella program för förebyggande av avfall. I Sverige har Naturvårdsverket ansvar för att ta fram den nationella avfallsplanen och programmet för förebyggande av avfall. Sedan november 2018 är planen och programmet samlat i ett gemensamt dokument, ”Att göra mer med mindre – Sveriges avfallsplan och avfallsförebyggande program 2018–2023”.

Sveriges nationella avfallsplan och avfallsförebyggande program 2018–2023 skiljer sig från tidigare plan och program genom att den inte innehåller några förslag på nya mål eller nya åtgärder för olika aktörer och inte heller goda exempel. Istället fokuseras på att beskriva den inriktning som är fastslagen politiskt genom mål, styrmedel och åtgärder samt pågående arbete och analys av den nuvarande situationen.

7 Naturvårdsverkets föreskrifter om innehåll i kommunal avfallsplan

Avfallsplaneringen styrs av Naturvårdsverkets föreskrifter om innehåll i kommunal avfallsplan¹⁹. I dessa föreskrifter finns angivet vilka uppgifter en avfallsplan ska innehålla, se punktlista nedan.

- Avfallsplanens syfte ska beskrivas.
- Mål och åtgärder ska utgå från de nationella miljökvalitetsmålen, etappmålen samt andra relevanta mål, strategier och planer.
- Mål och åtgärder för nedskräpning ska ingå. Även Havs- och vattenmyndighetens handlingsplan har åtgärder angående marin nedskräpning vilka ska beaktas i planarbetet.
- Kommunerna ska redovisa de styrmedel man planerar att använda för att implementera mål och åtgärder.
- Kommunen ansvarar för både kommunalt avfall (det som fram till den 1 augusti 2020 benämns hushållsavfall) och avfall som uppkommer i kommunens egna verksamheter.
- Föreskrifterna innehåller krav om att bedöma behovet av ändringar i insamlingssystem och anläggningar för att hantera framtida förändrade avfallsflöden och bättre koppla ihop fysisk planering med avfallsplanering.
- Från den 1 augusti 2020 är kommunerna skyldiga att lämna information till hushållen om avfallsförebyggande åtgärder och att underrätta Naturvårdsverket om avfallsförebyggande åtgärder.

---

¹⁹ Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall NFS 2020:6

Avfallsplan för Kramfors kommun 2024-2034

Mål och aktiviteter

Bilaga 2

1. Inledning

I denna bilaga till Kramfors kommuns avfallsplan beskrivs de mål och aktiviteter inom fyra olika målområden som är formulerade för arbetet.

Målområde Öka graden av cirkulär och hållbar livsstil

nr	Mål	Aktivitet	Fokus-period	Så mäts målet	Ansvar samt delansvariga
4.1.1	Verksamheterna ska med upphandling som verktyg öka återanvändning som en del av kommunal god ekonomisk hushållning genom fokus på förpackningar som kan gå i retur.	1) Inventera förpackningar möjliga att gå i retur 2) Utse tre avtal som går ut och ska handlas upp 3) Verka för returförpackning i upphandling	2026 2027 2027-28	Antal förpackningsslag som går i retur 2028	Beställare, Upphandling, KS
4.1.2	Återbruk av möbler inom kommunens verksamheter ska vara första-handslösningen på verksamheternas möbelbehov.	<ul style="list-style-type: none"> • Utse ansvarig • Inventera befintliga möbellager och flöden från att möbler blir över till behov av möbler uppstår • Definiera behov av lokaler samt av kompetens för reparation och lagerhållning, pilotupplägg • Utveckla processen/rutinen med styrda inköp • Utveckla distribution och försäljning 	2024-25	Antal återbrukade möbler/år	KS Produktion, Bildning, Välfärd, bolagen

nr	Mål	Aktivitet	Fokus-period	Så mäts målet	Ansvar samt delansvariga
4.1.3	Alla nya invånare samt fritidshusägare från andra kommuner och länder ska ges information och kunskap om avfallshantering och nedskräpning. Informationen ska finnas på lämpliga språk sett till målgrupp.	<ul style="list-style-type: none"> • Ta fram lämpligt material, håll det uppdaterat • Planera upplägg • Genomför löpande 	Årligen	Årlig informationsrapport	Avfall Stöd av Samhällsavdelningen och SFI Krambo
4.1.4	Mängden serveringssvinn minskar år från år. Tallrikssvinn minskar år från år.	<ul style="list-style-type: none"> • Inför möjlighet till klimatlåda, att personal får köpa med sig överbliven mat från köken. • Utred/inför modell för dialog/meny med mera för boenden • Gör informationsinsatser lärare/elev 	Årligen	Årlig rapportering	Kostavdelningen Bildning och Välfärd
4.1.5	I större utsträckning ge medborgare förutsättningar för att använda och erbjuda återbrukade produkter, dela, hyra, låna och laga.	<ul style="list-style-type: none"> • Skapa förutsättningar för ökat återbruk 	2025-27	Rapport utförande	KS, Samhällsavdelningen Centrumutvecklare, näringslivsutvecklare
		<ul style="list-style-type: none"> • Utred och ev inför möjlighet att låna verktyg av hyresvärd 	2025-27	Rapport utförande	Krambo
		<ul style="list-style-type: none"> • Starta verksamhet som lånar ut fritidsutrustning 	2025-27	Rapport utförande	KS

nr	Mål	Aktivitet	Fokus-period	Så mäts målet	Ansvar samt delansvariga
4.1.6	Slam från slamavskiljare, fettavskiljare, avloppsreningsverk och slamlaguner ska i större utsträckning kunna användas så att näringsämnen och energi tillvaratas.	<ul style="list-style-type: none"> • Ta reda på vilka möjligheter och hinder som finns för att slammets näringsämnen och energi ska kunna nyttjas bättre • Planera åtgärder för att slammets näringsämnen och energi ska tillvaratas i högre utsträckning 	2026-2028	Avrapportering	KS Produktionsnämnden

Minskad miljöpåverkan från insamling och behandling av avfall

nr	Mål	Aktivitet	Fokus-period	Så mäts målet	Ansvar samt berörda	Kostnad
4.2.1	Öka utsorteringen av förpackningar i kommunens hushåll.	<ul style="list-style-type: none"> • Inför fastighetsnära insamling (FNI) av förpackningar inklusive kommunikationsplan 	2024-2027	Plockanalys kg/hushåll och vecka. Mätning 2024, 2027, 2030.	Avfall	Finansieras nationellt
4.2.2	Alla kommunens arbetsplatser ska ha källsortering av matavfall och förpackningar	<ul style="list-style-type: none"> • Inför möjligheter till källsortering av förpackningar och matavfall 	2027-2030	Antal och andel kommunala arbetsplatser med fungerande källsortering	Respektive förvaltning och bolag	
4.2.3	Höj tillgängligheten för hushållen att lämna grovavfall	<ul style="list-style-type: none"> • Inrätta ÅVC Höga Kusten • Utred tillgänglighet ÅVC 	2024 2028	Gjort/inte gjort	Avfall	

4.2.4	Utveckla arbetet med nedlagda deponier. Ta fram en åtgärdsplan utifrån uppdaterad information.	<ul style="list-style-type: none"> • Följ kontrollprogram • Sammanställ och vid behov inhämta ny information om deponierna. • Uppdatera deponiförteckningen enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2020:6). • Planera och genomför undersökningar eller andra insatser enligt framtagna åtgärdsplan. 	Årligen	Rapportering	Avfall	
-------	--	--	---------	--------------	--------	--

Målområde: Giftfri miljö, rätt hantering av elavfall och farligt avfall

Nr	Mål	Aktivitet	Fokustid	Så mäts målet	Ansvar samt berörda	Kostnad
4.3.1	Mängderna av elavfall och farligt avfall i restavfallet ska minska.	<ul style="list-style-type: none"> • Inför fastighetsnära insamling av små ljuskällor, elavfall och batterier under 2024 för en- och tvåfamiljshus 	2024-2025	Mängden mäts genom plockanalys. Mål farligt avfall i restavfallet ska på sikt vara 0, understiger 10 g/hushåll och vecka 2023, 2025 Även totala insamlade mängder elavfall och farligt avfall mäts årligen.	Avfall	Finansieras ej nationellt
		<ul style="list-style-type: none"> • Informera om hantering farligt avfall 	2028	Rapportering	Avfall	
		<ul style="list-style-type: none"> • Informera om vad som inte ska spolas ut i det allmänna avloppsnätet, särskilt hantering av fett 	2024	Rapportering	VA	
		<ul style="list-style-type: none"> • Kvalitetssäkra hantering av farligt avfall i kommunens förvaltningar och bolag 	2028	Rutiner finns och följs	Alla förvaltningar och bolag	

Målområde: Minskad nedskräpning

Nr	Mål	Aktivitet	Fokustid	Så mäts målet	Ansvar samt berörda
4.4.1	Minska nedskräpning på allmän plats	<ul style="list-style-type: none"> • Identifiera "hotspots" där det finns behov av förebyggande insatser och/eller utvecklad avfallsinsamling. Tre områden inklusive centrala Kramfors • Undersök sort/mängd • Definiera och genomför riktade insatser 	2025, 2028, 2031	2026, 2029, 2032 genomförs skräpmätning (HSR) på platserna	Gata park, Fritidsenheten och Krambo
4.4.2	Införa källsortering av förpackningar på allmän plats där kommunen har renhållningsansvar och där det uppkommer mycket förpackningar (SFS 2022:1275)	• Definiera platserna för insamling samt en enhetlig utformning av infrastruktur	2024	2026. Insamling på plats.	Gata park /Fritidsenheten
		• Gör informationsinsatser	2025	Rapportering	
		• Sätt ut kärl	2025	Rapportering	
4.4.3	Minska antalet dumpade fordonsvrak.	• Gör insatser för att samla in fordonsvrak och förhindra att fler sprids	Kontinuerligt	Antal åtgärdade vrak. Antal kända vrak kvar	Gata park
4.4.4	Minska nedskräpning, motverka att upplag för avfall uppstår.	<ul style="list-style-type: none"> • Sätt ut gråsuggor • Ha kontakt med fastighetsägare om åtgärd • Sök lämpliga lösningar för aktuell plats 	2030-2031	Antal insatser Antal klagomål	Gata park, Miljö och bygg

Avfallsplan för Kramfors kommun 2024-2034

Nulägesbeskrivning

Bilaga 3

Innehåll

1. Inledning	2
2. Beskrivning av kommunen.....	2
3. Ansvar för avfallsfrågor.....	4
4. Avfall under kommunalt ansvar.....	6
4.1 Mängder och behandling.....	6
4.2 Mat- och restavfall.....	7
4.3 Grovavfall.....	7
4.4 Trädgårdsavfall	7
4.5 Latrinavfall.....	8
4.6 Slam från enskilda avloppsbrunnar.....	8
4.7 Slam och övrigt avfall från kommunala anläggningar	8
4.8 Textilavfall.....	8
4.9 Farligt avfall.....	9
5. Avfall från kommunal verksamhet	9
6. Avfall som omfattas av producentansvar	10
6.1 Förpackningar och returpapper.....	10
6.2 Elektriska och elektroniska produkter.....	11
6.3 Batterier	11
6.4 Ljuskällor och lysrör	11
6.5 Bilar.....	11
6.6 Däck.....	12
6.7 Läkemedel	12
7. Övrigt avfall.....	13
7.1 Fettavskiljarslam.....	13
7.2 Fett och matolja.....	13
8. Anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall	14
8.1 Återvinningscentral	14
8.2 Avfallsanläggningar.....	15
8.3 Anläggningar utanför kommunen	15
9. Nedskräpning	15

1. Inledning

I denna bilaga till Kramfors kommuns avfallsplan beskrivs förhållanden som påverkar avfallets mängd och sammansättning, såsom antal invånare, antal hushåll fördelat på olika boendeformer samt näringslivets struktur. Därefter beskrivs nuvarande avfallsmängder samt hantering av dessa i form av insamlingssystem och avfallsbehandling. Beskrivningen är uppdelad på:

- Avfall som omfattas av kommunalt ansvar
- Avfall som omfattas av producentansvar
- Övrigt avfall

Det kommunala ansvaret innefattar insamling och behandling av avfall från hushåll och för detta avfall anges mängder samt hur det samlas in och behandlas. För avfall som inte omfattas av kommunalt ansvar anges översiktliga uppgifter.

2. Beskrivning av kommunen

I Kramfors kommun bor ungefär 17 904 invånare (2022) varav cirka 60 % bor i tätorterna Kramfors, Bollstabruk, Nyland och Ullånger.

Befolkningsförändringen i Kramfors kommun är, och har länge varit negativ. Tidslinjen för denna utveckling kan göras väldigt lång, men bara sedan millennieskiftet har kommunens folkmängd minskat med 3 864 invånare, och de senaste 10 åren har inneburit en minskning med 1 081 invånare. Detta innebär att kommunen förlorat i snitt 108 invånare per år under det senaste decenniet.

År 2022 föddes 125 barn, vilket är den minsta mängden under den senaste tioårsperioden. Samtidigt dog färre år 2022 i förhållande till många andra föregående år. Detta resulterade i ett födelseöverskott på -130 personer, vilket är genomsnittligt för tidsserien.

Sett till flyttningsnettot har 2020-talet börjat bra. Två av tre år har inneburit positiva flyttningsnetton.

Under år 2022 minskade folkmängden i Kramfors kommun med 101 personer, från 18 005 till 17 904 invånare. Detta kan jämföras med den senast genomförda befolkningsprognosen (år 2021) för kommunen, där den genomsnittliga befolkningsförändringen förväntades bli 124 personer per år fram till år 2030. Det går att skönja en trend de senaste åren där invånarantalets minskningstakt i kommunen blir lägre och lägre.

Kramfors kommun har en total areal på 2 892 km² varav 1 695 km² utgörs av landareal som till största delen består av skogsmark. Det är en kommun med mycket kust och hav och i kommunen finns 30 naturreservat och ett världsarv (Höga Kusten).

Befolkningsstätheten är 10,6 invånare/ km², vilket är betydligt lägre än genomsnittet för Sverige (23,5 invånare/km²¹).

---

¹ SCB

Tabell 1. Antal hushåll Kramfors kommun 2022

Totalt antal hushåll	
- Antal hushåll i småhus	6 381
- Antal hushåll i flerbostadshus	2 198
Antal fritidshus 2020	4 726

Värt att notera i tabell 1 är att fritidshus definieras som värderingsenheter/taxeringsenheter som saknar folkbokförd befolkning och är taxerade som Lantbruksenhet, bebyggd, Småhusenhet, bebyggd, Småhusenhet, småhus på ofri grund eller Småhusenhet, byggnadsvärde under 50 000 kr. I praktiken innebär det att även så kallade ödehus räknas som fritidshus.

Basen i Kramfors näringsliv har under en lång tid bestått av storskalig processindustri, sågar och pappersmassabruk och Ådalen var långt in på 1900-talet ett av landets hetaste industriområden. Sedan 1960-talet har en kraftig strukturomvandling skett inom sektorn där koncentrationen har skett till ett fåtal stora anläggningar där Moni Dynäs och SCA Wood i Bollstabruk utmärker sig som största privata arbetsgivare. Mindre företag inom tillverkningsindustrin har växt sig starkare sedan 1970-talet och där återfinns Nordhydraulic, Elpress, AQ Group och Skidsta hus som större arbetsgivare. Kommunens största privata arbetsgivare är Folksam.

Besöksnäringen spelar en allt viktigare roll där kommunen är en del av Höga Kusten Destinationsutveckling och området utgör ett område med stor potentiell utveckling med flera aktörer spridda över kommunens geografiska område.

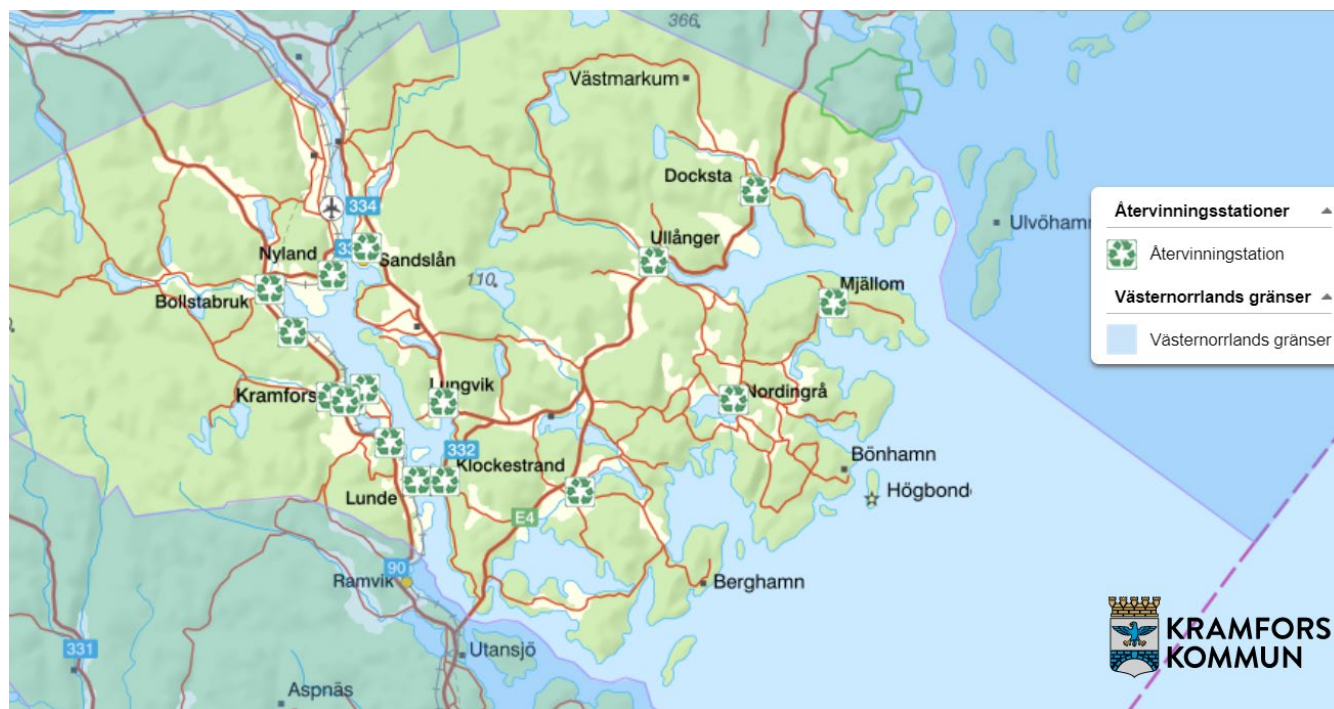

Bild 1. Återvinningsstationer Kramfors kommun

3. Ansvar för avfallsfrågor

Kommunen har ett stort ansvar för hanteringen av avfall, men det är flera aktörer som har ansvar för olika delar av avfallshanteringen. Kommunen är både beslutsfattare, utförare, uppdragsgivare och tillstånds- /tillsynsmyndighet i avfallshanteringen.

Avfallslämnaren har ett grundläggande ansvar enligt Miljöbalkens 15 kap 5§ att se till att avfallet hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. Det innebär även ett ansvar för att avfallet sorteras och lämnas till de insamlingssystem som tillhandahålls. Ansvaret innefattar också till exempel att som verksamhetsutövare försäkra sig om att den som transporterar bort avfallet har erforderliga tillstånd för det.

Kommunen har en grundläggande roll i avfallshanteringssystemet och dess roll kan delas in i två huvuddelar:

- **Den taxefinansierade avfallsorganisationen** ansvarar i huvudsak för att avfall som uppkommer hos hushåll och likartat avfall från verksamheter samlas in och tas om hand på ett miljöriktigt sätt. Detta gäller även hantering av slam i reningsverk samt farligt avfall och grovavfall från hushåll. Genomförandet av det kommunala renhållningsansvaret ligger hos kommunens enhet för avfall och återvinning. Insamlingen sker av upphandlad entreprenör.
- **Den skattefinansierade kommunala organisationen** ansvarar för:
  - Det verksamhetsavfall som uppstår i kommunala verksamheter, exempelvis gatudrift, park- och fastighetsförvaltning, måltidsservice med mera.
  - Nedskräpningsfrågor, till exempel att se till att det finns papperskorgar och andra typer av behållare för avfall på allmänna platser, samt gatuhållning. Undantag gäller för platser längs de vägar som faller under Trafikverkets ansvar.
  - Att äldre nedlagda deponier inom kommunens fastigheter säkras så att de inte utgör en risk för hälsa eller miljö.
  - De flesta åtgärder som har att göra med att förebygga att avfall uppkommer. Exempel på sådana åtgärder är arbetsmarknadsåtgärder som främjar återanvändning, åtgärder för att förlänga varors livslängd eller för att minska matsvinn eller användning av engångsprodukter inom de kommunala verksamheterna.

Kommunerna ansvarar också för att uppsätta en avfallsplan som omfattar alla slags avfall inom kommunen, lokala föreskrifter för avfallshanteringen samt en taxa för de avfallstjänster som avfallsorganisationen erbjuder. Beslut om avfallsplan, föreskrifter och taxa tas i kommunfullmäktige.

Producenter av vissa produkter ansvarar för att samla in, bortforsla, materialåtervinna och/eller energiåtervinna det avfall som uppstår då produkten kasseras. Syftet med producentansvaret är att stimulera till framtagande av produkter som är mer resurssnåla och lättare att återvinna och som inte innehåller farliga ämnen. Producentansvar finns för närvarande för:

- Förpackningar (kartong, plast, glas och metall)
- Batterier
- Glödlampor
- El-produkter
- Bilar
- Bildäck

Producentansvaret förutsätter att förbrukare och konsumenter sorterar ut dessa avfallsslag till de insamlingssystem som tillhandahålls. Den som driver ett insamlingssystem ska inneha tillstånd för detta.

Under år 2022 har det beslutats om nya regler för insamling av förpackningar. Kommunerna har från och med år 2024 ansvaret för insamlingen av förpackningar från hushåll och samlokaliserade verksamheter, men det ekonomiska ansvaret ligger kvar hos producenterna. Från och med 1 januari 2027 ska kommunerna tillhandahålla fastighetsnära insamling av förpackningar enligt 4 § 6 kap. förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar.

Från och med år 2022 omfattas inte längre returpapper av reglerna för producentansvar. Hantering av returpapper ingår istället i kommunernas ansvar.

Entreprenörer är de som hämtar avfall från hushåll i de fall kommunen inte gör det med egna fordon och egen personal. Det är bara entreprenörer som har transporttillstånd för avfall som får lov att utföra insamlingen.

Verksamhetsutövare som ger upphov till avfall som inte är jämförligt med avfall från hushåll väljer själva sin entreprenör. Avfall från verksamheter som omfattas av producentansvar hämtas av entreprenör och lämnas till producenternas anläggningar.

Avfallsbehandlare kan vara både offentliga och privata aktörer. I Kramfors kommun handlas behandlingen av avfallet upp. All behandling sker utanför kommunen med undantag för avloppsslam och deponering av icke-farligt avfall samt asbest, vilket sker på kommunens egen anläggning för deponering. Upphandlad förbränningsanläggning för käril- och säckavfall är för närvarande Sundsvalls energi. För övriga brännbara fraktioner handlas mottagningen upp från år till år.

4. Avfall under kommunalt ansvar

4.1 Mängder och behandling

Under 2022 samlades ca 3 655 ²ton avfall från hushåll in, som ingår i kommunens renhållningsansvar. Hushållen lämnar dessutom ifrån sig avfall som ingår i producenternas ansvar, se kapitel 6 om producentansvar.

Insamling till återanvändning genom återbruk startades under hösten 2021 vid Högbergets återvinningscentral. Under första halvåret 2022 samlades 13,4 ton in till återbruk.

Tabell 2. Insamlade och behandlade mängder avfall från Kramfors kommun och som omfattas av kommunalt ansvar för avfallshantering år 2022, ton per år. **Källa:** Avfall Web.

	Material- återvinning	Biologisk Behandling	Energi- Återvinning	Deponering	Annan Behandling	TOTALT
Mat- och restavfall			3 655			3 655
Grovavfall	435		1 706	245		2 386
Trädgårdsavfall		263	32			295
Latrinavfall					0,6	0,6
Slam totalt, varav:						
-Slam från enskilda anläggningar	8 082*					8 082
Farligt avfall totalt, varav:						120,6
-Tryckimpregnerat trä			62,7			62,7
-Asbest				17,7		17,7
TOTALT	8 517	263	5 455,7	262,7	0,6	14 619,6

*Används som anläggningsjord på kommunens mark

Tabell 3. Insamlade mängder avfall under kommunalt ansvar, kg/person (Inkl. visst bygg- och rivningsavfall från hushåll). **Källa:** Kommunalt avfall i siffror 2021. Avfall Sverige.

	Kramfors	Landet
Mat- och restavfall	184	199
Grovavfall	150	177
Förpackningar och returpapper	70	71
Farligt avfall inkl elavfall och batterier	24	23
TOTALT	428	470

Tabell 4. Behandlade mängder avfall under kommunalt ansvar, kg/person. **Källa:** Kommunalt avfall i siffror 2021. Avfall Sverige

Insamlat till materialåtervinning	118
Biologisk återvinning	11
Förbränning med energiåtervinning	284
Deponering	14
TOTALT	431

² "Kommunalt avfall i siffror 2021". Avfall Sverige

4.2 Mat- och restavfall

Mat- och restavfallet samlas idag in i kärl som en blandad fraktion som förbränns i upphandlad förbränningsanläggning, för närvarande hos Sundsvall Energi.

För villa- eller fritidshusägare finns alternativet hemkompostering, vilket ska ske i behållare som godkänts av kommunstyrelsen. Omhändertagandet av komposten ska kunna ske utan risk för miljö och hälsa samt i övrigt på ett godtagbart sätt på den egna tomten. Det brännbara avfallet lämnas då fortsatt till det kommunala insamlingsystemet.

4.3 Grovavfall

Hushållens grovavfall lämnas på återvinningscentral eller till grovsopsinsamling. Totalt insamlad mängd grovavfall från hushållen vid kommunens ÅVC på Högbergets avfallsanläggning var ca 2 762 ton under 2022. Mängderna för grovavfall avser hushållens grovavfallsmängder, men även mängder från små företag ingår.

Varje vår och höst sker en grovsopsinsamling där invånarna själva föranmäler att de önskar hämtning på förutbestämt datum enligt utannonserat körschema.

Till grovavfall räknas det avfall som ej omfattas av producentansvar och som är för skrymmande för att samla in i kärl.

Tabell 5. Grovavfall, totalt insamlade mängder (ton) 2022 från Högbergets ÅVC. **Källa:** Avfall Web.

	Insamlade mängder
Brännbart	818
Trä	888
Metall	362
Wellpapp	73
Ej brännbart/Inert avfall	245
Asbest	18
Tryckimpregnerat trä	63
Trädgårdsavfall inkl. ris	295
TOTALT	2762

Grovavfallet som lämnas på återvinningscentralen behandlas och återvinns på olika sätt, brännbart avfall skickas till förbränning i förbränningsanläggning. Metall materialåtervinns och trä går till energiåtervinning. Ej återvinningsbart/brännbart avfall omhändertas genom deponering.

4.4 Trädgårdsavfall

Hushållens trädgårdsavfall lämnas på återvinningscentralen. Det trädgårdsavfall som lämnas på anläggningen behandlas genom kompostering och används som anläggningsjord.

Invasiva arter hanteras i enlighet med Kramfors kommuns Strategi för motverkande av invasiva arter, från september 2020. Det är främst tre växtarter som identifieras inom kommunen: blomsterlupin, jättebjörnlöka och parkslide. Arter som är invasiva ska transporteras i väl förslutna säckar till Högbergets avfallsanläggning varifrån de sedan skickas till förbränning. För vissa arter saneras också utrustning såsom spadar, krattor efter att de varit i kontakt med arten.

Jordmassor som kan innehålla rottdelar eller frön från invasiva arter tas inte omhand på Högbergets avfallsanläggning.

4.5 Latrinavfall

Latrin samlas in i godkända behållare från hushåll, de transporteras sedan till Högbergets avfallsanläggning av upphandlad och godkänd entreprenör. Avfallet töms sedan in i det kommunala reningsverket.

4.6 Slam från enskilda avloppsbrunnar

Tömning av enskilda anläggningar för permanentus utförs enligt schema en gång varje år. Anläggningar för fritidshus töms vartannat år. Slutna tankar och BDT-brunnar töms efter budning.

År 2022 fanns det 4 647 enskilda avloppsanläggningar i kommunen.

Ej avvattnat slam från enskilda och kommunala slamavskiljare samt slutna tankar behandlas i avvattningslaguner, där vattnet renas genom infiltration i naturlig mark. Slammet grävs efter infiltration ut och läggs upp för frystorkning. Därefter komposteras det på Högbergets avfallsanläggning. Efter kompostering nyttjas materialet på Högbergets deponi som anläggningsjord eller konstruktionsmaterial.

4.7 Slam och övrigt avfall från kommunala anläggningar

I de större reningsverken Öd, Malmbergskajen, Ullånger och Nyland och Herrskog avvattnas slammet i slamavvattningsanläggningar till en TS-halt (torrsubstratshalt) på 20-25%. En stor del av slammet går till Högbergets avfallsanläggning för kompostering. Efter kompostering nyttjas materialet på Högbergets deponi som anläggningsjord eller konstruktionsmaterial.

Samlingsprov tas på det avvattnade slammet och redovisas i miljörapport. Dess innehåll av tungmetaller underskrider Naturvårdsverkets riktvärden för spridning till åkermark.

2022 var den samlade mängden avvattnat slam 2 067 ton. Från kommunala reningsverk uppkom år 2022 3 391 m³ oavvattnat slam.

Rensfraktionen som uppkommer vid rening av avloppsvatten består till stor del av skräp som slängs i toaletten. Detta går till förbränning vid Korsta kraftvärmeverk i Sundsvall.

Gatubrunnsslamm avvattnas i någon av de tre slamlaguner som Kramfors har. Den största ligger på Gistgårdsön vid flygplatsen, dit körs slam och gatubrunnssand från Kramfors till Bjärträ. Nästa större lagun finns i Invik, Ullånger. Dit körs slam och gatubrunnsslamm från Docksta och Nordingrå. Den minsta lagunen finns i Tjärned, Nora. Dit körs slam och gatubrunnsslamm från närområdet.

Gatubrunnsslamm består till större delen av sand och regnvatten. Det blandas med slammet från privata slamavskiljningsbrunnar samt slam från avloppsreningsverk. Slamblandningen avvattnas genom dränering och avdunstning under ett år, därefter grävs det upp och läggs på en frysplatta under en vinter. Därefter transporteras det till Högberget för deponi eller kompostering.

Inom verksamheterna gata och park uppstår också många slags avfall, exempelvis:

- Grus, löv med mera från gatusopning. Materialet som samlas upp vid gatusopningen sorteras och återvinns enligt gällande miljöföreskrifter, det avfall som blir utsorterat körs till Högbergets avfallsanläggning.
- Avfall från skräpplockning och papperskorgar på allmän plats skickas till energiåtervinning.
- Asfalt används som konstruktionsmaterial på Högbergets avfallsanläggning.
- Snö från snöröjning samlas vid behov på särskilda snöupplag.

4.8 Textilavfall

Textilinsamling infördes vid Högbergets återvinningscentral under 2021. Insamlat avfall omhändertas av organisationen Human Bridge och sorteras för återanvändning, materialåtervinning samt energiutvinning beroende på sammansättning.

4.9 Farligt avfall

Farligt avfall från hushållen lämnas till Högbergets återvinningscentral samt miljöbil som besöker förutbestämda platser i kommunen vid två tillfällen per år. Det farliga avfallet som samlas in på detta vis hämtas av entreprenör får återvinning och behandling. Asbest deponeras på särskild deponi på Högbergets avfallsanläggning.

5. Avfall från kommunal verksamhet

Avfall från kommunal verksamhet utgörs av avfall under kommunalt ansvar i kommunens egenskap som verksamhetsutövare.

I kommunal verksamhet såsom skola, förskola, storkök, äldreomsorg, hälso- och sjukvård samt kontor slängs restavfall i kärl eller container. Matavfallsinsamling infördes från kommunens egna verksamheter i september 2022. I regel sorteras även förpackningar och returpapper ut. Farligt avfall (till exempel lysrör, batterier, elavfall och kemikalier) hämtas av egen personal från verksamheterna och avfallet körs sedan av entreprenör till Högberget. Grovavfall körs till Högberget, möbler ska återbrukas i största möjliga mån.

I verksamheter där kanyler förekommer, samlas de i kanylburkar som skickas iväg enligt avtal. Eventuella kasserade läkemedel skickas till apotek. Avfall som berörs av sekretess slängs i särskilda sekretessbehållare.

Inom IT-verksamhet uppstår bland annat elektronikavfall. Sådant avfall kan innehålla data och skickas till destruktion av data samt återvinning. Hanteringen regleras i avtal som säkerställer säker transport och radering av data. Elektronikavfall utan data (till exempel kablar) transporteras till elektronikåtervinning.

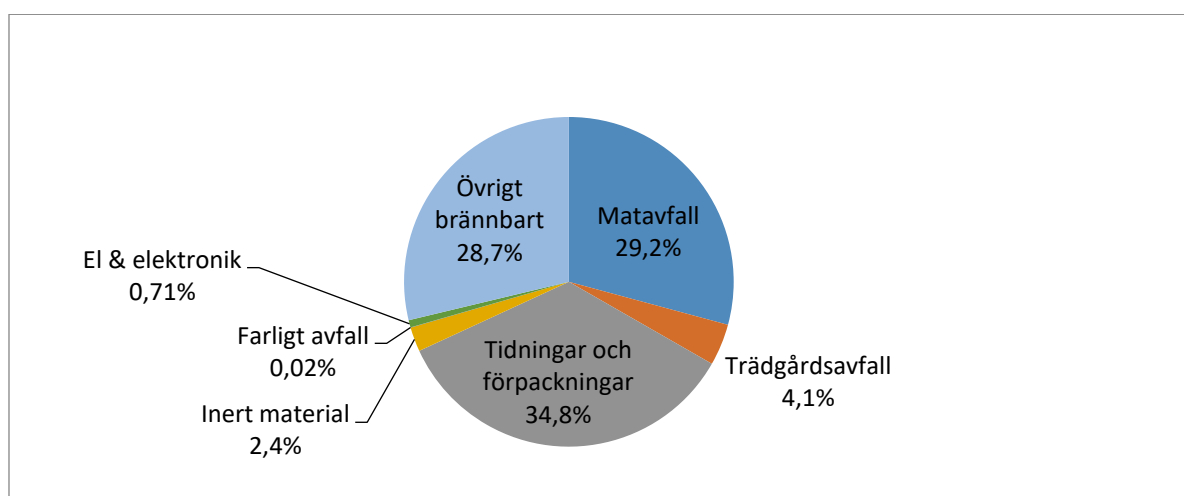
6. Avfall som omfattas av producentansvar

Producentansvaret innebär att den som producerar, importerar eller säljer en produkt även är skyldig att samla in och omhänderta det avfall som uppstår när produkten förbrukats. Producentansvaret innebär även en skyldighet för konsumenten att källsortera och lämna tillbaka avfallet som uppstår av den förbrukade produkten, exempelvis förpackningar. Syftet med lagstiftningen är att motivera producenterna att ta fram produkter som är mer resurssnåla, lättare att återvinna och som inte innehåller miljöfarliga ämnen.

Returpapper omfattas inte längre av producentansvar, men vid tidpunkten för undersökningarna så var så fallet, därför redovisas returpapper/tidningar tillsammans med förpackningar nedan.

6.1 Förpackningar och returpapper

Under 2019 utfördes plockanalyser av hushållssoporna i villatätort i Kramfors av Envir AB. Resultatet visar bland annat att det återfinns mycket tidningar och förpackningar i restavfallet, det finns därmed en stor andel avfall som Kramforsbon ytterligare kan sortera ut för materialåtervinning.

Figur 1. Resultat från plockanalys av hushållssopor 2019. Källa: Envir AB.

Tabell 6. Insamlad mängd förpackningar och returpapper 2022 totalt och per person och år i Kramfors kommun. Då ansvaret för returpapper har övergått till kommunen finns inga jämförande siffror redovisade hos FTI för detta avfallsslag 2022.

Källa: Förpacknings- och Tidningsinsamlingen, FTI.

	Summa insamlad mängd i kommunen (ton)	Insamlad mängd per person i kommunen (kg/person och år)	Insamlad mängd per person i genomsnitt i Sverige (kg/person)
Returpapper	305	17,0	-
Pappersförpackningar	419	23,4	17,5
Plastförpackningar	262	14,6	9
Metallförpackningar	38	2,1	1,7
Glasförpackningar	421	23,5	22,2
TOTALT	1445	63,6	50,4

6.2 Elektriska och elektroniska produkter

Under 2020 samlade El-Kretsen in 199,3 ton diverse elektronik exklusive batterier, 76,9 ton kylskåp och frysar samt 113,9 ton övriga vitvaror i kommunen.³

Fraktionen diverse elektronik, som består av exempelvis mobiltelefoner, tv-apparater och dammsugare, samlas in i burar eller containrar. Efter en första manuell sortering sker ytterligare separeringsprocesser så att plast och metaller skiljs åt och kan återvinnas.

Kylar och frysar skickas till en anläggning där farliga komponenter avlägsnas och övriga fraktioner förbereds för återvinning. Först avlägsnas farligt avfall i form av olja och kylkretsar, därefter töms kyl och frysar på hyllor och annat löst material som återvinns som glas och plast. Kyl och frysar krossas sedan för att isolering, metall och plast ska kunna sorteras ut och eventuella freoner samlas upp.

Stora vitvaror såsom spisar och tvättmaskiner skickas till anläggning där farliga komponenter avlägsnas och övriga fraktioner förbereds för återvinning. Först avlägsnas miljöfarliga ämnen som exempelvis PCB, sedan krossas vitvarorna så att glas, plast och metall kan återvinnas med tillgänglig teknik.

6.3 Batterier

El-Kretsen ansvarar för insamlingen av bärbara batterier samt portabla batterier för industri eller fordon. Under 2020 samlades ca 6,4 ton bärbara batterier samt 29,5 ton bilbatterier in i kommunen.

Bärbara batterier, exempelvis stavbatterier eller batterier inbyggda i en produkt, samlas in via återvinningscentral, återvinningsstationer, batteriholkar och miljöbil. Dessa batterier tas om hand av entreprenör. Portabla batterier för industri eller fordon, exempelvis från elcyklar och verktyg, samlas i huvudsak in via återvinningscentral och miljöbil.

Bilbatterier och stora industribatterier kan lämnas hos återförsäljare eller återvinningscentral. Uttjänta batterier uppkommer främst i bilverkstäder, på bensinstationer samt vid återvinningscentralen. Dessa batterier skickas till återvinning hos entreprenör och blyet återvinns.

6.4 Ljuskällor och lysrör

Under 2022 samlade El-Kretsen in 3 021 kg ljuskällor och lysrör i kommunen.

Ljuskällor transporteras vanligtvis till en anläggning för krossning och sortering. Först krossas lamporna i ett slutet system för insamling av kvicksilver. Därefter sorteras återstående material i glas och metall för att sedan återvinnas.

6.5 Bilar

En bil som ska skrotas lämnas till ett mottagningsställe för uttjänta bilar eller till en auktoriserad bilskrotningsfirma. Efter omhändertagande återanvänds vissa delar av bilen, andra delar hanteras med hjälp av de materialåtervinningstekniker som finns. I kommunen finns bland annat Ådalens bildemontering som är den största auktoriserade bildemonteringsanläggningen.

Producenterna är skyldiga att ta emot uttjänta bilar för skrotning förutsatt att bilarna är registrerade. Fordonsägaren är skyldig att lämna in sitt fordon till bilskrotningen eller motsvarande. Övergivna skrotbilar är dock ett stort problem i kommunen, då dessa ofta blir stående och kommunen saknar resurser att ta hand om dem.

---

³ Avfall Web

Ingen statistik över antal skrotade bilar i kommunen finns tillgänglig, då Ådalens bildemonterings upptagningsområde sträcker sig över hela Mellannorrland medan bilar från den egna kommunen ibland transporteras långa sträckor till andra bildemonteringar på grund av försäkringsavtal.

6.6 Däck

Insamlingen av däck sker via Svensk Däckåtervinnings samlingsentreprenör. En stor del av återvinningen sker via entreprenören där de uttjänta däcken bland annat används som anläggningsmaterial, konstruktionsmaterial för allvädarsplaner och energiutvinning.

Däck tas inte emot på återvinningscentralen på Högberget, istället hänvisas avfallslämnaren till däckfirmor eller Ådalens bildemontering.

6.7 Läkemedel

Överblivna läkemedel lämnas till apotek.

Inlämnat läkemedel behandlas genom förbränning på godkända avfallsförbränningsanläggningar med effektiv förbränning och rökgasrening.

7. Övrigt avfall

Avfall från företag i Kramfors kan lämnas på Högbergets avfallsanläggning där det sorteras, återvinns eller deponeras beroende på sammansättning. Företag kan även välja att lämna sitt avfall till andra anläggningar i eller utanför kommunen. Högberget tar även emot avfall från företag i andra kommuner.

Verksamheter som är tillståndspliktiga enligt miljöbalken redovisar avfallshanteringen i den årliga miljörapporten. Kramfors kommuns kommunstyrelse eller länsstyrelsen har tillsyn på de tillsynspliktiga verksamheterna och då ingår bland annat att granska deras avfallshantering.

Avfall från företag och andra verksamheter kan utgöras av exempelvis följande avfallstyper:

- Avfall från jordbruk och andra areella näringar
- Avfall från bygg- och anläggningsbranschen
- Avfall från fastighetskötsel
- Avfall från tillverkande industri
- Avfall från energiutvinning
- Avfall från sjukvård

Eftersom verksamhetsavfallet inte omfattas av det kommunala renhållningsansvaret så saknas uppgifter om totala avfallsmängder, avfallsslag och behandling för dessa typer av avfall.

Alla företag och verksamheter måste källsortera sitt avfall. Först sorteras farligt avfall ut och lämnas separat. Alla företag har skyldighet att sortera ut förpackningar, däck med mera som anges i förordningarna om producentansvaret. Avfallet hanteras i traditionella avfallsbehållare, exempelvis kärl eller containrar, och transporteras till mottagande anläggningar för sortering, behandling och återvinning.

Företag och verksamheter kan lämna avfall på återvinningscentralen på Högberget mot betalning. Avfallet ska redovisas och vägas vid inlämnandet för att undvika felaktig fakturering.

7.1 Fettavskiljarslam

Om stora mängder fett kommer ut i det kommunala spillvattennätet kan det orsaka problem, exempelvis stopp i ledningarna. För att undvika det ska fettavskiljare vara installerad på verksamhet som genererar större mängder fett, såsom restauranger, gatukök med mera.

Fettavskiljare töms med slambil och fettet transporteras sedan till en slamlagun.

7.2 Fett och matolja

Vegetabiliskt fett från fritöser och stekning från restauranger, storkök och liknande verksamheter samlas upp i behållare och lämnas till godkända återvinningsföretag.

8. Anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall

I det följande beskrivs översiktligt de viktigaste anläggningarna som nyttjas för hantering av avfall från kommunen.

8.1 Återvinningscentral

I Kramfors kommun finns en återvinningscentral, belägen på Högberget väster om centralorten. Återvinningscentralen drivs av kommunen. Alla hushåll kan lämna sitt grovavfall på återvinningscentralen utan extra kostnad då det ingår i avfallstaxan. Företag och verksamheter kan lämna avfall mot betalning.

Högbergets återvinningscentral har öppet varje vardag klockan 7.00-15.45 och extra kvällsöppet hålls första måndagen varje månad samt måndagar från maj-september som utmärker högsäsong. Med jämna mellanrum hålls också öppet på lördagar över hela året.

2022 registrerades 32 313 besökande fordon på Högbergets återvinningscentral.

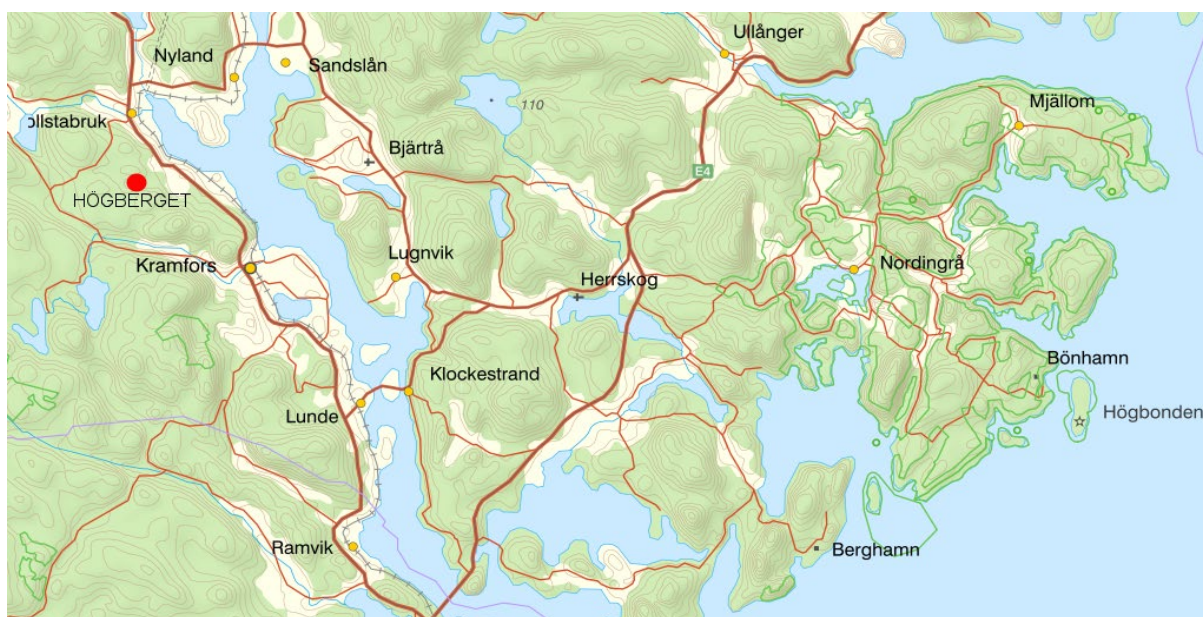

Bild 2. Högbergets avfallsanläggning och återvinningscentral norr om centrala Kramfors.

På återvinningscentralen kan exempelvis följande sorterade avfallslag lämnas:

- Brännbart
- Metall
- Trä
- Elektronik
- Farligt avfall
- Trädgårdsavfall
- Förpackningar och tidningar

För att säkerställa att avfallet sorteras rätt, så får endast genomskinliga plastsäckar användas för grovavfall som lämnas till återvinningscentralen. I anslutning till ÅVC lagras framför allt trä, ris och stort brännbart avfall innan det flisas för vidare transport och energiåtervinning.

Ytterligare en återvinningscentral ska tas i drift vid Ullånger med namnet Höga kusten.

8.2 Avfallsanläggningar

Högbergets avfallsanläggning är en tillståndspliktig verksamhet (B). Anläggningen ligger ca 6 km väster om Kramfors centralort. Anläggningens centrala verksamhet är mellanlagring, sortering, förbehandling samt deponering av icke farligt avfall och asbest.

Inom kommunen bedrivs även slamavvattning i avvattningslaguner samt kompostering av avvattnat slam.

8.3 Anläggningar utanför kommunen

Utanför kommunen finns fler anläggningar som används för återvinning och bortskaffande av avfall från kommunen. Den viktigaste av dessa anläggningar är Sundsvall Energi AB.

Utöver nämnda anläggningar nyttjas ett antal anläggningar för återvinning av industriavfall eller avfall som omfattas av producentansvar. Sådana anläggningar kan vara till exempel sorteringsanläggningar, industrier som använder återvunna materialråvaror i produktionen (glasbruk, pappersbruk etc.) samt övriga förbränningsanläggningar.

9. Nedskräpning

Nedskräpning är ett stort problem i kommunen och nedskräpningen sker på olika sätt. Längs riks- och europavägarnas vägkanter återfinns skräp som kastats ut från bilfönster, men problematiken uppskattas inte vara större i kommunen än i övriga landet. Ett konstant problem är också de grovsopor och sopsäckar som dumpas i naturen där de blir liggandes och sprids när sopsäckarna sönderdelas.

Nedskräpning i centrala Kramfors kan härledas mycket till fordonstrafiken där parkeringsplatser och andra ytor för spontana träffar av fordon sker och dumpning av skräp sker i direkt anslutning till fordonen. Detta är ett problem som ökat markant de senaste fem åren.

Ett annat nedskräpningsproblem är ödehus som drar till sig skräp i form av grovsopor, skrotbilar med mera. Arbetet med skrotbilar tar mycket tid i anspråk och är dessutom kostsamt för kommunen; även om producentansvar råder för återvinningen av bilar måste kommunen göra en stor insats innan varje fordon når bildemonteringen. Hittills har kommunen övertagit ca 60 fordonsvrak årligen som till största delen kommer från privata markägare.

Marin nedskräpning är inte ett problem som uppmärksammats hittills inom kommunen.

Avfallsplan för Kramfors kommun 2024-2034

Nedlagda deponier

Bilaga 4

1. Bakgrund nedlagda deponier

I denna bilaga till Kramfors kommuns avfallsplan beskrivs förhållanden för de nedlagda deponier som finns inom Kramfors kommuns geografiska område. Enligt NFS 2020:6 ska avfallsplanen innehålla uppgifter om nedlagda deponier. För varje nedlagd deponi ska en bedömning av risken för olägenheter för människors hälsa och miljön redovisas. Planen ska dessutom innehålla uppgifter om vidtagna och planerade åtgärder för att förebygga olägenheter för människors hälsa och miljön där kommunen har varit verksamhetsutövare.

Till föreskrifterna finns Naturvårdsverkets vägledningsrapport 6760 som beskriver att för varje deponi bör finnas plats och namn. Förutsatt att uppgifter finns tillgängliga bör uppgifter anges om vilken typ av avfall som deponerats, deponins utbredning, deponiklass, deponerade mängder och under vilken tidsperiod deponin var i drift. Enligt 5 § avfallsförordningen (2011:927) avses med deponi en upplagsplats för avfall. De deponier som redovisas i bilaga 4 och dess tabell 1, är upplagsplatser som inte längre tillförs avfall.

2. Genomförd inventering och riskklassning

De tidigare utredningar som har utförts i området för de deponier som beskrivs i föreliggande bilaga. De utredningar som utförts är:

- MIFO-undersökningar gjorda av Länsstyrelsen 2003

3. Resultat av inventering och riskklassning

I tabell 1 presenteras grundläggande uppgifter om de nedlagda deponierna i Kramfors kommun från 2014.

Inom kommunen finns 47 stycken deponier fördelade på följande riskklasser:

- Riskklass 2, 3 stycken.
- Riskklass 3, 10 stycken.
- Riskklass 4, 10 stycken.
- Ej riskklassad, 24 stycken

4. Vidtagna och planerade åtgärder

Där kommunen varit verksamhetsutövare ska planen innehålla uppgifter om vidtagna och planerade åtgärder för att förebygga olägenheter för människors hälsa och miljön. Det är en deponi där kommunen varit verksamhetsutövare, Gubbmyran avfallsupplag. Den är avslutad med de krav som fanns vid den tidpunkten, dock ej med tätskikt. Provtagning utförs av kommunen i bäcken nedströms deponin. Riskklassning är inte gjord.

De flesta av deponierna inom Kramfors kommun är övertäckta med sand eller andra material. Däremot är de inte formellt övertäckta.

Kommunen kommer att uppdatera Bilaga 4 tabell 1 med aktuella uppgifter, samt komplettera med uppgifter om ungefärlig utbredning och under vilken tid respektive deponi varit i drift. Utifrån den uppdaterade tabellen planeras fortsatt arbete med utredning och undersökning av deponierna. Primärt utreds deponier med riskklass 2 (se tabell 1).

Bilaga 5 Nedlagda deponier

Bilaga 5 Tabell 1

Nr	Objektnamn	N (SWEREF 99)	E (SWEREF 99)	Fastighet	Riskklass	Avfalls slag	Deponins uppskattade utbredning	Drifttid	Planerade/genomförda åtgärder	Kommunal verksamhetsutövare	Underlag/metodik	Kommentar
1	Kaninholmen 211	6989877	639971	Nyland 5:19		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Inventering - avslutad - förstudie ej påbörjad		MIFO 1	Nedskräpad med järn, skrot, glas, plast, keramik vid besök men har städats av kommunen.
2	Skullersta 402/403.	6973948	651956	Skullersta 4:1		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Inventering - avslutad - enklare undersökning utförd		MIFO 1	Dike som rinner i kanten av deponin som rinner ner till skullerstaån, badplats, vattenförsörjning, friluftsliv, brännrop. Provtagning på sediment i Skullestasjön utförd 2010, inga höga föroreningar i sediment. Däremot högt grundvatten och ej tät skikt.
3	Stensätter 203,	6988584	633201	Stensätter 2:23		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall/industriedeponi			Inventering - avslutad - förstudie ej påbörjad		MIFO 1	Nära å, genomsläpplig mark, lakvatten hinner troligen inte renas, dåligt täckt, fiske, bärplockning.
4	Blästa. 202.	6987812	635110	Lästa 10:50		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Inventering - avslutad - enklare undersökning utförd		MIFO 1	Vatten rinner igenom deponin. Sumpigt där diket går förbi. Bra täckt. Keramik sticker upp på ett ställe. Ligger nära Bollstaån. Helt bevoxen.
5	Invik 1. 502	6993465	658760	Invik 7:1		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Inventering - avslutad - förstudie ej påbörjad		MIFO 1	På borte sidan av deponin stack det upp en del järnskrot. I övrigt bra täckt.
6	Klockestrand. 401.	6975388	648169	Nora Klocke 1:130		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Inventering - avslutad - förstudie ej påbörjad		MIFO 1	Dike intill som går ner mot älven. Synligt avfall är städad och täckt.
7	Marieberg 2	6987294	641676	Köja 24:1		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Inventering - avslutad - förstudie ej påbörjad		MIFO 1	Liten tipp, behöver täckas. Nytt skräp ditforslat. Plåt och skräp
8	Marieberg 4. 305.	6986968	641747	Köja 24:1		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Inventering - avslutad - förstudie ej påbörjad		MIFO 1	Dåligt täckt, liten tipp. Dike nedanför, sumpigt.
9	Prästmon 212	6997618	639371	Hola 4:17		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Inventering - avslutad - förstudie ej påbörjad		MIFO 1	En del skrot i kanten av tippen ner mot diket sticker fram. Oljefilm på vattnet. Omkringboende, lekplats.
10	Rossvik 404	6974120	656344	Rossvik 2:5		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Inventering - avslutad - förstudie ej påbörjad		MIFO 1	Deponin behöver åtgärdas, nyligt ditforslade sopor plockas bort och ev täckning på en del ställen.
11	Svanön, Skytteviken.	6978095	646646	Svanön 1:37		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Inventering - avslutad - förstudie ej påbörjad		MIFO 1	Täcktes med lera i samband med byggandet av Ådalsbanan
12	Tjändalen. 308. Lugnvik	6980033	650116	Lugnvik 2:30		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Inventering - avslutad - förstudie ej påbörjad		MIFO 1	Bör täckas bättre för att minska påverkan på bäcken nedströms.
13	Markom	7002393	664177	Järved 4:1		3 Industri deponier			Inventering - avslutad - förstudie ej påbörjad		MIFO 1	Städning av synligt avfall är utförd.
14	Fällsvik. 604.	6975523	670973	Fällsvik 1:15		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Inventering - avslutad - ingen åtgärd		MIFO 1	Såg bra ut.
15	Invik 2. 503.	6993377	658715	Invik 7:1		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Inventering - avslutad - ingen åtgärd		MIFO 1	Inget synligt. Å nedanför.
16	Kyrkvikstippen 111 Gudmundrå	6979368	641899	Prästbord 1:9		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Inventering - avslutad - ingen åtgärd		MIFO 1	Tippen rasat ut i kyrkviken. Inget krav på åtgärder.
17	Lunde 102,	6975010	645994	Lunde 8:1		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Inventering - avslutad - ingen åtgärd		MIFO 1	Väl täckt
18	Prästtjärn 601,	6982537	667641	Nordingrå-Prästbord 1:1		4					MIFO 1	Väl täckt, inga synliga skador på vegetationen.
19	Salsåker 605, Salsåker	6988890	666111	Salsåker 11:4		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Inventering - avslutad - ingen åtgärd		MIFO 1	Liten tipp som såg bra ut. Bra täckt.
20	Sandslån. 301.	6989805	641800	Kungsgården 5:25, Kungsgården 5:32		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Inventering - avslutad - ingen åtgärd		MIFO 1	Väl täckt tipp, sumpigt område vid älven, risupplag.
21	Strömnäsvisken. 103.	6976218	645336	Strömnäs 15:1		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Inventering - avslutad - ingen åtgärd		MIFO 1	
22	Törna. 501.	6991312	660924	Törna 3:9		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Inventering - avslutad - ingen åtgärd		MIFO 1	Inget synligt. Fotbollsplan över tippen. Vall mot ån.
23	Ödsåker 602	6983578	667483	Nordingrå-Prästbord 1:1		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Inventering - avslutad - ingen åtgärd		MIFO 1	Väl täckt
24	Docksta. 505. Deponin ej funnen	6995880	668167	Docksta 5:42.		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad			
25	Hammar 213	6990882	641586	Kungsgården 16:1		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad			
26	Hörnö. 405. Deponin ej funnen.	6969340	651114	Hörnön 3:25		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad			
27	Mjällom. 603. Deponin ej funnen	6988271	674038	Nordingrå-Mjällom 2:36		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad			
28	Sandö deponi o sågverk	6976374	647067	Sandö 2:5		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad			
29	Gubbmyran avfallsupplag, deponi	6978703	641469	Gudmundrå-Prästbord 1:11, Fiskja 16:6		Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad	X		Både hushållsavfall och industriavfall. Avslutad med de krav som fanns då, dock ej med tätskikt. Provtagning utförs av kommunen i bäcken. Tillsynsmyndighet kommunen
30	Bollsta 204	6988510	632984	Delångersmarken 1:4		Industriedeponier			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad			
31	Bollsta 205	6988599	632701	Delångersmarken 1:4, Stensätter 2:22		Industriedeponier			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad			
32	Bollsta 207	6988439	632019	Stensätter 2:22		Industriedeponier			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad			
33	Bollsta 208	6988409	631913	Stensätter 2:22		Industriedeponier			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad			
34	Bollsta 209	6988181	631856	Delångersmarken 1:24		Industriedeponier			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad			
35	Bollsta 210	6988225	631422	Delångersmarken 1:4		Industriedeponier			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad			
36	Delångersmarken avfallsupplag (Bollsta 206), deponi	6988400	632619	Delångersmarken 1:24		Industriedeponier			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad			Avslutad med modern teknik
37	Dysjön deponi	6985065	637720	Dynäs 4:30		Industriedeponier			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad			
38	Frånö deponi	6978886	644419	Frånö 16:25		Industriedeponier			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad			
39	Graninge-Bollsta barkupplag	6986995	636476	Bollsta 3:90		Industriedeponier			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad			
40	Hallstanäs deponi	6979570	647414	Norrland 4:28		Industriedeponier			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad			
41	Invik deponi (504)	6993439	658334	Invik 5:17		Industriedeponier			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad			Tillsynsmyndighet Kommunen
42	Kramfors sulfid, deponi	6981966	642940	Brunne 8:6		Industriedeponier			Åtgärd - avslutad - uppföljning ej klar			
43	Lugnvik deponi	6981498	647453	Lugnvik 1:18		Industriedeponier			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad			
44	Nensjö deponi	6973742	646456	Sprängsviken 2:1		Industriedeponier			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad			
45	Nordfarbo, Kolbacken deponi	6981280	643666	Brunne 8:358		Industriedeponier			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad			
46	Sandviken Industritipp, deponi	6984736	639826	Dynäs 15:1		Industriedeponier			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad			
47	Uddstippen, deponi	6980675	643952	Brunne 8:358		Industriedeponier			Identifiering - avslutad - inventering ej påbörjad			

Utdrag ur EBH-stödet 2014 - 09 - 02

Förklaringar

Metodik

Mifo 1 = orienterande studie

Mifo 2 = översiktlig undersökning

Riskklass

1 = Mycket hög risk

2 = Hög risk

3 = Måttlig risk

4 = Liten risk

Avfallsplan för Kramfors kommun 2022-2032

Uppföljning av mål och åtgärder i föregående avfallsplan

Bilaga 6

Innehåll

Inledning	2
Övergripande mål	2
Ny lagstiftning	2
Behov av revidering	2
Beslut.....	2
Mål och måluppfyllelse 2019	2
1. Minska avfallsmängderna	3
2. Ökad återvinning och återanvändning	4
3. Minska avfallsets farlighet och den negativa påverkan från avfallshanteringen.....	6
4. Förbättrad kommunikation och information	7

Inledning

Avfallsplanen för Kramfors kommun gällande åren 2015-2019 innehåller fyra övergripande mål för arbetet med avfall och återvinning under perioden. Varje mål består av tre till sex mer detaljerade delmål och åtgärder som årligen ska ha följts upp och dess sammanställning redovisats till ansvariga politiker. Denna bilaga utgör en uppföljning av resultatet från målarbetet i avfallsplanen 2015-2023.

Övergripande mål

- Minska avfallsmängderna
- Ökad återvinning och återanvändning
- Minska avfallets farlighet och den negativa påverkan från avfallshanteringen
- Förbättrad kommunikation och information

Ny lagstiftning

Definitionen för hushållsavfall har under perioden ändrats till avfall under kommunalt ansvar.

Behov av revidering

Enligt avfallsförordningen ska uppgifterna i avfallsplanen ses över minst vart fjärde år och uppdateras vid behov. Gällande plan från 2015 har efter beslut från kommunfullmäktige aktualiserats till att gälla även 2019-2023.

Beslut

1. Renhållningsföreskrifter 2015-2019 (KF2015-02-23 §6) aktualiseras och förlängs till 2023-12-31.
2. Avfallsplan för Kramfors kommun 2015-2019 (KF 2015-05-23 §6) förlängs till 2023-12-31.

Mål och måluppfyllelse 2019

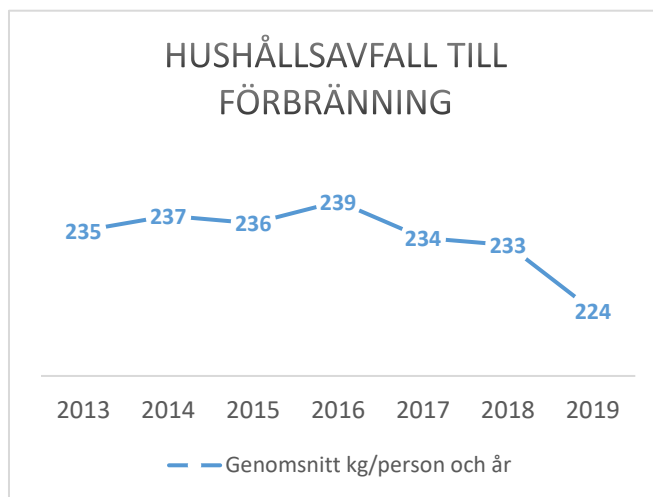
Om inget annat anges i målformuleringen så har 2019 fått stå som år för resultat av måluppfyllelsen. All data för jämförande av måluppfyllelse är hämtad från Avfall Web. Då avfallsplanen har aktualiserats fram till slutet av 2023 har kommentarer lämnats om det går att se en fortsatt eller brytande trend efter 2019. Alla målområden har inte arbetats med under perioden och orsaken har då varit att resurser inte avsatts för detta, det är därmed heller inte förvånande att dessa mål inte nås inom perioden. Exempel på detta är främst insamling av farligt avfall.

Trender i stort är att avfallsmängderna till förbränning minskar liksom att mängderna svinn minskar från skolornas kök och serveringar. Arbetet har gjorts under perioden för att öka källsortering och möjlighet till återanvändning av produkter genom återbruk. Detta sker på olika platser och inom olika verksamheter i kommunen och det visar på hur arbetet med att röra sig uppåt i avfallshierarkin fortskrider och utvecklas positivt. Under perioden utreds och planeras också för fastighetsnära insamling av förpackningsmaterial och matavfall och arbetet fortsätter i ökad takt med implementering under perioden för kommande avfallsplan.

Under perioden tillsätts också en tjänst som samordnare som kommer jobba bland annat med information och kommunikation vilket gör att kunskap och kundnöjdhet förväntas öka under kommande period.

1. Minska avfallsmängderna

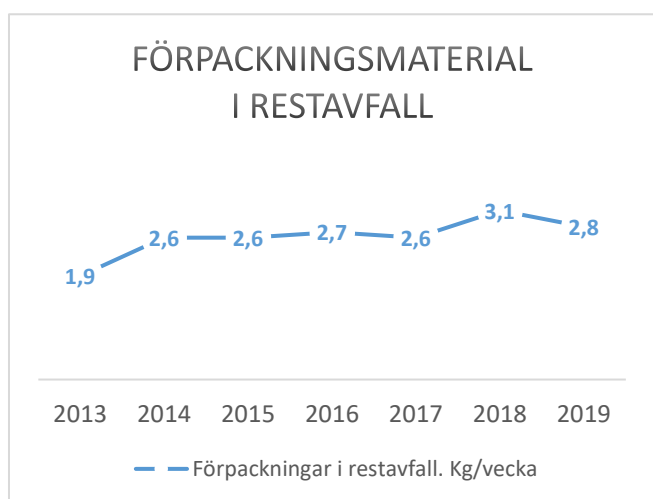
1.1 Mängderna hushållsavfall till förbränning ska vara oförändrade eller minska jämfört med nivån 2013 (223 kg/pers. och år).

År 2013 var mängden hushållsavfall till förbränning 235 kg/person och år enligt inrapporterade data till Avfall Web. Mängderna har minskat till 224 kg/år till 2019 och trenden fortsätter även till 2022.

Orsak till höjningen år 2016 kan vara att Sverige då gick in i några år av högkonjunktur som också kopplas till högre konsumtion och därmed större mängder avfall generellt.

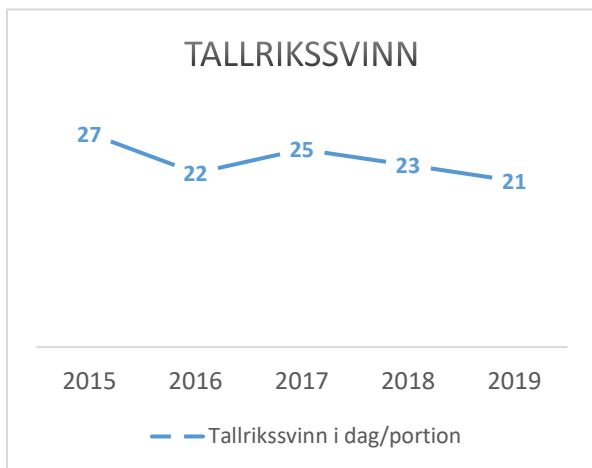
1.2 Andelen förpackningsmaterial i hushållsavfallet ska minska jämfört med nivån 2013. 2018 ska mängden vara mindre än 2,5 kg/hushåll och vecka vid plockanalys oavsett område.

Vid plockanalys utförd 2019 utgörs 35% av hushållsavfallet av förpackningsmaterial och returpapper, vilket betyder i snitt 2,8 kg/vecka.

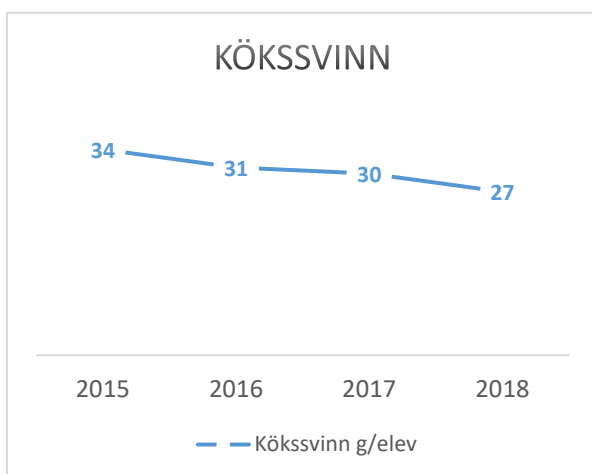
Plockanalys har inte utförts någon annanstans än i villaområde i tätort. Andelen förpackningsmaterial i hushållsavfallet har ökat mellan 2013-2018 för att sedan minska.

1.3 Arbetet med att minska matavfallet från kommunens restauranger och kök ska fortsätta. Tallrikssvinnet ska vara oförändrat eller minska jämfört med 2014 (25 g/dag och portion). Svinnet från köken (s.k. kökssvinn) ska minska med 10% under 2016 jämfört med 2015.

Tallrikssvinnet i kommunens skolor ligger 2019 på en nivå av 21 g/dag och portion och den minskande trenden fortsätter till 2022 med någon mindre avvikelse.

Från vårterminen 2020 mäts tallrikssvinnet terminsvis varför det inte längre går att jämföra mot de årliga sammanställningarna.

Svinnmängden sett till g/elev har minskat under perioden och fortsätter att minska fram till 2018. Efter 2018 mäts serveringssvinn istället för kökssvinn varför resultat inte kan jämföras längre fram än till år 2018.

Redovisade siffror i tabell och diagram gäller endast för kommunens skolor och inte för kommunens alla restauranger och kök där mätningar inte skett i samma omfattning.

2. Ökad återvinning och återanvändning

2.1 Under 2015 ta fram ett förslag på layout och lokalisering av en mindre ÅVC i kommunens östra del.

Det har beslutats att denna mindre ÅVC kommer att byggas i Ullånger. Fastigheteten för byggnationen av ÅVC är inköpt och bygglov beviljades 9 juni 2020. Därefter har bygglovet överklagats i flera instanser och det var till slut Mark- och Miljööverdomstolen som fick slå fast att kommunen gjort rätt som beviljat bygglov. Bygget av återvinningscentralen som kommer namnges som Höga kustens återvinningscentral påbörjades i maj 2023 och planeras stå klart första kvartalet 2024.

2.2 Successivt ska kommunens förvaltningar och bolag införa källsortering i alla sina verksamheter. Under 2015 tas källsorteringskoncept fram för tre typarbetsplatser. Efter utvärdering av detta projekt 2016 tas beslut om eventuell fortsättning och utformningen av och tidplanen för denna.

Upphandlade möbler för källsortering finns att avropa via kommunens e-upphandlingssystem och möbelen återfinns på en rad platser inom kommunens verksamheter. Det fanns ingen som arbetat aktivt med utvärdering och fortsatt utformning av konceptet under perioden.

2.3 Krambo ska inventera källsorteringens omfattning i sina fastigheter. Senast 2019 ska fullständig källsortering vara införd i tre bostadsområden.

Krambo har uppfört ”Miljöbodas” för källsortering vid tre av sina bostadsområden vid utgången av 2019. År 2023 finns Miljöbodas vid 10 av Krambos områden.

2.4 Förutsättningarna för samarbete med secondhand-organisationer för att möjliggöra avlämnande av återbruksmaterial vid Högberget utreds under 2016.

De secondhand-verksamheter som finns i kommunen tillfrågades om samarbete och dialog fortsatte med de som svarade med intresse. Det resulterade i att det under våren 2020 startades ett samarbete med Pingstkyrkans second hand (PMU) där deras personal under fasta tider funnits på plats på sorteringsrampen på Högbergets ÅVC för att hjälpa besökarna att lämna varor till försäljning till förmån för deras arbete.

Under andra halvan av 2021 flyttas mellanlagringen för avfall från hushåll från sin nuvarande plats på Högberget och detta frigör då yta som möjliggör för förändrad utformning på platsen och station för återbruk invigs i september 2021. Stationen bemannas och töms av PMU och kommunens dagliga verksamhet (DiSA). Dessa är de verksamheter som visat intresse för samarbete efter att kommunens secondhand-verksamheter åter igen bjudits in till dialog.

2.5 Förutsättningarna för samarbete med arbetsmarknadsenheten gällande reparationer för att möjliggöra återbruk utreds, klart 2016.

Arbetet påbörjas under 2017 då ökade resurser läggs på området och kommunens dagliga verksamhet (DiSA) startar verksamheten Återbruket. Under hösten 2021 öppnas också en station för återbruk på Högberget där arbetsmarknadsenheten (AME) är anlitate för jobbet att iordningställa stationen och där DiSA är en av två aktörer som bemannar och tömmer stationen för användning i sin verksamhet. Ett samarbete mellan AME och DiSA inleds också under 2021 för att främja återanvändning och reparationer av kommunens egna möbler och inventarier med syftet att främja ett mer hållbart användande av resurser. Rutiner skapas för att kommunens anställda ska kunna använda sig av en beställningstjänst på intranätet för att lämna möbler till återanvändning samt att inköp i första hand ska ske från lagret av kommunens möbler för återanvändning. Inköp ska ske via en nyproducerad webbshop för ändamålet.

2.6 Förutsättningar för och konsekvenser av införande av utökad fastighetsnära insamling av matavfall och/eller förpackningsmaterial utreds, klart 2016.

Under senare delen av 2020 beslutade Regeringen att kraven på producenterna att ordna fastighetsnära insamling av förpackningsmaterial skjuts fram till januari 2023. I juni 2022 kommer en ny förordning från Regeringen som då beslutat om förordningen om producentansvar för förpackningar. Den nya förordningen träder i kraft 1 januari 2023 och den innebär bland annat att från och med januari 2024 tar kommunen över ansvaret för insamlingen av förpackningsmaterial och senast 2027 ska en

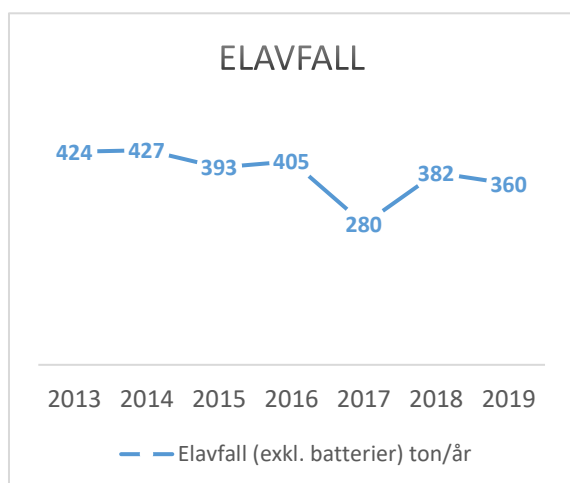
fastighetsnära insamling för dessa material finns på plats från hushåll och samlokaliserade verksamheter. I Kramfors kommun planeras för införande av fastighetsnära insamling från 2027.

Kravet på separat insamling av matavfall skjuts också på framtiden till januari 2024, vilket givit Kramfors kommun tid att utreda möjligheten för samordning av insamlingslogistiken runt de olika fraktioner som ska samlas in fastighetsnära. I september 2022 påbörjades insamling av matavfall från kommunens egna verksamheter och i mars 2024 kommer matavfallsinsamling att påbörjas från hushållen i kommunen.

Ett samverkansavtal mellan HEMAB i Härnösand och alla kommuner i länet är tecknat för att behandla insamlat matavfall vid biogasanläggningen i Åland.

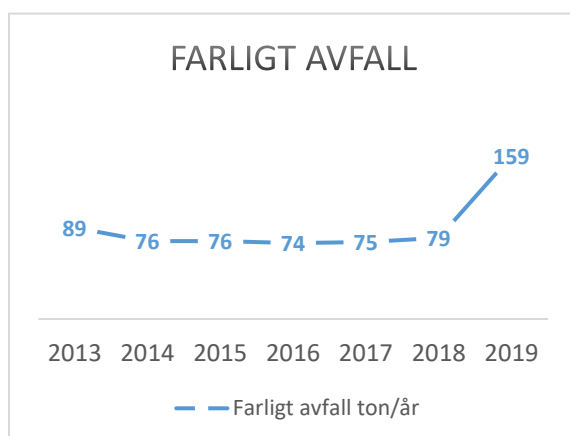
3. Minska avfallets farlighet och den negativa påverkan från avfallshanteringen.

3.1 Mängden insamlat el-avfall och farligt avfall ska öka jämfört med nivån 2013 (el-avfall 399 ton/år, farligt avfall 89 ton/år).

År 2013 var mängden insamlat el-avfall 424 ton och denna mängd har till år 2019 minskat till 360 ton, vilket betyder en minskning med 64 ton insamlat avfall jämfört med 2013. Efter 2019 fortsätter en nedåtgående trend med ett resultat 2022 på 325 ton.

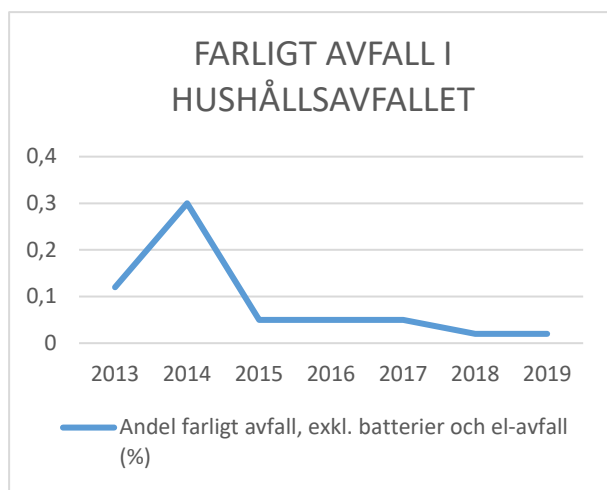
Under perioden har det saknats resurser för att göra särskilda insatser för att jobba med frågan.

År 2019 redovisades en totalt insamlad mängd farligt avfall på drygt 159 ton vilket är nära på en fördubbling av nivån 2013 (89 ton/år). Det går dock inte att endast se på totalsiffran, utan det behövs en nedbrytning av fraktionens olika beståndsdelar som visar att det är mängden insamlat tryckimpregnerat trä som ökat markant detta år. Efter 2019 fortsätter mängden att minska från 159 ton och 2022 är resultatet 121 ton. Ingen förändring i sättet vi samlar in farligt avfall har gjorts under dessa år.

Farligt avfall samlas in på återvinningscentral och med hjälp av miljöbilen.

3.2 Andelen farligt avfall i hushållsavfallet ska på sikt vara 0%. Andelen farligt avfall i hushållsavfallet ska senast 2018 vara mindre än 0,01 kg/hushåll och vecka vid plockanalys oavsett område.

Plockanalys utförd 2019 visar att andelen farligt avfall exklusive batterier och el-avfall i hushållsavfallet uppgick till 0,02kg/hushåll och vecka.

3.3 Införa kompletterande insamlingssystem för smått el-avfall i samarbete med tre butiker i kommunens olika delar, klart 2016.

Inget arbete är genomfört inom detta område.

3.4 Undersökningar och eventuella åtgärder av nedlagda deponier genomförs enligt genomförd prioritering, se bilaga 2. För de tre högst prioriterade (MIFO klass 2-deponier) utreds risker för människors hälsa eller miljö samt behov av eventuella åtgärder, klart 2019.

Utredningen pågår och är inte slutförd.

4. Förbättrad kommunikation och information

4.1 Kundnöjdheten skall återkommande mätas via kundenkäter, den första genomförs 2015.

En första undersökning görs och är färdig 2016, efterföljande år görs ingen uppföljning. Under 2020 återupptas arbetet och det genomförs enkäter för att mäta kundnöjdheten för kommunens avfallshantering. Enkäten når ut digitalt via kommunens hemsida och sociala medier, men svårigheten är att nå ut med en demografisk spridning, något som också färgar resultatet av svaren. Ännu en kundnöjdhetsundersökning genomförs sommaren 2020 på Högbergets avfallsanläggning, den enkäten görs genom personliga möten.

Under 2021 utförs en medborgarundersökning av SCB där kommunen fokuserar på avfall och återvinning och det genomförs även en enkät om renhållningstaxa och matavfallsinsamling som en del av medborgardialogen kopplat till projekt matavfallsinsamling.

4.2 Fler än 80 % av kommuninvånarna ska uppge att de är nöjda med avfallshanteringen vid uppföljande kundenkät 2017.

Då ingen undersökning gjorts till 2017 är det resultatet från 2020 som får visa på kundnöjdheten. Denna digitala enkätundersökning behandlar kundnöjdheten rörande kommunens avfallshantering.

Målet om 80 % kundnöjdhet uppnås inom i stort sett alla områden inom sophämtning, återvinningsstationer, Högbergets återvinningscentral, slamtömning och kundtjänst. Resultatet visar på

en hög kundnöjdhet, då svarsalternativ 3-5 på en 5-gradig skala är att anse som att kunden är nöjd, även om förbättringspotential kan finnas.

De områden där kundnöjdheten inte nådde upp till 80% är belysning och renhållning vid återvinningsstationerna samt punktlighet vid slamtömning. Täta dialoger förs och årliga avstämningar sker med Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI) och där upplyses de om resultatet, då renhållning av återvinningsstationerna inte är kommunens ansvarsområde. Från januari 2024 övergår dock ansvaret för återvinningsstationerna till kommunen.

Tillgängligheten på Högberget har förbättrats genom att anställa extra personal under högsäsong, samt att hålla extra öppet vid utvalda kvällar och lördagar, för att underlätta för alla att få tillgång till återvinningscentralen.

4.5 Alla elever ska senast i klass 4 ha erbjudits info om avfallshantering i allmänhet och särskilt om vad som är farligt avfall.

Erbjudande om studiebesök på Högbergets avfallsanläggning har skickats ut till alla årskurs 4 i Kramfors kommun. Information har även gått ut till hela skolförvaltningen. Ett besök genomfördes med Grämestaskolan 2019-05-28 samt Kramforsskolan 2020-11-24/25.

På grund av Coronapandemin genomfördes inga studiebesök under större delen av 2020 och de återupptas under hösten 2021 då Högberget besöks av Kramforsskolan 2021-10-07/08.

4.6 Riktad informationsinsats om vikten av utsortering av farligt avfall och el-avfall genomförs under 2016 och därefter återkommande.

Ingen riktad informationsinsats har gjorts under perioden. Under 2020 tillsattes en ny tjänst som samordnare som kommer arbeta med bland annat dessa frågor.

4.7 Alla anställda i kommunala förvaltningar och bolag ska få info/utbildning om avfallshantering och miljöpåverkan från avfall. Under 2015 genomförs utbildningar på tre kommunala "försöksarbetsplatser". Efter utvärdering av detta projekt 2016 tas beslut om eventuell fortsättning, samt utformningen av och tidplanen för denna.

Ingen informationsinsats eller utbildningar har genomförts under perioden.

BILAGA 7
MILJÖBEDÖMNING MED MKB AV
AVFALLSPLAN FÖR KRAMFORS
KOMMUN

2023-09-25

Icke – teknisk sammanfattning

Kramfors kommun har arbetat fram en ny avfallsplan. Avfallsplanen beskriver bland annat nuvarande avfallshantering, mål för minskade avfallsmängder och minskad påverkan från nuvarande avfallshantering, aktiviteter för att nå målen och hur löpande uppföljning ska ske för att målen ska uppnås.

Avfallsplanen bygger på prioriteringarna som anges i EU:s avfallshierarki, det vill säga att man i första hand bör minska avfallsmängden, i andra hand återanvända produkter, i tredje hand återvinna material, i fjärde hand utvinna energi och bara som sista utväg deponera.

Avfallsplanens mål bidrar till att uppfylla Sveriges nationella miljö kvalitetsmål, etappmål och de globala målen.

Avfallsplanens genomförande bedöms inte leda till att relevanta miljö kvalitetsnormer överskrids.

Positiv miljö påverkan bedöms främst uppstå till följd av ökat återbruk, krav i upphandlingar som leder till avfallsminimering och återbruk och fastighetsnära insamling för samtliga hushåll och sortering i alla kommunala verksamheter. Det är även viktigt att de informationsinsatser och den utbildning av personer som är nya i kommunen som föreslås i avfallsplanen omsätts i förändrade vanor och rutiner så att mängden avfall och nedskräpning verkligen minskar och att återbruket och mängden som materialåtervinns verkligen ökar. Det är vidare viktigt att kommunen föregår med gott exempel. Kommunens verksamheter har ett ansvar för att minska avfallet och vara förebilder för kommuninvånarna.

Negativ miljö påverkan bedöms som liten vid genomförande av avfallsplanens aktiviteter. Negativ miljö påverkan bedöms kunna uppstå främst om mängden transporter ökar, vilket ger upphov till klimatpåverkande gaser och buller.

Sammanfattningsvis bedöms genomförandet av avfallsplanen främst medföra positiv miljö påverkan. Det som bedöms vara viktigt att beakta vid genomförande av planens aktiviteter är att ha uthållighet beträffande kommunikationsinsatser kring exempelvis förebyggande av avfall, ökad sortering för återvinning samt minskad nedskräpning, eftersom det tar lång tid att förändra beteenden.

Innehåll

1	INLEDNING	5
1.1	Bakgrund	5
1.2	Behov av och syfte med miljökonsekvensbedömning	5
1.3	Beslut om betydande miljöpåverkan	5
1.4	Avgränsningssamråd	5
2	AVFALLSPLAN KRAMFORS KOMMUN	6
2.1	Avfallsplanens syfte	6
2.2	Avfallsplanens innehåll	6
2.3	Avfallsplanens förhållande till andra planer och program	7
3	METOD FÖR MILJÖBEDÖMNING AV AVFALLSPLANEN	8
3.1	Bedömningsgrunder och avgränsningar	8
3.1.1	Miljöaspekter och huvudområde	8
3.1.2	Geografisk och tidsmässig avgränsning	9
3.1.3	Klimatanpassning	9
3.1.4	Svårigheter i samband med MKB	9
3.2	Alternativ	10
3.2.1	Nollalternativet, om avfallsplanen inte genomförs	10
3.3	Miljö kvalitetsnormer	10
3.4	Globala mål för hållbar utveckling	11
3.5	Miljömål inom EU	11
3.6	Miljö kvalitetsmål	11
3.7	Nationella etappmål	12
3.7.1	Avfallsområdet (inklusive cirkulär ekonomi och matsvinn)	12
3.7.2	Begränsad klimatpåverkan	12
3.7.3	Luftföroreningar	13
3.8	Nationell avfallsplan	13
3.9	Uppfyllelse av miljö kvalitetsmål	13
3.9.1	Begränsad klimatpåverkan	13
3.9.2	Giftfri miljö	13
3.9.3	God bebyggd miljö	13
4	BETYDANDE MILJÖPÅVERKAN	14
4.1	Människors hälsa	14
4.1.1	Nuläge och förutsättningar	14
4.1.2	Negativ miljöpåverkan	14
4.1.3	Positiv miljöpåverkan	15
4.2	Materiella tillgångar och resurshushållning	15
4.2.1	Nuläge och förutsättningar	15
4.2.2	Negativ miljöpåverkan	15
4.2.3	Positiv miljöpåverkan	15
4.3	Bebyggelse och kulturmiljö	16
4.3.1	Nuläge och förutsättningar	16
4.3.2	Negativ miljöpåverkan	16
4.3.3	Positiv miljöpåverkan	17
4.4	Luft- och klimatfaktorer	17
4.4.1	Nuläge och förutsättningar	17
4.4.2	Negativ miljöpåverkan	18
4.4.3	Positiv miljöpåverkan	18
4.5	Förorening och exploatering av mark och vatten	19
4.5.1	Nuläge och förutsättningar	19
4.5.2	Negativ miljöpåverkan	19
4.5.3	Positiv miljöpåverkan	19

4.5.4	Åtgärder för att minska negativ miljöpåverkan eller öka positiv påverkan	19
4.6	Inbördes förhållande mellan ovanstående miljöaspekter	19
5	SAMMANFATTANDE BEDÖMNING	20
5.1	Överväganden och val	20
5.2	Betydande miljöpåverkan	20
5.3	Nationella och internationella miljömål	21
5.4	Åtgärder mot negativ påverkan	21
6	UPPFÖLJNING	22
7	REFERENSER	23

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) avser avfallsplan enligt 15 kap. 41 § miljöbalken (1998:808) för Kramfors kommun.

1.2 Behov av och syfte med miljökonsekvensbedömning

Behovet av en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) utvärderas vid framtagandet av en avfallsplan enligt miljöbalken och miljöbedömningsförordningen. Syftet med MKB är att integrera miljöaspekter i framtagandet och antagandet av planen. Bedömningen om avfallsplanen innebär betydande miljöpåverkan genomförs utifrån 6 kap. miljöbalken och miljöbedömningsförordningen (SFS 2017:966).

Miljöpåverkan kan vara både positiv och negativ. Kommunens nya avfallsplan har ambitioner att förbättra sortering och förändra beteende i en omfattning som bedöms medföra en betydande positiv miljöpåverkan.

Med ovanstående resonemang som grund görs bedömningen att avfallsplanen kommer att ha betydelse för hållbar utveckling inom såväl resursanvändning som avfallshantering i kommunen. Genomförandet av avfallsplanen bedöms innebära betydande positiv miljöpåverkan.

1.3 Beslut om betydande miljöpåverkan

Beslut om betydande miljöpåverkan togs av projektgruppen den 15 maj 2023.

1.4 Avgränsningssamråd

Enligt 6 kap 10 § miljöbalken ska ett avgränsningssamråd hållas med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen.

Den 15 maj 2023 skickades ett underlag för ett avgränsningssamråd till Länsstyrelsen i Västernorrland. Samråd har skett skriftligen.

2 Avfallsplan Kramfors kommun

2.1 Avfallsplanens syfte

Syftet med avfallsplanen är att bidra till att bromsa klimatförändringarna och aktivt arbeta för att minska mängden avfall som uppstår. Planen ska också möta de nya lagkrav som syftar till att förbättra och utveckla avfallshanteringen mot minskad miljöpåverkan, exempelvis genom införande av utsortering av matavfall och bostadsnära insamling av förpackningar och returpapper.

2.2 Avfallsplanens innehåll

Avfallsplanen har fyra övergripande målområden:

- Öka graden av cirkulär och hållbar livsstil
- Minskad miljöpåverkan från insamling och behandling av avfall
- Giftfri miljö, rätt hantering av elavfall och farligt avfall
- Minskad nedskräpning

Ur miljösynpunkt bedöms de enskilt viktigaste aktiviteterna i avfallsplanen vara att:

- I en flerstegsprocess se till att återbruk av möbler blir förstahandsval vid möblering i kommunala verksamheter
- Vid upphandling verka för förpackningar som cirkulerar i ett system för återanvändning
- Minska serverings- och tallrikssvinn genom införande av ”klimatlåda” samt ny modell för dialog/meny för boenden
- Införande av insamling av förpackningsavfall på allmän plats
- Införande av fastighetsnära insamling av förpackningsavfall i hushållen
- Införande av fastighetsnära insamling av små ljuskällor, elavfall och batterier i en- och tvåfamiljshus
- Minska nedskräpning på allmän plats genom att identifiera ”hotspots” för riktade insatser

Avfallsplanen innehåller även följande aktiviteter:

- Utredda tillgängligheten till ÅVC samt öppna ÅVC Höga Kusten
- Införande av källsortering av matavfall och förpackningsavfall i samtliga kommunala verksamheter
- Information om hantering av farligt avfall
- Information om vad som inte ska spolas ut i avloppet

- Kvalitetssäkring av kommunala verksamheternas hantering av farligt avfall
- Informationsinsatser för nyanlända och nya i kommunen
- Skapa förutsättningar för ökat återbruk
- Utred och ev inför möjlighet att låna verktyg av hyresvärd
- Starta verksamhet som lånar ut fritidsutrustning
- Sammanställa och vid behov inhämta ny information om deponierna
- Uppdatera deponiförteckningen enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2020:6)
- Planera och genomför undersökningar eller andra insatser enligt framtagna åtgärdsplan för deponierna
- Insatser för att verka för att avfall inte slängs i naturen eller att platser blir upplag för diverse avfall
- Informationsinsatser om källsortering av förpackningsavfall på allmän plats
- Insatser för att samla in fordonsvrak och förhindra att fler sprids
- Ta reda på vilka möjligheter och hinder som finns för att slammets näringsämnen ska kunna nyttjas bättre
- Planera åtgärder för att slammets näringsämnen och energi ska tillvaratas i högre utsträckning

2.3 Avfallsplanens förhållande till andra planer och program

I arbetet med att ta fram avfallsplanen har hänsyn tagits till kommunens övriga planer, program och policys kopplade till miljö- och hållbarhetsfrågor.

I kapitel 5.1 *Kommunala styrdokument* i avfallsplanens huvuddokument lyfts de planer och andra styrdokument som påverkar avfallsarbetet i kommunen eller har angränsande målområden. Några av de styrdokument som kopplas till avfallsområdet är:

- Kommunens vision 2031
- Kramfors kommuns Program för ekologisk hållbarhet, 2019
- Pågående arbete med Kramfors kommuns klimatstrategi med energiplan
- Översiktsplan för Kramfors kommun, 2013

3 Metod för miljöbedömning av avfallsplanen

3.1 Bedömningsgrunder och avgränsningar

Syftet med kommunala avfallsplaner är att främja hållbar utveckling. Föreliggande avfallsplan bidrar i huvudsak till positiv miljöpåverkan. Aktiviteter i planen syftar till att främja hushållningen med naturresurser genom ökade möjligheter till förebyggande, återanvändning och materialåtervinning av avfall.

3.1.1 Miljöaspekter och huvudområde

I denna MKB fokuseras redovisningen på de mest väsentliga miljöaspekterna och miljöeffekterna av dessa, se nedan. Dessa miljöaspekter är de aktiviteter eller tjänster som omfattas av avfallsplanen och som väsentligen kan påverka miljön. I MKB:n har även hänsyn tagits till kumulativa (samverkande) effekter där det bedömts relevant. Tyngdpunkten i MKB:n ligger på de avfallsfrågor där kommunen har rådighet över hanteringen och behandlingen av avfallet.

I miljöbalkens 6 kap. 2 § anges de miljöaspekter som ska beaktas vid framtagande av en strategisk MKB. Av dessa bedöms följande miljöaspekter, och därmed miljöeffekterna, vara väsentliga eller eventuellt kunna vara väsentliga för genomförande av avfallsplanen:

- Människors hälsa; här behandlas främst åtgärder för insamling av elavfall, minskad nedskräpning samt minskad påverkan från nedlagda deponier.
- Materiella tillgångar och resurshushållning; här behandlas främst åtgärder för att öka återanvändning och återvinning, t.ex. genom att minska matsvinnet, etablera ett fungerande arbetssätt för återbruk av möbler och säkerställa källsorteringsmöjligheter.
- Bebyggelse och kulturmiljö; här behandlas främst om- och tillbyggnationer på grund av utökad fastighetsnära insamling av förpackningar för flerbostadshus och sorteringsmöjligheter för kommunala verksamheter, på en mycket övergripande nivå.
- Luft och klimatfaktorer; här behandlas främst bidrag från förebyggande och återvinning och utsläpp från transporter.
- Föroreningar till mark och vatten; här behandlas främst åtgärder avseende nedlagda deponier samt minskad nedskräpning

Enligt 6 kap. 7 § miljöbalken är det planens genomförande som ska miljöbedömas, alltså de aktiviteter som kommer genomföras för att nå avfallsplanens mål.

Påverkan beskrivs övergripande utifrån vad som har bedömts rimligt med hänsyn till planens innehåll och detaljeringsgrad och den kunskap som finns

tillgänglig. Det görs ingen djupgående beräkning av konsekvenser, som det exempelvis görs i en livscykelanalys (LCA).

Miljöpåverkan från anläggning i drift som finns inom kommunen beskrivs inte utan detta hanteras inom ramen för tillståndsprövning/anmälningssärende och tillsyn för anläggning.

I kommunen finns flera skyddade områden (kap 7 MB). Områdena tar emot många besökare och visst slitage ses i naturen. Dock sker nedskräpning i mycket liten omfattning och kommunen är uppmärksam på om problem med nedskräpning skulle uppstå.

3.1.2 Geografisk och tidsmässig avgränsning

MKB:n fokuserar på den lokala påverkan i kommunen. Avfallshanteringen är dock inte enbart lokal. Transporter till anläggningar utanför kommunen förekommer i stor utsträckning. Dessa transporters miljöpåverkan bedöms dock endast generellt som en del i beskrivningen av transportererna.

Miljöpåverkan som kan antas uppstå till följd av behandling av avfall vid behandlingsanläggningar i andra kommun eller länder hanteras i tillståndsansökan till dessa anläggningar och berörs inte här.

Bedömningen görs i huvudsak av genomförandet av planen fram till det år som ges av tidsperspektivet för de mål som formulerats i avfallsplanen.

3.1.3 Klimatanpassning

Även om arbetet med att minska klimatförändringarna fortsätter bör anpassning i samhället göras för att öka förutsättningarna att hantera de klimatförändringar som redan har skett och kommer att ske. För avfallshanteringen kan till exempel följande klimateffekter komma att innebära problem:

- Problem med vägar (bärighet) på grund av förändrade vattenförhållanden (exempelvis översvämningar, skred/ras) samt ökad risk för tjälskador.
- Problem med nedlagda deponier på grund av förändrade vattenförhållanden (framförallt markvattenförhållanden) som kan medföra exempelvis sättningar eller förorening av grundvatten.
- Problem med lukt, mögel och skadedjur på grund av högre temperaturer och även värmeböljor.
- Problem med invasiva arter. Vissa invasiva arter gynnas av högre temperaturer och fuktigare klimat.

3.1.4 Svårigheter i samband med MKB

Avfallsplanen är ett strategiskt dokument, till skillnad från exempelvis en detaljplan som är en fysisk plan eller en tillståndsansökan för en verksamhet som påverkar miljön. Utfallet av genomförande av planen är därför svårare att kvantifiera och bedöma i jämförelse med exempelvis fysiska åtgärder i en

detaljplan. Konsekvensen blir att bedömningar och beskrivningar av effekter i miljökonsekvensbeskrivningen blir av mer i översiktlig karaktär.

I ett längre perspektiv krävs genomgripande förändringar av samhällets produktions- och konsumtionsmönster, vilket troligtvis inte kommer ske under de år som avfallsplanen gäller. Avfallsplanen är ett viktigt steg på vägen för att på längre sikt kunna uppfylla globala och nationella miljömål, och andra mål som har en koppling till förebyggande av avfall och avfallshantering.

3.2 Alternativ

Enligt 6 kap. 11 § miljöbalken, ska uppgifter om miljöförhållanden och miljöns sannolika utveckling om planen eller programmet inte genomförs, anges i MKB:n.

3.2.1 Nollalternativet, om avfallsplanen inte genomförs

Nollalternativet avser en situation som kan uppstå om föreslagen plan inte beslutas och inte genomförs. Om inte förslaget till ny avfallsplan antas skulle kommunens tidigare avfallsplan fortsätta att gälla. Uppföljning av denna avfallsplan finns i Bilaga 5 till avfallsplanen.

Det kan konstateras att med nollalternativet skulle ett viktigt verktyg saknas för att fortsätta arbeta för ökad återvinning av avfall, avfallsförebyggande och minskad nedskräpning samt flera av de positiva effekter som beskrivs riskera att utebli eller försenas. Enligt avfallsförordningen ska en kommunal avfallsplan ses över minst vart fjärde år och vid behov revideras. Nollalternativet innebär därmed att föregående avfallsplan inte skulle uppfylla nu gällande lagstiftning och är således ej ett relevant alternativ.

3.3 Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer är ett juridiskt bindande styrmedel i miljöbalken som används för att förebygga eller åtgärda miljöproblem. Det finns miljökvalitetsnormer för:

- Fisk- och musselvatten (normer för gräns och riktvärden)
- Vatten (normer för statusklassificering)
- Omgivningsbuller (målsättningsnormer gällande kartläggning och rapportering av bullerkällor)
- Utomhusluft (normer för halter)

Miljökvalitetsnormer och miljökvalitetsmål beaktas i avfallsplanen genom att planen som helhet syftar till att främja hållbar utveckling och att de åtgärder som kommunen väljer att göra syftar till tydliga förbättringar gällande att förebygga att avfall uppstår, minska gifter i kretsloppet och att återanvända och återvinna material.

Miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten bestäms i förordning SFS 2001:554. Naturvårdsverkets förteckning över vatten som ska skyddas visar

att genomförandet av avfallsplanen inte innebär att miljö kvalitetsnormen för fisk och musselvatten överskrids.

Miljö kvalitetsnormer för vatten (SFS 2004:660) bedöms ej överskridas till följd av planens genomförande. Kommunen är ett avrinningsområde inom Bottenhavets vattendistrikt. Utmaningar i distriktet är exempelvis övergödningar, påverkan i och med klimatpåverkan och föroreningar från reser och historisk påverkan. Målen i planen bidrar till att minska problematiken och utgör en liten del av lösningen för distriktets utmaningar bland annat genom ökad kunskap om de gamla deponierna och omhändertagande av matavfall.

Miljö kvalitetsnormer för omgivningsbuller (SFS 2004:675) omfattar kartläggning och åtgärdsprogram för större kommun och vägar för kommun med över 100 000 invånare. Kramfors kommun har totalt ca 18 000 invånare. Genomförandet av avfallsplanen bedöms inte bidra till att miljö kvalitetsnormen för omgivningsbuller överskrids.

Kraven på luftkvalitet i utomhusluft bestäms i "Luftkvalitetsförordningen" SFS 2010:477. Genomförandet av avfallsplanen bedöms inte bidra till att miljö kvalitetsnormen för luft överskrids.

3.4 Globala mål för hållbar utveckling

I september 2015 antog FN:s generalförsamling 17 globala mål för hållbar utveckling, den så kallade Agenda 2030¹. Dessa globala mål ska genomföras i FN:s samtliga medlemsländer, däribland Sverige. Vid framtagande av nationella mål tas hänsyn till de globala målen men det bedöms inte innebära behov av någon drastisk förändring av inriktningen på de nationella mål som finns i Sverige och som berör avfallshanteringen. I kapitel 3.5 - 3.9 anges därför de mål på både nationell nivå och EU-nivå som berör avfallshanteringen och som bedöms vara relevanta för kommunens avfallsplan.

3.5 Miljömål inom EU

Styrmedel och åtgärder på avfallsområdet utvecklas idag i många fall gemensamt inom EU. Målsättningar och strategier på övergripande europeisk nivå är av stor betydelse eftersom det finns direkta kopplingar till den svenska miljöpolitiken. I maj 2018 beslutades om en revidering av EU:s avfallslagstiftning. Ändringarna ska främja en mer cirkulär ekonomi genom minskade avfallsmängder, ökad återanvändning, ökad återvinning samt förbättrad avfallshandling. Bindande avfallsmål som ska uppnås till år 2025, år 2030 och år 2035 ingår också i beslutet.

3.6 Miljö kvalitetsmål

Riksdagen har antagit 16 nationella miljö kvalitetsmål. Miljö påverkan från avfallshandling berör främst miljö kvalitetsmålen:

---

¹ www.globalamalen.se

- God bebyggd miljö
- Begränsad klimatpåverkan
- Giffri miljö

Uppfyllelse av miljökvalitetsmålen som en följd av kommunens avfallsplan finns redovisat i kapitel 3.9

3.7 Nationella etappmål

För närvarande finns det 20 etappmål beslutade av regeringen. Etappmålen är tänkta att vara steg på vägen för uppfyllande av generationsmålet och miljökvalitetsmålen. De etappmål som är mest aktuella för denna MKB listas nedan. Dessa återfinns inom avfallsområdet, klimatpåverkan och luftföroreningar. Förutom de nedan listade etappmålen finns etappmål avseende genetisk mångfald och skydd av områden, etappmål angående hållbar stadsutveckling samt etappmål avseende farliga ämnen som syftar till förbättrad information om farliga ämnen i varor, utveckling och tillämpning av EU:s kemikaliereregler.

3.7.1 Avfallsområdet (inklusive cirkulär ekonomi och matsvinn)

Nedan listas de etappmål inom avfallsområdet som är mest aktuella för denna MKB:

- Öka andelen kommunalt avfall som materialåtervinns och förbereds för återanvändning till 2025
- Mer bygg- och rivningsavfall materialåtervinns och förbereds för återanvändning till 2025 (minst 70 %).
- Ökad utsortering och biologisk behandling av matavfall till 2023².
- Ökad andel återanvändbara förpackningar till 2026
- Matsvinnet ska minska mätt i mängd livsmedelsavfallet till 2025.
- Livsmedelsförlusterna ska minska och mer ska bli mat till 2025.

3.7.2 Begränsad klimatpåverkan

Nedan listas de etappmål inom klimatpåverkan som är mest aktuella för denna MKB:

- Utsläpp av växthusgaser ska minska med ca 63 % till år 2030 jämfört med 1990.
- Utsläpp av växthusgaser ska minska med ca 75 % till år 2040 jämfört med 1990.

² En inriktning i linje med etappmålet kan förväntas även efter 2023.

- Utsläpp av växthusgaser till år 2045 ska minska till nettonollutsläpp.
- Utsläpp av växthusgaser från inrikes transporter ska minska med minst 70 procent senast år 2030 jämfört med 2010.

3.7.3 Luftföroreningar

Nedan listas det etappmål inom luftförorening som är mest aktuellt för denna MKB:

- Minskning av nationella utsläpp av luftföroreningar till 2025.

3.8 Nationell avfallsplan

Den nationella avfallsplanen reviderades under 2020, främst utifrån EU:s avfallspaket. I den nationella avfallsplanen konstateras att Sverige behöver öka takten i omställningen mot cirkulär ekonomi. Den nationella avfallsplanen innehåller inga nya mål men anger områden som är fortsatt prioriterade att arbeta med; bygg- och rivningsavfall, matavfall, elektronikavfall, textilier, plast samt nedskräpning.

3.9 Uppfyllelse av miljö kvalitetsmål

Etappmålen till miljö kvalitetsmålen och strategierna i den nationella avfallsplanen har varit vägledande i processen att formulera mål och identifiera relevanta mått i avfallsplanen. Nedan sammanfattas avfallsplanens påverkan på de mest relevanta miljö kvalitetsmålen. Målen och aktiviteterna i avfallsplanen kan bidra till flera av miljö kvalitetsmålen. I sammanfattningen nedan anges de typer av aktiviteter i avfallsplanen som särskilt bidrar till uppfyllelse av de olika miljö kvalitetsmålen. Sammantaget bedöms de nationella målen påverkas i positiv riktning av avfallsplanens aktiviteter om de genomförs.

3.9.1 Begränsad klimatpåverkan

Miljö kvalitetsmålet ”Begränsad klimatpåverkan” beaktas särskilt genom mål och aktiviteter för att minska avfallsmängderna och öka återanvändning och återvinning och därmed främja en resurssnål livsstil.

3.9.2 Giftfri miljö

Miljö kvalitetsmålet ”Giftfri miljö”, beaktas särskilt genom mål och aktiviteter som syftar till att öka insamlingen av elavfall och farligt avfall, minska nedskräpningen samt öka kunskapen om nedlagda deponier.

3.9.3 God bebyggd miljö

Miljö kvalitetsmålet ”God bebyggd miljö” beaktas särskilt genom mål och aktiviteter för att minska nedskräpning och genom att öka förutsättningarna för mer återbruk.

4 Betydande miljöpåverkan

Här bedöms hur genomförandet av avfallsplanen för kommunen påverkar miljön (miljöeffekterna) och de nationella miljömålen utifrån de föreslagna väsentliga miljöaspekterna för avfallshanteringen. Varje enskilt mål eller åtgärd kommenteras inte (men ibland ges exempel). Bedömningen görs utifrån hur mål och aktiviteter inom respektive område sammantaget påverkar miljön och de nationella målen.

4.1 Människors hälsa

Här behandlas främst arbete för att förbättra hanteringen av olika farliga avfall, åtgärder för minskad nedskräpning samt insamlingens påverkan genom buller. Konsekvenser för människors hälsa till följd av negativ påverkan på luftkvalitet anges i kapitel 4.4. Avfallshanteringen ger även upphov till utsläpp till mark och vatten, vilket kan ge effekt på människors hälsa om det sker exponering av farliga ämnen. Hur avfallsplanen påverkar utsläpp till mark och vatten behandlas i kapitel 4.5.

4.1.1 Nuläge och förutsättningar

Elavfall och annat farligt avfall utgör potentiell fara för människor och miljön, vilket gör att en utökad insamling innebär ett viktigt skydd av människors hälsa.

Nedskräpning på offentliga platser upplevs idag vara ett problem i många kommuner och har därför lyfts fram i den nationella avfallsplanen och i föreskrifterna om kommunal avfallsplanering. En skräpig offentlig miljö kan bidra till upplevelse av otrygga miljöer³. Nedskräpning kan även bidra till diffus spridning av farliga ämnen.

Buller uppstår från avfallshantering i insamlingsledet på flera sätt, exempelvis från både insamlingsfordon och hantering av behållare. Bullret är i dessa fall dock kortvarigt. Buller kan generellt sett ge upphov till störning av människors hälsa genom stress och störd sömn, vilket i sin tur kan leda till irritation, trötthet, högt blodtryck och hjärt- och kärlsjukdomar. Det nationella miljö kvalitetsmålet ”God bebyggd miljö” innefattar att störningar från trafikbuller ska minska.

4.1.2 Negativ miljöpåverkan

Negativ påverkan bedöms kunna uppstå på människors hälsa exempelvis genom ökade bullernivåer orsakade av avfallstransporter vid insamlingsplatser och på vägnät.

Omfattningen av den negativa miljöpåverkan vid genomförande av avfallsplanen bedöms som liten. Införandet av fastighetsnära insamling berör framförallt de flerbostadshus som idag inte har fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper, där transporter för insamling av avfall bedöms kunna öka något. Inga av åtgärderna bedöms påverka bullernivåerna i någon betydande omfattning.

³ Stiftelsen Håll Sverige Rent, www.hsr.se

4.1.3 Positiv miljöpåverkan

I avfallsplanen finns aktiviteter kopplade till insamling av farligt avfall som minskar risken för att farliga ämnen hanteras fel och i och med den minskade risken har en potentiellt positiv påverkan på människors hälsa.

Positiv påverkan bedöms även kunna uppstå på människors hälsa genom minskad nedskräpning i kommunen. Minskad nedskräpning innebär positiva effekter i bebyggd miljö och bidrar även till positiv upplevelse vid vistelse i naturen och andra områden, som är viktiga ur rekreationssynpunkt för boende, turister och andra besökande. Det kan även bidra till upplevelse av ökad trygghet.

4.2 Materiella tillgångar och resurshushållning

Materiella tillgångar och resurshushållning omfattar hållbar konsumtion, återanvändning och materialåtervinning. Här behandlas främst:

- avfallsförebyggande arbete och återbruk
- införande av fastighetsnära insamling för samtliga hushåll och att öka källsortering i kommunens verksamheter

4.2.1 Nuläge och förutsättningar

Matavfall kommer att under de närmaste åren, med start i mars 2024, byggas ut till att omfatta alla hushåll. Matavfallet kommer att transporteras till HEMAB där det behandlas till biogas i HEMAB:s anläggning i Åland. Den förnybara biogasen kommer i huvudsak att användas som drivmedel, se kapitel 4.4 om påverkan på luft. Vid framställningen av biogas blir restprodukten ett rötslam med högt näringsinnehåll som kan användas för gödning i jordbruket. Därigenom minskar behovet av konstgödsel som kräver stora energimängder vid produktionen

Insamling av returpapper⁴ uppgick för kommunen i snitt till 23,5 kg/invånare under 2020. Insamlingen låg därmed över riksgenomsnittet för insamlade mängder på 14 kg/invånare för 2021.

Under 2020 samlades förpackningar⁵ in i en mängd motsvarande 64,5 kg/invånare i Kramfors. I jämförelse med riksgenomsnittet på 50 kg/invånare innebär det att insamlade mängder förpackningar ligger över riksgenomsnittet.

4.2.2 Negativ miljöpåverkan

Föreliggande avfallsplan bedöms inte innebära någon negativ miljöpåverkan på materiella tillgångar och resurshushållning.

4.2.3 Positiv miljöpåverkan

Positiv påverkan på materiella tillgångar och resurshushållning kan uppstå om mängden avfall totalt sett minskar och om mängden återanvändning samt mängden avfall till återvinning ökar.

⁴ Förpacknings och tidningsinsamlingen, FTIAB

⁵ Förpacknings och tidningsinsamlingen, FTIAB

I avfallsplanen finns flera aktiviteter som är kopplade till återanvändning, återbruk och ökad återvinning. Bland annat finns aktiviteter för att öka återbruk av möbler och minska användningen av engångsprodukter. Kommunen är också en viktig aktör när det gäller att minska miljöpåverkan genom att till exempel i upphandling åstadkomma en ökad andel förpackningar som roterar i system för återanvändning, något som också berörs i planen.

Om föreslaget arbete gällande kommunens eget arbete med förebyggande, återanvändning och sortering av avfall inom de kommunala verksamheterna genomförs kan kommunen vara en förebild och gå före i arbetet för att utveckla en mer cirkulär ekonomi.

Utveckling av återbruk och kunskapshöjande aktiviteter kan, om de genomförs, få stor inverkan på hushållning av resurser. Om återanvändning och återvinning av material ökar, så kan behovet av att ta ut jungfruligt material från jordens ändliga resurser minska. Det är alltid mer resurseffektivt att använda ett material flera gånger än att förbränna det och tillverka nya produkter av jungfruligt material (se även kap 4.4).

Omfattningen av de positiva miljöeffekterna beror på i vilken utsträckning människors beteenden förändras. Beteendeförändringar kan ta tid, men på sikt bedöms de positiva miljökonsekvenserna kunna bli stora.

4.3 Bebyggelse och kulturmiljö

Här behandlas främst om- och tillbyggnationer på grund av ändrade insamlingssystem eller liknande och hur dessa påverkar bebyggelse och kulturmiljö.

4.3.1 Nuläge och förutsättningar

Kommunen står inför utbyggnad av fastighetsnära insamling av förpackningsfraktioner och kommer också inom planen införa källsortering i alla kommunala verksamheter.

Från och med 1 januari 2026 ska kommunen ordna separat insamling av förpackningar på offentliga platser såsom torg och parker där kommunen har ett renhållningsansvar enligt gaturenhållningslagen.

4.3.2 Negativ miljöpåverkan

I avfallsplanen finns aktiviteter som handlar om att fastighetsnära insamling av förpackningar ska införas om att utveckla källsorteringsmöjligheter i samtliga kommunala verksamheter. Införande av fastighetsnära insamling av förpackningar kan innebära behov av utökade ytor för insamling av avfall och genom det påverka bebyggelse och på vissa platser kulturmiljö negativt.

Införandet av avfallsutrymmen för fler fraktioner i flerbostadshus och i kommunala verksamheter kan eventuellt påverka bebyggelsen negativt.

Föreliggande avfallsplan bedöms sammantaget inte innebära någon betydande negativ miljöpåverkan på bebyggelse och kulturmiljö. Det är dock viktigt att vid eventuella förändringar gällande avfallshanteringen göra

bedömningar på specifika och berörda platser avseende påverkan på bebyggelse och kulturmiljö för att minimera eventuell negativ påverkan.

4.3.3 Positiv miljöpåverkan

I avfallsplanen finns en målsättning att ”införa källsortering av förpackningar på allmän plats”. Åtgärden kan till viss del kopplas till bebyggelse och kulturmiljö och bedöms ha en positiv miljöpåverkan då det i förlängningen kan antas bidra till ökad medvetenhet om avfallets värde och genom det bidra till minskad nedskräpningen i offentliga miljöer.

Föreliggande avfallsplan bedöms inte innebära någon ytterligare positiv miljöpåverkan på bebyggelse och kulturmiljö.

4.4 Luft- och klimatfaktorer

Luft- och klimatfaktorer omfattar de växthusgaser som bidrar till den globala uppvärmningen och övriga luftföroreningar som är farliga för människa och riskerar att rubba balanserna i miljön. Här behandlas främst minskad mängd avfall, återvinning av avfall, ökad utsortering av matavfall samt transporterens påverkan.

4.4.1 Nuläge och förutsättningar

Livsmedelsproduktionen står för en stor påverkan på miljön. Cirka en tredjedel av all mat som produceras äts inte upp utan blir svinn och har därmed producerats helt i onödan. I genomsnitt beräknas varje person kasta ca 44 kg mat per år⁶.

Utsläpp från vägtrafik utgör, tillsammans med utsläpp från industrin, större delen av de totala utsläppen av klimatpåverkande gaser. De vanligaste luftföroreningarna består av kväveoxider, marknära ozon samt luftburna partiklar av olika storlek. Luftföroreningar kan ställa till problem lokalt, till exempel för människors hälsa, när höga halter uppstår nära en föroreningskälla eller inom ett tätbefolkat område. I en studie som presenterades år 2018 uppskattades antalet dödsfall till följd av luftföroreningar (NO₂ och partiklar) till ca 7 600 i Sverige per år⁷.

Avfallshanteringen är idag starkt beroende av transporter, främst med tyngre fordon för insamling av avfall och transporter till behandlingsanläggningar, men även av privatpersoners personbilstransporter för avlämning av avfall på återvinningscentraler. Det är dock bara en mycket liten del av utsläppen av klimatpåverkande gaser inom kommunen som kommer direkt från avfallshanteringen. Utsläpp av klimatpåverkande gaser begränsas i och med att insamlat matavfall behandlas genom rötning där biogas som produceras ersätter fossila bränslen.

⁶ Naturvårdsverket rapport ”Matavfall i Sverige 2018”, Hushåll kastar totalt ca 95 kg matavfall per person (varav ca 26 kg är flytande som går till avlopp och ca 69 kg är fast avfall), av detta är ca 44 kg onödigt matavfall, matsvinn. Av matsvinnet är ca 18 kg fast avfall och 26 kg flytande enligt rapporten.

⁷ IVL 2018, ”Quantification of population exposure to NO₂, PM_{2.5} and PM₁₀ and estimated health impacts”, C 317

4.4.2 Negativ miljöpåverkan

Negativ miljöpåverkan bedöms kunna uppstå på luftkvalitet och klimat. Detta bedöms kunna ske om mängden transporter ökar när avfall i högre utsträckning sorteras i olika fraktioner som ska samlas in och transporteras till olika platser för återvinning.

Miljöeffekterna av ökade transporter är ökat utsläpp av främst kväveoxider, koldioxid och partiklar till luft, vilket påverkar luftkvalitet och klimat negativt. Konsekvenser på människans hälsa kan bli att fler får nedsättning av lungfunktion och cancer⁸ samt hjärt- och kärlsjukdomar och 7 600 förtida dödsfall per år i Sverige. Konsekvenserna på miljön kan bli förhöjd temperatur, förändrat klimat och försurade marker och vatten.

Miljökonsekvensernas omfattning av avfallshanteringens ökade transporter bedöms dock som små med hänsyn till avfallshanteringens ringa andel av transportsektorn.

4.4.3 Positiv miljöpåverkan

Positiv miljöpåverkan bedöms kunna uppstå på luftkvalitet och klimatfaktorer. Detta bedöms uppstå främst på tack vare arbete med åtgärder som syftar till att:

- Minska mängden avfall som uppkommer genom förebyggande och återbruk
- Öka materialåtervinningen
- Sortera ut matavfall till rötning där biogasen kan ersätta fossila bränslen i transportsektorn och rötresten kan göda åkermark

Genom att förebygga att avfall uppstår minskar miljöbelastningen genom minskade utsläpp, både vid tillverkning och vid behandling av avfall. Avfallsplanen innehåller aktiviteter som syftar till att förebygga avfall.

Livsmedelsproduktionen står för en stor påverkan på miljön. Om arbetet som föreslås i avfallsplanen med att minska matsvinnet skulle falla väl ut har en positiv miljöpåverkan åstadkommit.

Resultat från livscykelanalyser⁹ visar att nyttan ur ett klimatperspektiv i de flesta fall är större vid materialåtervinning än vid förbränning, trots att mängden transporter bedöms öka. Det är således bättre ur klimathänseende att återvinna material så många gånger som möjligt.

Miljöeffekterna av att öka mängden produkter och material som kan återanvändas är minskade utsläpp till luft i hela produktionskedjan - från utvinning till tillverkning och distribution av varor samt vid behandling av avfallet.

⁸Lunds Universitet, Medicinska fakulteten 2017, "Fine and ultrafine particle exposure: Health effects and biomarkers", ISBN 978-91-7619-386-0. Det har visats samband mellan exponering för partiklar, särskilt mycket små partiklar till sjukdomar i luftvägarna, astma, kronisk bronkit och cancer.

⁹ Nordiska ministerrådets rapport 2015:547

Genom att öka mängden material som samlas in för återanvändning och återvinning kan behovet av att framställa produkter från jungfruliga råvaror också minska, åtminstone på lång sikt. Därmed kan utsläppen minska vid nyproduktion av produkter. Avfallsplanen innehåller flera aktiviteter som syftar till att förbättra sortering så att mer avfall kan materialåtervinnas och att öka återanvändningen.

4.5 Förorening och exploatering av mark och vatten

4.5.1 Nuläge och förutsättningar

Utsläpp till mark och vatten sker exempelvis i form av lakvatten från nedlagda deponier. I Kramfors kommun finns enligt beskrivning i bilaga 4 till avfallsplanen ett fyrtiotal nedlagda deponier identifierade varav ett tjugotal är klassade med låg eller måttlig risk i MIFO fas 1. Tre har fått klassningen hög risk.

Utsläpp till mark och vatten kan även ske till följd av olyckor och spill vid hantering av farligt avfall.

Utvinning av jungfruliga resurser för produktion av konsumtionsvaror av olika slag har en stor påverkan på mark och vatten.

4.5.2 Negativ miljöpåverkan

Genomförandet av planen bedöms inte öka risken för utsläpp till mark och vatten.

4.5.3 Positiv miljöpåverkan

Genom att motverka en ökning av mängden avfall i samhället med hjälp av informationsinsatser gällande förebyggande av avfall och ökad återanvändning, kan mängden material som utvinns ur jordskorpan på lång sikt minska och därmed även tillförseln av mängden giftiga ämnen till omgivande natur och miljö. Den positiva miljöpåverkan av ökad återanvändning och ökad materialåtervinning kan därför på sikt bli stor.

4.5.4 Åtgärder för att minska negativ miljöpåverkan eller öka positiv påverkan

Vid åtgärder för nedlagda deponier behöver hänsyn tas till följder av klimatförändringar som exempelvis ökad eller minskad vattenhalt i marken samt uppkomna mängder lakvatten.

4.6 Inbördes förhållande mellan ovanstående miljöaspekter

Miljöaspekterna ovan hänger tätt samman. En åtgärd kan påverka flera aspekter samtidigt, både positivt och negativt. Ett exempel på detta är att information om avfallshantering kan leda till ökad sortering och bättre behandling av farligt avfall, vilket kan bidra till positiv miljöpåverkan genom bättre resurshushållning och minskad risk för farligt avfall i restavfallet. Ökad källsortering skulle dock även kunna bidra till negativ miljöpåverkan på Luft och klimatkategorier om transporter vid insamling ökar. Miljövinsten med ökad källsortering är dock större än de negativa konsekvenserna av ökade transporter.

5 Sammanfattande bedömning

5.1 Överväganden och val

I planen har de fyra övergripande målområden Öka graden av cirkulär och hållbar livsstil, Minskad miljöpåverkan av insamling och behandling, Gifrfri miljö, god hantering av elavfall och farligt avfall samt Minskad nedskräpning har valts som centrala. Valet bygger på överväganden som gjorts dels utifrån det arbete som bedrivs i kommunen inom föregående/nu gällande plan och dels utifrån vad som är viktiga utvecklingsområden för samhället där den kommunala avfallshanteringen kan spela en stor roll.

5.2 Betydande miljöpåverkan

Miljökonsekvenserna av genomförandet av avfallsplanen bedöms i huvudsak vara positiva. Aktiviteterna syftar till att förebygga att avfall uppstår, öka återanvändningen och öka andelen som återvinns. De negativa konsekvenserna av genomförandet av planen bedöms vara små och främst kopplade till risk för ökad mängd transporter. Vinsten av återanvändning och återvinning är dock större än de negativa konsekvenserna av ökade transporter.

De viktigaste aktiviteterna för att säkerställa att de beskrivna positiva effekterna uppstår, eller till och med blir större, är att säkerställa att de informationsinsatser och aktiviteter om att exempelvis utveckla återbruk och sortering som föreslås i avfallsplanen omsätts i förändrade vanor och rutiner, så att mängden avfall verkligen minskar och att mängden som materialåtervinns verkligen ökar. Det bedöms viktigt att ha uthållighet beträffande kommunikationsinsatser eftersom det kan ta lång tid att förändra beteenden.

Kommunen råder över flera aktiviteter inom sina egna verksamheter och kan också påverka exempelvis genom de upphandlingar som genomförs. Det är viktigt att kommunen föregår med gott exempel. Alla kommunens olika verksamheter har ett ansvar för att minska avfallet, sortera och vara förebilder för kommuninvånarna. Planen innehåller aktiviteter för att utveckla avfallshanteringen i kommunala verksamheter både gällande farligt avfall och mat- och förpackningsavfall. Vidare ingår kommunens arbete med ökad återanvändning av möbler samt upphandling av förpackningar som roterar i system för återanvändning i planens aktiviteter.

Risken för negativ miljöpåverkan bedöms som liten vid genomförande av avfallsplanens aktiviteter. Negativ miljöpåverkan bedöms kunna uppstå främst om mängden transporter ökar, vilket ger upphov till klimatpåverkande gaser och buller. Negativ miljöpåverkan kan också uppstå på bebyggelse och kulturmiljö vid förändringar gällande avfallshanteringen.

Sammanfattningsvis bedöms den negativa påverkan av genomförandet av avfallsplanen vara liten.

5.3 Nationella och internationella miljömål

Avfallsplanens mål och inriktning ligger i linje med hållbar utveckling och ansluter väl till globala miljömål samt nationella miljökvalitetsmål och etappmål. Sammantaget bedöms de nationella miljökvalitetsmålen påverkas i positiv riktning av genomförandet av avfallsplanen om målen uppnås.

5.4 Åtgärder mot negativ påverkan

Nedan beskrivs förslag att beakta vid genomförande av planen för att motverka negativ miljöpåverkan eller optimera positiv miljöpåverkan:

- För att minska risken för negativ påverkan på människors hälsa vid genomförande av planen bör det bland annat säkerställas att inga gifter som borde ha fasats ut ur kretsloppet återförs i produkter som återanvänds/återbrukas.
- Resurser och kunskap behöver tillföras arbetet med offentliga upphandlingar för att kunna genomföra upphandlingar med krav som leder till att minska avfallsmängderna till exempel genom återanvändning.
- Det är viktigt att kommunen föregår med gott exempel. Alla olika kommunala verksamheter har ett ansvar för att minska och sortera avfallet och därigenom vara förebilder för kommuninvånarna.
- Vid åtgärder för nedlagda deponier behöver hänsyn tas till följder av klimatförändringar som exempelvis ökad eller minskad vattenhalt i marken samt uppkomna mängder lakvatten.

6 Uppföljning

Produktionsnämnden i kommunen har det operativa ansvaret för avfallshanteringen och kommer därmed att följa avfallsplanen över tid. Rapportering till nämnden kommer att genomföras efter varje genomförd fokusperiod.

Inför varje fokusperiod föreslås ett antal aktiviteter till aktuell nämnd där aktiviteter och genomförande fastställs. Efter genomförd period åiterrapporteras utfallet av arbetet till nämnden.

Med fokusperiod menas den period då aktuellt mål ligger i fokus för aktiviteter. Detta upplägg är valt för att främja framdrift och resultat jämfört med att alla mål ska arbetas med samtidigt. En övergripande resursplanering är gjord för att fördela fokusperioderna sett till de olika målens omfattning sett till resursbehov.

Miljöpåverkan kommer att ingå som en parameter i uppföljningen av genomförandet av avfallsplanen. Uppföljning och utvärdering av avfallsplanens mål och aktiviteter kommer att ske årligen.

Det är viktigt att det säkerställs att det finns resurser för uppföljningen av målen och miljöpåverkan.

7 Referenser

FN:s utvecklingsprogram, UNDP	De globala målen, www.globalamalen.se
Förpacknings- och tidningsinsamlingen	www.ftiab.se
Håll Sverige Rent	www.hsr.se
IVL 2018, Naturvårdsverket	Quantification of population exposure to NO ₂ , PM _{2.5} and PM ₁₀ and estimated health impacts, C 317
Miljöbalken med föreskrifter	www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/
Naturvårdsverket	”Att göra mer med mindre - Sveriges avfallsplan och avfallsförebyggande program 2018–2023”, www.naturvardsverket.se
Naturvårdsverket	”Matavfall i Sverige 2018”, www.naturvardsverket.se
Nordiska ministerrådet	“Climate Benefits of Material Recycling: Inventory of Average Greenhouse Gas Emissions for Denmark, Norway and Sweden”, Rapport 2015:547, www.norden.org
Regeringen	Nationella miljö kvalitetsmål

Avfallsplan för Kramfors kommun 2024-2034

Framtida avfallsmängder, insamlingssystem och anläggningar

Bilaga 8

Innehåll

1. Inledning	2
2. Utvecklingstendenser	2
2.1 Befolkningsprognos	2
2.2 Utvecklingstrender för avfall från hushåll	2
2.3 Avfall från verksamheter	3
3 Bedömning av avfallsflödenas framtida utveckling.....	4
4 Behov av insamlingssystem och anläggningar	4
5 Behov av investeringar och andra ekonomiska resurser kopplade till insamlingssystem och anläggningar	5
6 Koppling till fysisk planering	5

1. Inledning

I denna bilaga till Kramfors kommuns avfallsplan presenteras bland annat utvecklingstendenser kopplade till avfallshanteringen, en bedömning gällande framtida avfallsmängder samt en bedömning av framtida behov av insamlingssystem och behandlingskapacitet för avfall.

2. Utvecklingstendenser

2.1 Befolkningsprognos

I Kramfors kommun bor ungefär 18 000 invånare (2021) varav cirka 60 % bor i tätorterna Kramfors, Bollstabruk, Nyland och Ullånger. Antalet hushåll med permanentboende var 2020 ca 8 600.

Befolkningsförändringen i Kramfors kommun är, och har länge varit, negativ. Tidslinjen för denna utveckling kan göras lång, men bara sedan millennieskiftet har kommunens folkmängd minskat med 3 864 invånare, och de senaste 10 åren har inneburit en minskning med 1 081 invånare. Detta innebär att kommunen förlorat i snitt 108 invånare per år under det senaste decenniet. En liknande utveckling går att skönja för grannkommunerna (Örnsköldsvik, Sollefteå och Härnösand). Samtliga kommuner har en mindre folkmängd i dag än år 2000, men Kramfors kommun har förlorat det största antalet.

Sommartid är kommunen välbesökt, både genom det stora antalet fritidshus och annan besöksnäring. Av det totala antalet hushåll i kommunen 2020 utgjorde fritidshusen cirka 35%. Detta uppväger delvis befolkningsminskningen av permanentboende. Det ställer krav på avfallshanteringen att invånarantalet ökar sommartid i delvis andra områden än var befolkningen finns vintertid.

2.2 Utvecklingstrender för avfall från hushåll

En utvecklingsriktning gällande avfall är att mängden avfall som uppkommer i det svenska samhället ökar för varje år. Under 2020 ökade bland annat mängden avfall till materialåtervinning. Mest ökade fraktionerna förpackningar, elavfall och metallskrot. Mängden insamlat grovavfall ökade också under 2020, med omkring 10 %, vilket är något som kan bero på att många har byggt om och rensat under pandemin.

När det kommer till flöden av förpackningsfraktioner och returpapper från hushåll sker förändringar för de respektive fraktionerna, men totalt sett är mängden förpackningar och returpapper per invånare i princip oförändrad. Mängden plast- och pappersförpackningar ökar framförallt beroende på ökad internetförsäljning och de förpackningar som då uppstår. Returpapper minskar däremot mer och mer i takt med att hushållen i mindre utsträckning läser papperstidningar.

Regeringen har utrett frågan om hur insamlingen av förpackningar ska organiseras. I juni 2022 har beslut om förordningsändringar fattats enligt utredningens förslag som innebär bland annat att insamlingen av förpackningar av papper, plast, metall och glas ska ske fastighetsnära, att kommunerna får det operativa ansvaret för insamlingen och att insamlingen ska finansieras av producenterna.

Från 2024 har kommunerna enligt den nya producentansvarslagstiftningen ansvaret för insamling av förpackningar från hushåll och samlokaliserade verksamheter som väljer kommunal insamling. Från 2027 ska insamlingen som huvudregel ske fastighetsnära. Finansieringen ska ske genom att producenterna ersätter kommunerna för sina kostnader utifrån en särskild ersättningsmodell, i huvudsak baserat på insamlad mängd, antal hushåll som är anslutna till fastighetsnära insamling och antal lättillgängliga insamlingsplatser.

Avfallsmängderna kan förväntas fortsätta öka med tanke på det fokus på konsumtion av varor och tillväxt i ekonomin som finns i dagens samhälle. Det finns dock motkrafter mot dessa utvecklingstendenser genom olika samhällsaktörer, såsom avfallsbranschen. En annan motkraft är allmänhetens generellt ökade kunskapsnivåer och medvetenhet om vikten av en mer hållbar livsstil. Om hushållen lättare kan konsumera hållbart, vilket exempelvis cirkulära affärsmodeller kan bidra till, så kan det leda till att minska sambandet mellan konsumtion och avfallsproduktion. Det kan därför vara rimligt att anta att avfallsmängderna kan hållas relativt konstanta per invånare.

Även om avfallsmängderna per invånare fortsätter att öka, alternativt hålls konstanta, så har utveckling gällande hur avfall behandlas och återvinns i Sverige skett de senaste åren. Det fokus som har legat på att styra avfallsbehandlingen uppåt i avfallstrappan kan ha bidragit till denna utveckling. På nationell nivå 2020 låg andelen avfall under kommunalt ansvar och som behandlas genom materialåtervinning på omkring 35 %, biologisk behandling på cirka 14 % och energiåtervinning på 50 %. Mindre än 1 % av avfallet under kommunalt ansvar gick till deponi (en siffra som dock stiger markant om aska från avfallsförbränning räknas in). Utvecklingstendenserna gällande hur avfall behandlas och återvinns kan också antas fortsätta, bland annat genom ökad bostadsnära insamling av förpackningar och returpapper som bidrar till bättre källsortering.

2.3 Avfall från verksamheter

Näringslivet i Kramfors kommun har sin bas i storskalig processindustri, sågar och pappersmassabruk. Sedan 1960-talet har en koncentration skett till ett fåtal stora anläggningar där Moni Dynäs och SCA Wood i Bollstabruk utmärker sig som största privata arbetsgivare. Mindre företag inom tillverkningsindustrin har växt sig starkare sedan 1970-talet och där återfinns Nordhydraulic, Elpress, AQ Group och Skidsta hus som större arbetsgivare. Kommunens största privata arbetsgivare är Folksam.

Besöksnäringen spelar en allt viktigare roll där kommunen är en del av Höga Kusten Destinationsutveckling och området utgör ett område med stor potentiell utveckling med flera aktörer spridda över kommunens geografiska område.

Alla verksamheter genererar olika typer av avfall i varierande mängder och många avfallsflöden, såsom mängden industriavfall samt bygg- och rivningsavfall, är i hög grad beroende av konjunkturen. Andelen utsorterade fraktioner av såväl industriavfall som bygg- och rivningsavfall kan förväntas öka med anledning av ökad sortering på grund av lagkrav. De avfallsflöden som i dagsläget omhändertas på annat sätt än genom kommunens hantering förutsätts även fortsättningsvis hanteras vid sidan av det kommunala systemet, då det för dessa flöden bedöms finnas ett etablerat omhändertagande.

Mängden farligt avfall från industrier och bygg- och anläggningsverksamhet med mera kan komma att öka. Detta kan ske till följd av trenden att alltmer avfall definieras som farligt avfall och att byggnation kan kräva sanering av förorenade områden som genererar förorenade massor som måste behandlas. Ökningen av mängden farligt avfall från industri och annan verksamhet kan motverkas av företagens interna miljöarbete som bidrar till miljöanpassning av produktionen.

Cirkulär ekonomi och cirkulära affärsmodeller har de senaste åren blivit allt viktigare för verksamheter, både myndigheter och privata företag. Ett ökat fokus på cirkularitet kan bidra till att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och avfallsproduktion och leda till att mängden verksamhetsavfall på sikt minskar.

3 Bedömning av avfallsflödenas framtida utveckling

Utifrån de utvecklingstendenser och trender som redogjorts för ovan förväntas flödena av avfall under kommunalt ansvar i Kramfors kommun generellt sett att öka något. Någon större ökning handlar det inte om då befolkningen inte väntas öka.

En förändring i hur olika avfallsfraktioner behandlas kan komma att ske i kommunen. Exempelvis kan mer avfall förväntas gå till materialåtervinning samt biologisk behandling och mindre till energiåtervinning till följd av ökad källsortering. Ökad sortering förväntas ske till följd av fastighetsnära insamling av förpackningar, vilket ska vara infört senast 2027.

Bedömningen är osäker utifrån bland annat hur avfallsproduktionen per invånare i praktiken kommer att utvecklas och hur stor effekt de planerade avfallsförebyggande åtgärderna i avfallsplanen kommer att få. Konsekvenser av ändrad lagstiftning som reglerar ansvarsfördelningen mellan kommun, verksamheter och producenter, kan också komma att förändra bedömningen.

Någon bedömning av avfall från verksamheter, exempelvis industriavfall, verksamheters bygg- och rivningsavfall har ej gjorts med anledning av avsaknaden av statistikuppgifter för dessa flöden.

4 Behov av insamlingsystem och anläggningar

Baserat på de utvecklingstendenser samt bedömningar som beskrivits ovan kan konstateras att avfallsflödenas framtida utveckling kan innebära behov av utökad kapacitet för mottagning, omlastning, sortering och behandling av det avfall som uppstår i kommunen.

Kommunerna har ansvaret för insamling av förpackningsavfall från 2024, för den fastighetsnära insamlingen som ska vara på plats senast 2027 för förpackningsfraktioner behövs förändring gällande kommunens insamlingsystem.

Det insamlade matavfallet till biologisk behandling kommer att öka tack vare ökad utsortering. Därmed ökar behovet av kapacitet för biologisk behandling av matavfall. Även behovet av kapacitet för omlastning och vidareförädling av utsorterade fraktioner till materialåtervinning kommer att öka. Med ökad källsortering kan fraktionen restavfall förväntas minska och därmed minskar också behovet av kapacitet för behandling genom energiåtervinning. Flöden av material till återbruk väntas också öka under kommande år vilket ökar behovet av kapacitet för mottagning av dessa flöden, exempelvis på återvinningscentralerna.

I avfallsplanen finns åtgärder som syftar till att utöka kapaciteten för mottagande av avfall, samt material till återbruk, i kommunen, exempelvis att öppna en ny återvinningscentral.

För verksamhetsavfall, vilket inte omfattas av kommunalt ansvar för avfallshantering, finns begränsad tillgång till information om mängder som uppkommer inom kommunen. Även information om kapaciteten i befintliga anläggningar för behandling av verksamhetsavfall är begränsad.

Mängden verksamhetsavfall bedöms vara relativt konstant. Flödet från byggbranschen är dominerande, men bedöms komma att vara hanterbart med nuvarande anläggningar utifrån den relativt sett begränsade nybyggnationen i Kramfors kommun.

5 Behov av investeringar och andra ekonomiska resurser kopplade till insamlingssystem och anläggningar

Eftersom avfallsflödenas framtida utveckling kan komma att innebära behov av förändringar gällande befintliga insamlingssystem och anläggningar, ökar också behovet av investeringar och ekonomiska resurser kopplat till detta.

Några av de aktiviteter som redogörs för i avfallsplanens bilaga 2 kan komma att innebära investeringar inom de kommande åren gällande insamlingssystem och anläggningar. De eventuella framtida investeringarna avser främst:

- Införa fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper för hushåll
- Införa matavfallsinsamling.

6 Koppling till fysisk planering

En väl fungerande avfallshantering är ett allmänt intresse och finns därför med i den fysiska översiktsplaneringen, exempelvis beträffande återvinningscentraler och avfallsanläggningar. Tidsperspektivet i översiktsplanering är längre än i avfallsplaner, som enligt lagkrav ska ses över minst vart fjärde år och vid behov revideras. I framtidsstudier gjorda av bland annat Avfall Sverige har konstaterats att det inte är meningsfullt att göra prognoser gällande avfallshantering som sträcker sig längre än ett tiotal år framåt i tiden. Anledningen till detta är främst att avfallsmängder och avfallshantering i hög grad är beroende av samhällstrender inom olika områden och även av människors beteende och livsstil men också förväntningar om ändrad lagstiftning bidrar till svårigheten att göra långsiktiga prognoser. De utvecklingstendenser och trender som nämns ovan när det gäller befolkningsutveckling i kommunen, minskade mängder returpapper beroende på mindre tidningsläsande och mer förpackningar till följd av ökad internetförsäljning, stabiliserade och möjligen sjunkande avfallsmängder per invånare, ökad sortering och strävan mot en mer cirkulär ekonomi kan antas fortsätta även på längre sikt.

I arbetet med att ta fram detaljplaner ska avvägningar göras mellan allmänna och enskilda intressen, vilket innebär att bland annat möjligheterna att ordna avfallshämtning kan behöva utredas. I detaljplanering i tätorter blir dock ofta avfallshanteringen beaktad i och med att gator oftast måste utformas med insamlingsfordonets framkomlighet som en dimensionerande faktor.

I den fysiska planeringen finns flera frågor gällande avfallshantering som är viktiga att beakta, exempelvis utrymmen för återbruk och cirkulära lösningar, platser för återvinningscentraler, platser för kvartersnära insamling och framkomlighet för insamlingsfordon.